GENÇLİK VE TOPLUM

İLETİŞİM YAYINLARI AYLIK DERGİ • SAYI 2 250 LIRA

OKULLAR GÜLLÜK GÜLİSTANLIK

ÖSS: Ya 1. basamak ya hiç basamamak
YÖK pardon dedi • Zangır zangır orgazm
Duran Duran: 80'lerin Beatles'ı?

AFEKS
ORGANİZASYON PAZARLAMA VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Hanımefendi Sokak No: 49/1 Şişli-İstanbul Turkey Tel: 140 15 03 Tlx: 24779 Menetr

Kendi kuşak çatışmamız...

Gençlik ve Toplum'un bu sayısında ''Dayak'' var! Okullardaki dayak sorununu iki stajyer öğretmen ve iki öğrenci arkadaş gündeme getirdiler. Hepimizin okul yaşamında ''unutulmaz dayak anıları'' var, bazılarımız dayakla hala karşı karşıyayız. Yani bu konuda herkesin yazacak birçok şeyi var; bekliyoruz. Dayağı değil tabii, anıları!

Gençler arasındaki kuşak çatışması, günlük yaşamımızda gözlemleyebildiğimiz bize özgü bir olgu. 1980-81 ve öncesinde üniversiteye girenlerle ondan sonra üniversite çağına gelenler farklı yaşam tarzlarına sahipler. Biz bu kuşak çatışmasının tarafları ile ve her iki kuşakla da ilişkisi olan bir arkadaşla konuştuk. Bizim aramızdaki kuşak çatışmasının Gençlik ve Toplum sayfalarına yansımayan görüntülerini de siz mektuplarınızla tamamlayın.

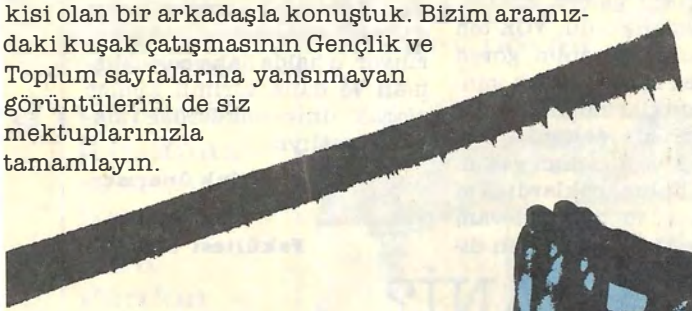

Üniversiteli olabilmenin çeşitli yolları var. Bu yolların en tanınmışı üniversite giriş sınavlarına girmek ve kazanmak. Pek çok liseli ay ortasında birinci basamak sınavında bu yolu deneyecek. Geçtiğimiz ay oldukça popülerleşen başka bir yoldan üniversiteli olanlarımız vardı: Öğrenci Affı ile üniversiteye geri dönenler. Affedilme konusunda tecrübe sahibi bir arkadaş ve ''suçlu değiliz ki affedilelim'' diyen iki öğrenci var bu sayımızda...

Dergi çerçevesinde girdiğimiz ilişkiler, öğrencilerle ilgili konuların ön planda olmasını zorluyor. Öğrenci olmayan-olamayan gençlerle ilişkiyi unutmuş değiliz. Hayat boyu İstanbul'da duracak halimiz de yok. Bu sayı için Ankara'da azıcık koşturma fırsatı bulabildik, ayrıca kısa da olsa Kütahya'ya sarktık. Üç büyük kent dışı deplasmanlara olabildiğince sık gitmeye çalışacağız. Üç büyük kent dedik, ama İzmir'den yalnız bir kişiden mektup geldi; oralarda neler olup bittiğini bile daha pek bilemiyoruz.

Bu ayki topluluğumuz ''80'lerin Beatles'ı'' denilen Duran Duran. Gençlik Tarihinden, geçen sayıda hatırlattığımız Hippilerin mirasını daha mücadeleci bir biçimde üstlenen Yippiler var. Gençliğin Türkiye'de de bir tarihi var, biliyoruz. Taa eskilerden başlayıp Türkiye Gençliğinin tarihine de yer vereceğiz.

Biz şimdiye kadar pek ilgilenmiyormuş gibi gözüktük, ama gençler arasında korkunç bir şiir yazma eğilimi var. Bu konuda genç yaşta ünlü olmuş iki edebiyatçı, Orhan Pamuk ve Latife Tekin'le söyleştik. Sanat ile ilgili olarak diğer dergilerdekinden farklı ne yapabileceğimizi saptamamız için sizin de yardımcı olmanız gerek.

AYIN MEKTUBU

YÖK GAYET İYİ

Nedendir bilinmez, çoğu arkaşımız, YÖK geldi boş zaman kalktı, derslerden başka bir şeyle uğraşamıyoruz, gezemiyoruz, eğlenemiyoruz, spor yapamıyoruz, vizeler haricinde bir şey düşünemiyoruz gibi birtakım yakınmalar içerisinde. Evet, bir bakıma eski talebeler için yeni uygulamalar zor geldi, zira YÖK'ten evvel ne vize uygulaması, ne derse devam mecburiyeti, ne de kılık kıyafete önem verme durumu vardı. Ama bu kararların uygulanmaya başlamasıyla okul bir buluşma yeri olmaktan çıkıp, gerçek hüviyetine kavuşmuş oldu. YÖK'ten evvel okulda öğrenim gören arkadaşlar aşırı rahatlık içinde bulunduklarından, tabii ki bu uygulamalardan şikayetçi olacaklardı ve birtakım yakınmalarda bulunacaklardı. Fakat vizeler ve derse devam mecburiyeti hiçbir zaman diğer faaliyetleri aksatmaz.

Ama sabahtan akşama kadar ne bir kahvede ne bir birahanede ne de bir çay bahçesinde vakit öldürebilir. Vizelerden bunaldık, boş vaktimiz yok, eğlenemiyoruz, gezemiyoruz diyen arkadaşlarımızın çoğunlukla bu gibi yerlerde bulunması, ifadelerinin gerçeğe ne kadar yakın olduğunu sanırım göstermektedir. Objektif olarak baktığımız zaman henüz tam olarak rayına oturmamakla birlikte üniversitelerimizde her bakımdan iyiye doğru bir gidiş gözlenmektedir. Madem bu kararlar bizim daha iyi yetişmemiz için çıkarılıyor, o halde daha çok çalışmalı ve daha verimli kişiler olarak üniversitelerden mezun olmalıyız.

Ufuk Onarman

(İ.T.Ü. Makina Fakültesi 4. Sınıf)

NASIL YANİ?

Gerçi biz de bir yandan üniversitede okurken bir yandan da dergiyle uğraşıyoruz, ama bütün bunların pek de "rahatlıkla" yürüdüğü söylenemez. İ.T.Ü.'yü bilenimiz yok, ama YÖK'le ilgili yakınmaları herkes keyif olsun diye öne sürmüyor gibi geliyor. Ufuk o kadar kesin konuşuyor ki, doğrusu ürktük. Üstelik hızını alamamış öğrenciler olarak daha çok çalışmamız gerektiğini savunuyor. Ama ısrarlı olmak istemiyoruz. Belki Ufuk'un bir bildiği vardır. Gerçekten bir bildiği varsa anlatmasını istiyoruz. Örneğin bir gününü nasıl geçiriyor? Daha çok çalışarak daha "verimli" biri olmaktan neyi kastediyor? Üniversitelerimizdeki iyiye gidiş nasıl bir şey? Tabii aynı konularda başka İTÜ'lüler de bilgi verirse iyi olur.

Gençlik ve Toplum

PERKA A.Ş./İletişim Yayınları adına
Sahibi: ZEKİ TÜRKKAN
Genel Yönetmen: MURAT BELGE

Yayın Yöneticisi: TANİL BORA
Sorumlu Yazışleri Müdürü: EMRE ÜNSEV

Yayın Kurulu
AYŞEN TAŞKENT
MEHMET ŞENOL
GÖKHAN GÜRSES
RECAİ HALLAÇ
GÖKHAN CENGİZHAN
MÜÇTEBA ANĞ
YİĞİT EKMEKÇİ
HAKAN KENİ
CAN KOZANOĞLU
LÜTFİ KUZU

Katkıda Bulunanlar
UFUK ZAYİM
İBRAHİM TUNA
FATMA KENİ
YETKİNER ULUKILIÇ
LATİF DEMİRCİ

İletişim Yayınları/PERKA A.Ş.
Ofset tesislerinde hazırlanmıştır.
Renk Ayrımı
Güven Röprodüksiyon
Üçel Ofset
Baskı
Gözlem Matbaası Alaş Matbaası
Dağıtım: GAMEDA

İLAN KOŞULLARI
Renkli dış kapak 200.000 TL
Renkli iç kapak 150.000 TL
Renkli iç sayfalar 100.000 TL
Siyah/Beyaz iç sayfalara 50.000 TL

YILLIK ABONE
(12 Sayı) 2500 TL
Yurtdışı Abone Bedeli 25 dolar

Banka Hesap No:
Yapı ve Kredi Bankası
Çemberlitaş Şubesi
No: 2364

İletişim Yayınları/PERKA A.Ş.
Klodfarer cad. İletişim Han.
Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel: 520 14 53

Ankara Bürosu
Necatibey cad. 21/35
Tel: 30 80 73

GENÇLİK VE TOPLUM

2
AYLIK DERGİ
NİSAN 1984
250 LİRA

4 Okullar Güllük Gülistanlık
Dayakla

6 Gençler arasında kuşak çatışması

YÜKSEK ÖĞRETİM

10 Girişte ilk basamak
ya da hiç basamamak

14 YÖK Pardon Dedi
Geleneksel Öğrenci Affı çıktı

18. sayfa
YASAK

20 Ondan Bundan

22 Genç İdiler
Haldun Taner

24 Tavla ciddi bir iştir

25 Kütahya Öğrenci Toplumu

29 Liseliler müziklerini yarıştırdı

32 Bu sefer dev poster

GÜNLER

45 İmza Günleri

46 Sinema Günleri

MÜZİK

34 Duran Duran
80'lerin Beatles'ı mı?

GENÇLİĞİN PROBLEMLERİ

41 Bir Misket Problemi
Dayak Sertifikası

SANAT

42 Latife Tekin-Orhan Pamuk
İkisi de genç, buna rağmen ünlü

GENÇLİK TARİHİNDEN

47 Yippiler
Hippilerin izinde

FANTEZİLER

54 Woody Allen'in gençlik denemeleri

56 Kuğulu'da Bir Çiçek Hanım

BULUŞALIM KONUŞALIM

58 Toplum olmasa... her haltı yerim

60 Bu haltı kocanızla yiyin

52 Milli Takım rakip ceza alanında
Coşkun Özarı anlattı

62 Orgazm
Titretiyor, Zangırdatıyor

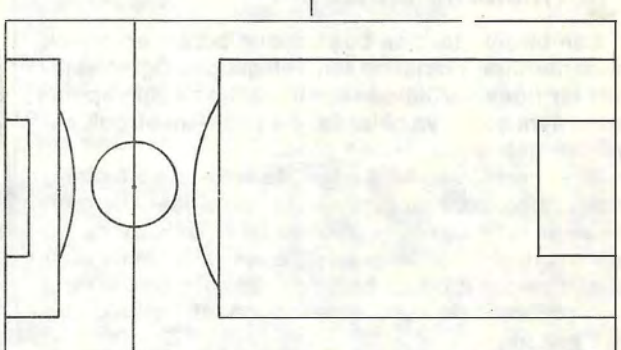

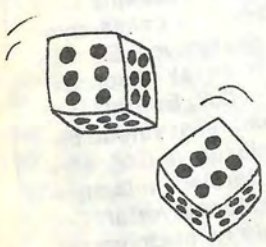

Okullar güllük gülistanlık

> **Öğretmenin vurduğu yerde gül biter.**
>
> TÜRK ATASÖZÜ

Öğrencinin biri ders sırasında kalkıp "hocalarımızdan bazıları bize çok sert davranıyor. Bunlardan bazıları küfür ediyor, bazısı ise çok dayak atıyor" dese... büyük bir ihtimalle öğretmeninden dayak yer...

Okulda dayak, toplum yaşamının birçok alanından daha "normal" karşılanıyor, neredeyse meşru sayılıyor. Hani, "birini dövüyorlar" denince herkes biraz heyecanlanıyor da, "öğretmen öğrenciyi dövüyor" sözü hiçbir etki uyandırmıyor. Dayağın cennetten çıktığına, öğretmenin vurduğu yerde gül biteceğine inanılmış. Acaba iki öğretmen birbirine dayak atsa ikisinin de orasında burasında güller mi biter?..

Gırgır'ın dayağa karşı açtığı kampanya, dergiye bir haftada bini aşkın mektup gelmesine yol açtı. Bu kadar büyük bir tepki var. Bu tepki ancak böylesi bir kampanyayla ve ancak "gizli kalacak" mektuplarla dile getirildiğine göre çok büyük bir korku, çekingenlik... daha kötüsü kanıksamışlık var. "Nasıl olsa dayak yiyeceğiz" diye...

İki stajyer öğretmen dayak atmanın "öğretmenliğin gereği" olup olmadığını soruyorlar. Bunu hem dayağın yararına inanan tecrübeli öğretmenlere, hem de dayak karşısında sessiz kalmaya alış(tırıl)mış öğrencilere soruyorlar. Cevabını merak ettikleri için değil. Cevabı belli. Dayağın normal, hatta vazgeçilmez olarak kabul edilmesine karşı çıktıkları için.

Burada yazdıklarını duyacağımız öğretmenlerin ve öğrencilerin hangi okuldan oldukları hiç önemli değil. Ayrıca, genç öğretmen arkadaşların zor durumda kalmaması için **en azından şimdilik** bu izlenimlerin aktarıldığı okulun adını vermiyoruz.

Ders çalışmadığım zaman beni dövmelerini istiyorum

ÖĞRENCİ MEKTUBU

Ben birçok dersten başarısızım bunun en büyük nedenlerinden birisi de tembelliğimdir. Öğretmenimiz bir ödev verdiğinde aman canım değip yapmamam aynı şeyi yazılılarda da yapmam birçok zayıfımın gelmesine neden oldu.

Başarısızlığımın bir nedeni de temelin kötü olmasıdır... Başarısız olmamın başka bir nedeni de oyuna ve sokağa çok düşkün olmamdır. Tabii oyuna ve sokağa düşkünlüğümün başlıca nedeni ailemdir. Taa küçük yaştan itibaren beni sokağa koyuverdiler günün çoğunu sokakta geçiren bir çocuk herhalde biraz zor okur..

... Karneme zayıf gelmemesi için, ailemin alması gereken önlemler vardır. Sokağa çıkmak istediğimde izin vermemelerini istiyorum nitekimde bunu yapıyorlar... Öğretmenleriminde alması gereken bazı önlemler var, ders çalışmadığım zaman beni dövmelerini istiyorum. Bugüne kadar iyi niyet gösterdiler biz anlamadık...

Hocalarımızın bize daha yumuşak davranmalarını istiyorum

ÖĞRENCİ MEKTUBU

Ben okulumuzun ders işleyişinden hem memnunum hem de memnun değilim memnun olduğum tarafları. Hocalarımız bize iyi ders anlatıyorlar iyi ders işliyoruz. Fakat bu bazı hocalarımıza mahsus değildir. Memnun olmadığım tarafları Hocalarımız bize Çok uzun konular veriliyor? Bizde ona çalışamıyoruz. Hocalarımız bize çok sert davranıyor. Bunlardan bazısı küfür ediyor, bazısı ise dayak atıyor. Benim derslerdeki başarısızlığım şudur, Bu derslere elimden geldiği kadar çalışıyorum, fakat yinede başarılı olamıyorum. Ben Fizik, İngilizce ve Coğrafya dersini sevmiyorum. Çünkü bu dersleri anlamıyorum. sonra hocaları Çok sert ve küfür ediyorlar. Benim aile ilişkim Çok iyidir. Ailemle iyi geçiniyorum ve onları seviyorum fakat onlara karşı görevimi yapamıyorum. Bu dönem 2 zayıfım geldi şimdi çok üzülüyorum. Biz sizden hocalarımızla konuşup onlara bizlerle daha yumuşak davranmalarını istiyoruz.

Öğretmenler odasından sesler geliyor

Önce bu odayı ve ortamı size tanıtalım. Okulumuzun öğretmenler odası ikinci katta olup, koridorun son odasıdır. Bulmak o kadar zor değil, zaten üstünde de "öğretmenler odası" diye yazar. Evet, çekinmeyin canım, itin kapıyı içerdesiniz. Gördüğünüz gibi; T şeklinde birleştirilmiş iki uzun masanın etrafında 15-20 adet sandalye "ikamet" etmekte. Ayrıca duvara dayanmış her öğretmene özel dolaplar ve ne hikmetse hiç kimsenin çalmayı aklına getirmediği bir radyo bulunmaktadır.

Cam kenarında oturuyoruz. Bugün öğretmenlerin şanslı günü, yalnızca dört kişiyiz. Bizden başka ... öğretmeni var ve yanımızda oturuyor. Aklıma gelmişken eklemeliyim, bu odada "haremlik selamlık" bilfiil vardır. Kadın hocalar kapı tarafında, erkek hocalar cam tarafında oturur. Masanın üstünde yayılmış bulunan edebiyat ödevleri ve öğretmen çantalarına rağmen görülebilen bir sopayı işaret ederek muhabbete başlıyoruz.

— Bu sopa ne hocam?

— Talebeleri dövmek için.

— Kimin sopası bu?

— Bilmiyorum ki vallahi. Ben dövmüyorum çocukları, ben severim çocukları.

— Buraya gelince çok şaşırdık hocam. Dayak olayının bunca yoğun olmasına. Sopaların yapıldığı bir ortamda...

— Ama hak ediyorlar. Dayağı hak edenler var.

— Bilemiyorum nasıl hak ediyorlar?

— Yaramazlık yapıyorlar.

Kapı açılıp içeriye 3-4 bayan öğretmen girerek haremliğe çöküyor. (Devam ediyorum)

— Bir ay öncesine kadar rehberlik dersi hocamızla dayağın bir eğitim aracı olamayacağı konusunda tartışıyorduk, halbuki burda...

Yeni gelen öğretmenlerden biri araya girerek,

— Siz ne dediniz? Dayak yok mu dediniz?

— Dayak yok dedik...

— Biz de öyle diyorduk ama, bak şimdi neler yaptırdık. (sopayı gösteriyor) Bunlar lafta kalıyor maalesef...

Bu sefer diğer bir öğretmen atılıyor.

— Sordular bu sopa kimin diye, ben de ... hocasının dedim. (az evvel bilmediğini söylemişti.)

Gülüşmeler.

— Peki dayağın ne gibi yararı oluyor hocam?

— Öğretmenliğinizde görürsünüz. Şimdi ne kadar söylesem bir işe yaramaz. Hani benim öyle çok döven bir hoca olduğumu zannetmeyin. Hani çok dövdüğümden değil. Bazen öyle arada bir.. Şöyle... (hareketleri gösterir)... O sopayı genelde göstermek için kullanırım. Ama bazen adamı çileden çıkartıyorlar... Ya da bazen böyle... Bir iki defa dövüp çok iyi sonuçlar aldığım sınıflar oldu. Bilseydim ben bunları baştan döverdim... Örneğin çalışmaya başlarlardı... Kimisi çileden çıktığı gibi kimisi de sinirini, kendini tatmin için vuruyor.

Bu muhabbet sırasında içeriye ... hocalarımızdan biri girmiş ve selamlıkta yerin almış. Şimdi de o anlatmaya başlıyor:

— Bir sınıfta ceza veriyoruz. Saat 5.30'a kadar dışarı bırakmadık. Bugün hiçbirisi benle konuşmuyor. Ders anlatıyorum kimseden ses çıkmıyor.

— Ne yaptılar?

— Hiç kimse konuşmuyor.

— Yok, yok dün ne yaptılar?

— Aslında hiç bir şey yapmadılar. Biraz gürültü yaptılar, gürültü olunca... Bey onlara ceza verdi. 5.30'a kadar dışarıya bırakmadı. Başlarına da ... Bey'i dikti. Aslında iyi oldu, hiç ses çıkmayınca ders anlatılmıyor ki... Hani soru sorulsun, parmak kalksın, faal olunsun... Yoksa hiç ders anlatılmıyor ki, insanın canı sıkılıyor.

Bu andan sonra ortalık karışmaya ve her kafadan bir ses çıkmaya başladı. "Neşeli, canlı" sınıflarda dersin daha iyi işleneceğine karar verildi. Derse giriş zili çaldı. Yerimden kalkarak koridora çıktım. Koridorda bir tur attıktan sonra odaya arkadaşlarımın yanına dönüyorum. Bu sırada ardımdan dışarı çıkan ... hocası elinde sopasıyla karşıdan geliyor. Biraz önceki muhabbet'i sevmiş olsa gerek, sopasını birkaç kez sallıyarak neşeli bir edayla "hu, hu" (adımı bilmiyor) bak işte sopamla derse gidiyorum" diyerek yanımdan geçiyor ve hızlı hızlı merdivenleri çıkarak sınıfa giriyor...

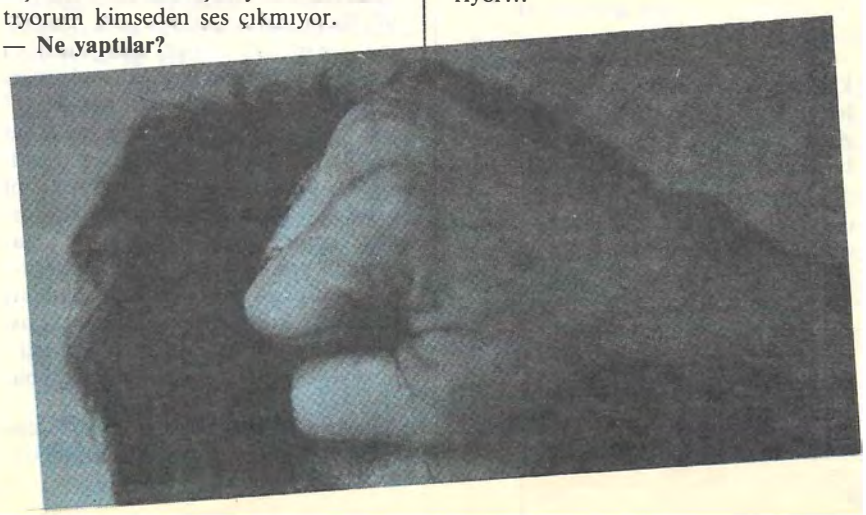

Anababayla değil, gençler arasında

KUŞAK ÇATIŞMASI

Eğer iki kuşak arasında iletişim yoksa... İki kuşak bambaşka şeylerle ilgileniyor, başka zevkleri paylaşıyor, başka dillerden konuşuyorsa.. hattâ bu iki kuşak mensupları birbirlerine biraz **"lüzumsuz"** gözüyle bakıyorsa.. bu duruma **kuşak çatışması** denir. Kuşak çatışması genellikle aralarında büyükçe yaş farkı bulunan kuşaklar arasında görülür.

Bir de, şimdilerde Türkiye'de iki-üç yaş farkından doğan tuhaf bir kuşak çatışması var; gençler arasında! **"Eski"** kuşak: 1980 öncesindeki siyasi ortamı etkin olarak yaşamış olan gençler. **"Yeni"** kuşak: 1980-81 sonrasında **"üniversite çağına"** gelen, daha önceki yıllarda olan bitenin dışında kalmış olan gençler.

Tabiî, yeni kuşaktan olup, 1980 öncesini yaşayanlar da var, eski kuşaktan olup uzakta kalanlar da. Sonra bu gençlik-içi kuşak çatışması babaannemizle aramızdaki kuşak çatışması gibi değil. Ama bugün üniversitede olan bir çok kişi aşağı- yukarı şu iki-üç yıllık farkın doğurduğu **"farkı farkediyor"**.

Neden üniversitede?

Üniversite dışında, eski ve yeni genç kuşakların devam etmeyi seçtikleri yerler, uğraştıkları şeyler farklı oluyor. Ama üniversite, zorunlu olarak onları biraraya toplayan bir kurum. Zaten okul vesilesiyle görüşmeseler belki iyiden iyiye birbirlerinden habersiz olacaklar. Çünkü yeni kuşak, eski kuşakla pek ilgilenmiyor; onları ciddi, kapalı, anlaşılmaz adamlar olarak görüyorlar. Eski kuşak da yeni kuşağı **"duyarsız, pasif"** diye pek kaale almıyor. Her iki tarafın kafasındaki sorunlar açısından öbür taraf **"olmasa da olur"**.

Eski kuşak, pek iyi bir durumda değil. Bu kuşaktan pek çok genç, mahkemelerce suçları sabit görüldüğünden ya da süren yargılamaları nedeniyle cezaevlerinde, tabiî bu **"kuşak çatışması"** ndan uzak yatıyor. Ötekiler de rahat değiller. Birçok sorunu tartışmak istiyorlar, tartışamıyorlar.. Düşüncelerini aktaramıyorlar, sözlerini söyleyemiyorlar. Yeni kuşaktan birine, Okan'a bakılırsa **"hep karşısındaki aynı fikirdeymiş gibi konuşmaya alışık"** oldukları için ilişki kurabilecekleri insan sayısı azaldı. Yeni kuşağa **"kaybolan nesil"** gözüyle bakmalarının temel nedeni bu.

Ne yapıyorlar? Kendi aralarında konuşuyorlar, sorunlarını aralarında çözüyorlar, birlikte sinemaya, tiyatroya gidiyorlar. Yeni kuşaktan Cemile'nin deyişiyle **"kendilerini topluma karşı sorumlu hissediyorlardı,"** hâlâ da hissediyorlar, hissettikleri sorumluluğa uyarlı bir şey yapamadıkları için karamsarlar. YÖK'tü, aileydi, cinsellikti... gençliğin bütün sorunlarını onlar da yaşıyor. Onlar da müzik dinliyor, muhabbet ediyor. Bunları yaparken de mutlu oluyor. Ama oturup düşündüklerinde, "Ne yapacağız, ne olacağız?" diye tartıştıklarında bütün bu yaşananlar onlar için önemini yitiriyor. YÖK'le, arkadaşlarıyla ilişkileriyle, müzikle, günlük hayatlarında olan bitenle ilgilenmekten, bunları sorun edinmekten ne-

redeyse **"planlı olarak"** kaçınmak epey yaygın bir eğilim.

Yeni kuşak ise başka türlü darmadağın.

Bir kere çeşitli gruplar var: Heavy Metall'ciler, Punkçılar, Rockçılar... Fenerliler, Cim-Bom'lular.. sonra, mahalle arkadaşlıkları, mahalle çeteleri yeniden oluşuyor.Arabesk gençlik var. Varoluşçuluk, feminizm gibi şeylerle uğraşan entellektüel gençler var. Ürkütücü ölçüde büyük bir şiir yazma eğilimi var. Siyasi sorunlarla uğraşanlar var.

Bütün bu gençler, eski kuşağı hiç mi hiç takmadıkları gibi, başka gruplardaki gençlerden de bihaberler. Bir de, yeni kuşak galiba kendisini eski kuşaktan daha fazla dert ediniyor. Eskiler toplumdan, insanlıktan söz ederken, yeniler **"Ben"** diyorlar, **"Benim arkadaşlarım"** diyorlar. Çevrede olan bitene karşı daha ilgisizler. Gençler arasında kitap okuma oranı giderek düşüyor.

Neye duyarlı?

Peki yeni kuşak hepten mi duyarsız? Bunu söylemek zor. Kendine özgü bir duyarlılık demeli. Bir tartışmada arkadaşının söylediği iğneleyici sözleri günlerce düşünüyor da, okulda her gün değişen yönetmeliklerle allak bullak edildiği zaman bundan pek fazla etkilenmiyor.

Eski kuşağın tersi: Yaşadıkları çevrede, kendileri ile ilgili olan biten çok önemli. Bu da **"mühim mesele"** kabul edilen şeyleri unutturuyor yeni kuşağa. Bir de, herkesin dünya meselelerini tartıştığı, gençlerin **"Okulunuzda okuyun, bu işler sizin işiniz değil"** diye uzak tutuldukları şeylerle ilgilendikleri günlerin ilişkilerini yaşamadıkları için, biraz kendilerine güvensizler. Fazla ayrıntı düşünmekten, söz söylemekten çekinir haldeler.

Aynı yerde yaşıyoruz

Ne yani, biz şimdi yeni kuşakla eski kuşağı birbirine takdim etmiş mi olduk? Yoo! Biz de genciz, biz de eski ve yeni kuşaklarla aynı zamanda, aynı mekânda yaşıyoruz; onun için bu **"kuşak çatışması"** ilgimizi çekiyor ve onu önemsiyoruz. Bütün bu söylediklerimiz kesin doğrular, yepyeni keşifler de değil zaten. Ama bunları eski ve yeni kuşaktan arkadaşlara anlattığımızda onlar oturup bu işi düşündüler, bir şeyler söylediler. İşte, asıl onların söyledikleri önemli. Bu arkadaşlar eski kuşağın veya yeni kuşağın basın ve halkla ilişkiler temsilcileri değil tabii; onlardan başka türlü düşünen bir sürü kişi olabilir. Onlar da düşüncelerini bir zahmet bize gönderiversinler artık!...

Atilla da eski kuşak genç, yenilere biraz kızıyor

Ayrımın kaynağı gençlere suçlu gözüyle bakılması

—Eski kuşak ile yeni kuşak arasında bir ayrım var. Senin düşüncelerin neler bu konuda?

Atillâ— Evet, böyle bir ayrım var bir kere. İnsanların kişiliklerinde ve yapılarında bir değişiklik oldu. Bence bu sorumluluk meselesinden kaynaklanıyor; topluma ve kendisine karşı bir sorumluluk.. Ona bakışta ve algılayışta bir ayrım var. Eski kuşağın da çok çarpık yanları vardı, aşırı bir şekilde politize olmuştu ama bu insanlar kendi kendilerine, koşulların da zorlamasıyla bir sorumluluk anlayışı geliştirmişlerdi. Yeni kuşak topluma karşı sorumluluğun bilincinde olmadığı için kendi kendilerine karşı da sorumlu değiller. Bir de, iletişim organlarının geçmişi tanıtış biçiminden ortaya çıkan korku ve çekingenlik var. "Biz onlar gibi olmayacağız" diye düşünürken bu sefer kendi sorunlarına sahip çıkmayı unutuyorlar.

— Bir tür bireycilik mi demek istiyorsunuz?...

Atillâ— Biz kendimizi göstermek yerine daha çok erime yolunu seçerdik. Yani, ne kadar kolektif bir çalışmaya katılırsak o kadar kişiliğimizi geliştiren bir olay olarak görürdük onu... Yeni kuşakta bu yok. Tek açık yol var onlar için: bireysel başkaldırış yolu, kendini şu ya da bu şekilde göstermek kabul ettirmek... Ama bence bu yol da tam olarak kullanılmıyor: bu seferde öne çıkmaktan korkuyorlar, "düşündüğünü söylemekten kaçınıyorlar birikim gerektirmeyen bir konuda. Bu gençliğin doğasına aykırı bir olay..

— Bu enerji tartışmalarda değil ama başka yerlerde ortaya çıkıyor...

Atillâ— Enerjinin kanalize olma yolları farklılaştı ama gene de tam olarak kullanıldığını sanmıyorum... Spor, müzik falan.. Bunlara karşı değilim ama öyle bir biçimde ortaya konuyor ki sanki başka şeylerin alternatifi. Sohbet çok önemli bir olay.. bunlar orada kendi kişiliklerini olduğundan farklı göstermeye çalışıyorlar..

— Gençler arasındaki kuşak ayrımının aşılması için koşullar ne olabilir..?

Atillâ— Gençliğe "suçlu" gözüyle bakıldığı sürece bu ayrım ortadan kalkmaz.

— Ayrım nasıl kalkar, hiç düşündün mü?

Atillâ— Pek de kafa yormadım galiba ama bakıyorsun tın tın bir insan, içinde öğrenme isteği yok, kızıyorum. Şimdi bizim bakış açımız genellikle bu: kızgınlıktan öteye gitmiyor... Biz iletişim kurmaya pek çaba göstermiyoruz ama gene de haklı yanlarımız da var: biz onlardan bir düzey daha yukardayız, ne olursa olsun. İşte o zaman düzeyi düşürmek niye sözkonusu olsun?

"Yeni kuşak topluma karşı sorumluluğun bilincinde olmadığı için kendi kendilerine karşı da sorumlu değiller."

Ben belki biraz egosantrik (ben merkezci) yaklaşıyorum olaya ama bana öyle geliyor şu anda. Bence bu öncelik meselesi. Tamam, dünya olayları memleket sorunları önceliklidir demiyorum ama yine de bazı şeyler eksik gibi geliyor bana.. İnsan dans edebilir, bunun hor görülecek bir yanı yok, tabi ama eğer bunu hayattaki yerini saptamadan yapıyorsa eksik olur, o yüzden bunu belli bir yere oturtmak gerek. Mesele ikisinin ortasını bulabilmek...

—"Bu ikisinin ortasını bulabilmek" için hepberaber uğraşmak gerekiyor galiba?

Atillâ— Aslında bizde garip ama "biz gördük geçirdik şimdi kaymağını onlar yiyor" düşüncesi var gibi. Kızgınlık ondan geliyor. Bazen hissediyorum, konuşurken farkında olmadan öğütçülük yapmaya başlamışım... Yani, kendimi biraz üste alıp öyle bakıyorum öğrenciye. Halbuki onlar bizim deneyimlerimizden, biz de onların "enerjilerinden" yararlanabiliriz. Birleşebilecek tek platform bu.. Biz at gözlüğü ile bakmayı bırakır, daha yaratıcı olabilir, onlar da katılımsızlıklarını, aşağılık komplekslerini falan bırakabilirler.

Yeni kuşaktan Gülen, Okan, Cemile

"Biz geçiş dönemi çocuğuyuz"

Size, "Duygularınızı öğrenebilir miyim" gibi bir şey soracağım: 1980'den sonra üniversiteye girmek nasıl bir şey?

Cemile— Üniversiteye ilk girdiğimde gruplaşmalar olduğunu gördüm. Lisede herkes birbirini en yakın arkadaşını tanıdığı kadar iyi tanıyordu. Lisedeki kadar yakın arkadaşım olmayacağını düşünüyordum, öyle de oldu. Arkadaşlarım da üst sınıflardan değil.

Gülen— Kuşaklar arasında kesin bir ayrılık var. Daha önceki sınıflar belli bir birikime sahipler. Ama yeni gelenlerin tamamı geçiş döneminin çocuğu, ben de dahil olmak üzere.

Okan— İlk geldiğimde yalnızdım. Hâlâ da tek başıma sayılırım. Çünkü guruplaşmalarda herkes belli konulara yönelmiş, ben bu konularda pek bilgili değilim. Daha çok çıkar grupları oluşmuş. Ben buraya üniversite diye gelmiştim. Bugün öğrenciler, ilkokuldaki gibi hocalarının karşısında yerlere yatıyorlar. Eskiye göre değişiklik hareketlerde, hareketler bana çok yapay geliyor. Bu çıkar ilişkisi, bu yapaylık sürdüğü müddetçe ilerde kimsenin bir şey olacağı yok.

Çağatay— Ben ODTÜ hazırlıktayım. Üst sınıfların bize karşı büyük bir baskısı var. Hazırlığın Kernel I kitabını okulda saklayarak geziyoruz. Onlara göre yemek sorununu yaratan biziz, kuyrukları yaratan biziz.

— Böyle bir farklılığın nedenleri üzerinde dursak.

Okan— Bence artık onların uçma zamanı gelmiş. Mezun olacak, master yapacak falan.. Yavaş yavaş okulla olan ilişkilerini kesiyorlar. Aslında bence yaşam koşulları açısından eski kuşak yeni kuşak diye bir ayrım yok. Ama kendini algılayış bakımından var böyle bir fark.

Cemile: Eski kuşak gençler için hayattaki en önemli şey siyasetti. Benim için örneğin dans önemli. Ben siyasetten hoşlanmıyorum.

Gülen— Yeni gelenler saf ve iyi niyetli. Eskiler ise ununu elemiş, eleğini asmış tipler. Eskiler geçmişte hep beraber olmuş insanlar, beraber çalışmışlar, eyleme girmişler falan, bizler ise aynı şeyleri yaşamadık, yapmıyoruz da.

Cemile— Onlar için hayattaki en önemli şey siyasetti. Ama ben mesela siyasetten hoşlanmıyorum. Daha başka şeyler örneği dans benim için çok önemli bir şey.

— Sizden önceki öğrencilerin ilişkileri nasıldı? En azından tahmin ettiğiniz kadarıyla.

Okan— O zaman öğrenciler birbirleriyle konuşurken sanki karşısındakiyle aynı fikirdeymiş gibi konuşuyordu. Birbirlerinin temel fikirlerini paylaşıyorlardı. Bir rahatlık, bir açıklık oluyordu. Dolayısıyla kuşak ayrımı gibi bir şey yoktu.

Eski kuşaktan Serdar'ın gözüyle yeni kuşak

Gelecekten korkup, bugüne sarılıyorlar

Üniversiteye 1980'den önce girenlerle sonra girenler arasındaki "kuşak ayrımını" hem eski, hem yeni kuşakla muhabbeti olan bir arkadaşla birlikte sesli düşündük.

— Yeni kuşağa, yani üniversiteye YÖK'den sonra girenlere, genellikle oldukça pasif ve duyarsız kişiler gözüyle bakılıyor.

Serdar— Yeni kuşağın duyarsız olduğu düşüncesi kesinlikle yanlış. Gelecekten endişeliler. Adama soruyorum: "İlerde ne olacaksınız?" diye "Valla, bir yere gireceğiz, orada çalışacağız herhalde" diyor. Gelecekte ne olacağı harfiyyen belirli. Hiçbir beklentisi yok. Gelecek konusunda hiçbir hayal olmayınca, gelecekten korkuyorlar. Kendilerini iyi bir hayatın beklemediğini seziyorlar.

— Peki, bu durum bugünkü yaşam üzerinde nasıl bir etki yapıyor? Gelecek konusunda hevessiz olan ve hattâ bu nedenle korku içinde olduklarını söylediğin insanlar, şimdiki yaşamlarında bunun baskısı altında ezilmiyorlar mı?

Serdar— Hayır. Her şey, günlük yaşamda olup bitenin etrafında gelişiyor. Hep bugün düşünülüyor. Çok önemli bir kişilik oluşturma sorunu var. Herkes, geleceği konusunda bir hedef benimseyememesine karşın, aklayıcı bir kimlik edinmek istiyor. Ben **BU**'yum demek istiyor. Ama kendini oluşturmakla kendinden bir şeyler yitirme atbaşı gidiyor. Herkes sürekli kendisi hakkında birşeyler anlatıp duruyor. Sürekli kendine birtakım nitelikler atfediyor. Bunların ille de yüceltici şeyler olması gerekmez. Bu da çok heyecanlı bir şey. Bu heyecanın yarattığı bir duyarlılık var. Hep yeni bir şeyler bulma isteği. Yeni bir kız, yeni bir kahve, yeni bir fikir akımı. Bir bulma oyunu gibi. Oysa istenen monoton, neyin ne olduğunun belirli olduğu, derli toplu bir hayat. Ama bu heyecan adına yapılıyor. Aslında, bu duyarlılık bütün gençliği kapsıyor.

— Ama hangi düşünceyle yapılırsa yapılsın ortada bir heyecan olduğu ortaya çıkıyor.

Serdar— Tabii. Yaşamak istedikleri şeyler o kadar fazla ki. Yaşama tutkunlar. Yaşamın ellerinden alındığını hissediyorlar. Ellerinde kalan tek şey, kendileri. Özgürlük istemiyorlar, serbestlik istiyorlar. Bütün duygularımı serbestçe aktarabilirsem karşılığını alırım diye düşünüyorlar. Amerikan filmlerindeki gibi. Âşık olduğunu söyleyeceksin,

Cemile— Öğrenci eskiden siyasi ortamda ne olursa hayatında da onu yapıyordu. Kendini topluma karşı daha çok sorumlu hissediyordu.

Tipik görüntü—Eski kuşak kitap tezgahlarının başında.

gerisi kolay. Önemli olan duygularını ifade edebilmek,ama şöyle bir şey oluyor: Ben istediğimi elde ederim deyip; elde etmiş olduklarını söylüyorlar.

— Sorun ne peki?

Serdar— Kendilerini abartmak istiyorlar. Öne çıkarmak istiyorlar. Keşke bunu yapabilseler. Yapabilirlerse, hiç değilse mutlu olacaklar. Ama şimdi mutlu da değiller.

— Sen gene karanlık bir tablo çizdin. Ama bu insanlar gene de yaşıyorlar. Bütün gün böyle karanlık bir hayat yaşamıyorlar herhalde? Öyleyse çok zor.

Serdar— Yok yok. Çok önemli bir etken var: Gruplaşma. Öğrenciler tıkandıklarını hissettikleri noktada, bir dosta ihtiyaçları olduğu zaman, bunaldıkları zaman sıkı arkadaşlıklar arıyorlar. Eskiden iki kişilik arkadaşlıkları olurdu yeni kuşaktan olanların. Şimdi üçdört kişilik gruplar oldu. Biraraya gelme kültürü oluştu. Dost ortamlar aranıyor. Bir de, bu grupların dışında tek tek kişiler var. Bunlar de hep ağlıyor. Hep yakınıyorlar. Sürekli içiyorlar. Kendilerine bir şeyler söyleyene, bir parça ilgi gösterene âşık oluyorlar. Kız veya erkek farketmez. Ama, insanlar gerçekten son derece duyarlı. Nefret ettikleri zaman bile içiyorlar, şiir yazıyorlar, kızıyorlar, bir şeyler yapıyorlar.

— Peki, bu arada Eski Kuşak ne yapıyor?

Serdar— Eskiler bütün bu olan biten içinde bir adım geri. Eskiler kendi aralarında gruplaşıyor, yeniler kendi aralarında. Bu arada bazı eskiler yenilerin gruplarına da girebiliyorlar. Ama eskilerin büyük bir kısmı, kendilerine kulübeler kurmak istiyorlar. Kendi aralarında, dışardan tecrit edilmiş olarak yaşamak istiyorlar. Aslında olan şu: Yenilerin ne kadar 'güzel' gruplar oluşturduklarını görüyorlar. Öyle olmak istiyorlar. Sanki yaptıkları yenilerin yaptığının karşıtıymış gibi, kendi gruplarını kuruyorlar. Bir adım daha atılsa, gelinecek yer aynı.

— Sen şimdi deminden beri bir sürü gözlemini anlattın. Ama sen de bu insanların arasında yaşıyorsun. Üstelik de eski kuşaktan birisin. Sen ne yapıyorsun? Veya ne yapılması gerektiğini düşünüyorsun?

Serdar— Ne olacak? Nesnellik diye bir şey yok. Kimse nesnel olarak neyin doğru olduğu ile ilgilenmiyor. Herkes kendini ortaya koyuyor. Öğrencilerin hayatları o kadar belirlenmiş ki, ellerinde sadece kendileri kalmış. Bunun için, "öğrenci istekleri şunlardır" diye bir şey konulamaz. "Öğrenci, sen ne istiyorsan, onu al" demek lazım. Sorun bu. Öznellikleri tanımak ve tanıtmak. Sonra bir de örnek kişiler olmak gerek. Çok nazik insanlar olmak lazım. Çok komik ama böyle. Herkes bütün gün küfürleşiyor, çünkü konuşmak istiyorlar ama rahat rahat konuşamıyorlar. "Küfür etmeyin" demek lazım çok açıkça. O zaman tuhaf bir şekilde beş altı gün o havada gidiyorlar. Güzel güzel konuşuyorlar.

— Peki, bu adamlar neden toplum sorunlarını dert ediniyorlardı?

Okan— Gençlik heyecanı. Şimdi de biz kız-erkek ilişkilerini dert ediniyoruz. Aslında şimdi okulda o kadar çok gurup var ki; siyasetle uğraşanlar, Türkiye'yi nasıl kurtarırım diyenler, hiçbir şeyle ilgilenmeyenler.

— Eski kuşak nasıl mutlu oluyordu?

Cemile— O gün gene siyasi konulardan konuşurken tartışmada iyi bir şey söylemiş, iyi bir yöntem ortaya koymuşsa çok mutlu oluyordu herhalde.

Okan— Aslında onlar da fırsat bulduklarında içiyorlardı, para biriktirip bir yerlere gidiyordu, maça filan. Ama akşam yatağa girdiğinde bugün mutluyum, yarın ne olacak diyorlardı.

— Yeni kuşak için duyarsız diyorlar. Boş bir nesil diyorlar.

Okan— Aslında doğru, çok duyarsızız. Sorunlar o kadar çok ki bunların hepsini bastırıyoruz. Bastırdığımız için de olaylara karşı ilgisiz oluyoruz. Zaten duyarlı olsan bir dolu sorun önüne gelecek, onlarla uğraşacaksın. Bence duyarlı olmamak daha iyi.

Cemile— Bence biz daha duyarlıyız. Bir sürü ümidim var. Daha canlıyım. Yapmak istediğim çok şey var. "

— Yeni kuşağın eskilerle anlaşması mümkün mü?

Okan: Bence yaşam koşulları açısından eski-yeni kuşak ayrımı yok. Ama kendini algılayış bakımından bir fark var.

Cemile— Ben eski kuşaktan birçok öğrenciyle tanıştım. Bunlara siyasi düşüncelerini falan sormadım. Ama değişik konularda örneğin dans gibi, müzik gibi, konuşurken söylediklerinden düşüncelerini anlayabiliyorum. Kendimi daha rahat hissediyorum.

Okan— Öğrenci kendine güvenini yitirdi. Lisedeyken disko müzik dinleyemezdik, kızarlardı. Şimdi her şey serbest, ama bu sefer de ben hoşlanmıyorum artık. Tam bir boşluk, başka bir şey yok.

Cemile— Mutluyum, ama daha fazlasını istiyorum. Mesela rahat rahat dans edebileceğim ortamın olmasını istiyorum, bu diskoda olmuyor. Disko hakkında söylenen bazı şeyler var. Sonra bütün hafta birlikte olduğum arkadaşlarla sinemaya gitmek istiyorum. Çünkü bütün hafta hep ders konuşuyoruz. Değişik bir çevrede değişik bir şeyler konuşmak mümkün.

ÖSS/1

TANIL BORA

Ankara Koleji lise son sınıfta okuyan ve dersaneye giden Mithat Bereket, 15 Nisan'daki Üniversiteye Giriş Birinci Basamak Sınavı hakkında, ***"Bulanık... her şey bulanık... o kadar,"*** *diyor. Oysa Kızılay Dersanesi müdürü* **Can Kaya Çil***'e göre* ***"Kolej, Deneme Lisesi gibi iyi liselerden gelen öğrenciler dersaneye gelmese de birinci basamağı kazanır."** *O zaman* ***"bulanıklık"*** *niye?*

Ya birinci basamak ya hiç basamamak

Kızılay dersanesi müdürü Can Kaya Çil'in deyişiyle ilk elemede **"Türkiye'nin en zayıf öğrencileri"** elenecek, kalanlar da ikinci sınavda istedikleri okula girmeye çalışacak. İlk sınav birçoklarına göre oldukça basit; iyi bir lise öğrenimi görmüş olmak başarı için yeterli. Ama bu basitlik iki nedenden ötürü tartışmalı: Hem iyi bir lise öğrenimi ender bulunur bir şey olduğu için, hem de galiba birinci basamak sınavı ilkokuldan üniversite vizelerine kadar kaçacak delik aradığımız sınav bombardımanı içinde azıcık farklı bir sınav olduğu için.

Yetkililer de belirtiyor: Birinci basamak sınavı **"fen bilimleri ilke ve kavramlarının ve mantığın önemli olduğu"** bir sınav. Doğru sonucu bulmak için öyle uzun uzun işlemler yapıp kafa patlatmak gerekmiyor. Hani **"Gidiş yolum doğru, ama sonuç yanlış diye hiç puan vermemiş"** diye yakındığımız sınavlar vardır ya.. İşte, Üniversiteye Giriş Birinci Basamak Sınavı'nda gidiş yolunu kavramak yeterli. Hatta, 1981/82'de iki basamaklı sınav ilk uygulandığında birçok arkadaş, **"Bu kadar basit soru olamaz, bunda bir numara var,"** diye şaşırmışlardı. Senelerce lisede bir problem için saatler boyu kafa patlattıktan, işlemler içinde boğulduktan sonra, **"Öğrencilerimize duyurulur: Bu sınavda kafa çalıştırılacak ve mantık kullanılacaktır"** denince şaşırmamak elde değil tabii. Zaten çok fazla dert etmemek lazım, bir sınavlığına kafa çalıştırttıktan sonra ikinci basamak sınavıyla birlikte gene **"normal"** sınavlar başlatılıyor.

İlk sınav, **"en zayıf"** öğrencileri elemeye yarayan geçici bir terslik olduğundan herhalde; hepimizi üniversiteye hazırlayan dersanelerin programları öğrencileri **"her iki sınava birden"** hazır kılmaya yönelik. Yani, **"farklı"** bir havası olan ilk basamak için **"farklı"** bir öğretim programı uygulanmıyor. Kızılay Dersanesi Müdürü Çil, **"İlk basamağa fazla önem vermiyoruz. Taşrada bile başarı yüzde 50'nin üstünde,"** diyor.

Ama mantığa ve kafa çalıştırmaya dayalı sınavla okullardaki eğitim sisteminin farklılığının oluşturduğu korku, **"köklü bir lise eğitimi görmüş"** öğrenci arkadaşlarla konuşulduğunda hemen ortaya çıkıyor. Köklü lise eğitimini Ankara Koleji'nden, sınav taktiğini dersaneden alan **Birep Aygün, "İlk sınav çok daha ağır,"** diyor.

Neden?

Birep: **"İlk sınavdan çok korkuyorum. Olay moral işi. Mantık ve psikoloji işi".** Ben üniversite sınavına gireli dört sene oluyor. Pek büyük bir tecrübe değil herhalde. Ama bana kalırsa **köklü** lise eğitimi mantık yürütebilmek için gerekli kendine güveni köreltiyor; dersane de bütün hafta okuldan sonra ikinci bir okul gibi tepemize dikilince **psikoloji** falan kalmıyor.

Taşra liselerinde okuyup üniversite-

Yılmaz— "Her yerde torpil var."

ye girmeye çalışanların derdi daha başka. Nevşehir'li **Yılmaz Sarıay, "Ben matematiği yalnız Lise 2'nci sınıfta gördüm,"** diyor. Yani, bırakalım, **"köklü"**sünü, **"lise eğitimi"** yok.

Daha önemlisi, üniversiteye giriş sınavlarının biçimi hakkında bilgi sahibi olmayanın sınavda pek bir şansı olamıyor. En azından, çoktan seçmeli test usulü ile tanış olmak gerek. Bunun için de ya sayısız üniversiteye hazırlık kitaplarından edinmeli; ya da işi sağlam tutmak için bir dersaneye gitmeli.

Nevşehir'li Yılmaz Sarıay da **"Yalnızca Birinci Basamak sınavına hazırlanmak için ve ailem isteyerekten Ankara'ya geldim,"** diyor. Yılmaz için, birinci basamak önemli. Çünkü geçen sene kıl payı ile kazanamamış. Yılmaz **"Birinci basamağı kazandıktan sonra nasıl olsa kapağı bir yere atarız,"** diyor.

Yılmaz'a göre taşradaki öğrenciler dersane sayesinde biryerlere girme şansına sahip oluyor:

"Zaten şehirli zengin çocukları dersaneye zevk için geliyor. Hayatı tozpembe görüyorlar; biz başka türlü yetişmişiz, öyle göremeyiz."

Kolejli Birep'in korkusu da Yılmaz için anlaşılır bir şey değil. Şöyle açıklıyor Yılmaz bunu:

"Büyük şehir liselerinde okuyanlar dersaneye gelmese de birinci basamağı kazanır. Ama bizim için öyle değil. Hocalar derste ikinci basamağa yönelik sorular çözüyorlar. Biz 'Birinci basamaktan gösterin" **diyoruz. Eşit muamele yapılınıyor. Şehirli çocuklar birinci basamağı nasıl olsa geçeceği için ikinci basamaktan sorular anlatıyorlar."**

Gerçi bütün dersaneler taşradan gelen öğrenciler için temel bilgi vermeye yönelik yavaş bir program uyguluyorlar, ama bu Yılmaz'ın şikayetlerini ortadan kaldırmıyor. Gene de şanslarını yükseltmek için büyük kente dersaneye gelenlerin sayısı hayli fazla. Geçtiğimiz 15 günlük devre tatilinde yalnızca Kızılay Dersanesi'nde bini aşkın taşralı öğrenci yoğun eğitim kampına girmiş.

Yılmaz'ın son sözleri: **"Gene de eşit değil.. Her yerde olduğu gibi dersanede de torpil var. Adamını bulan sınav sorusunu da alır, her şeyi de alır. Ben buna inanıyorum."**

Yılmaz **"şehirli zengin çocukları"** için birinci basamağın formalite olduğu kanısında. **"Şehirli zengin çocukları"** denen öğrenciler **"Her şey bulanık. Asıl ağır olan bu sınav,"** diyorlar. Herkes karamsar ve tedirgin bir bekleyiş içersinde. Türkiye'nin **"en zayıf"** öğrencilerinin eleneceği **"basit"** birinci basamak sınavını bekliyorlar.

Üniversite yolunda en bi birinci aşama

ÖSS kılavuzu karga mı?

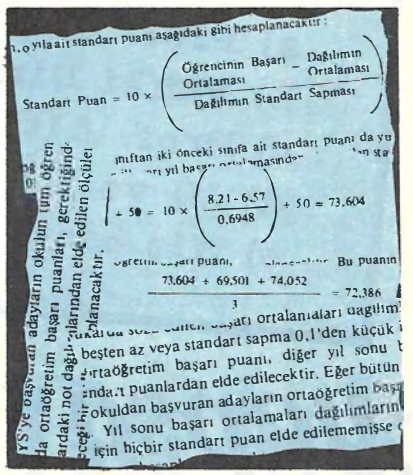

Üniversiteye girecek yaşa geldiniz artık. Son sınıftasınız ve o meş'um beklentinin alevi her yanınıza azar azar yayılıyor, hissediyorsunuz. Her kafadan bir ses duyuyorsunuz: **"Son sınavda kopya çekerken yakalanan çocuk yanındaki dört kişiyi ve önündeki iki kişiyi yaktı..** yahut, **"kalemi yok diye sınavdan çıkarılan çocuk dört yerinden intihar etti..."**v.b. Bunları tam es geçecektiniz ki... Okulunuzdan Birinci Basamak Sınavı'yla ilgili bilgileri edinmek amacıyla ve zorunlu olduğunuz için, bir adet ÖSS SINAV KILAVUZU aldınız... İçiniz pır-pır ederek evinize gittiniz. Sebebini bilmediğiniz bir sevinç içindesiniz. Biz de bilmiyoruz. Anne ve babanıza bir adet ÖSS SINAV KILAVUZU aldığınızı söylediniz. Sonra elinizdeki KILAVUZ'u şöyle sizden yarım metre kadar uzağınızda tutup bir iç geçirdiniz. İlk sınavınız başlamış bulunuyor... Sağa sola bakabilirsiniz... Ama ola ki... Sağa sola bakıcam derken elinizdeki kılavuzun bir satırını atladınız... Yazık size...

KILAVUZU OKURKEN NELERE DİKKAT EDECEKSİNİZ?

A) Her ne kadar her sayfanın başında DİKKAT (yirmi punto düz) yazılmışsa da, siz Kılavuz'u DİKKAT'li okuyunuz.
B) Önünüzde size bilgi vermek amacıyla hazırlanmış çeşitli tablolar görmektesiniz. Tabloları okurken öncelikle A maddemizdeki kaydı unutmayınız. Eğer tabloyu çözemiyorsanız hiç üzülmeyin, daha 13 Tablo var. Onlardan birini muhakkak çözebilirsiniz.
Ç) Kılavuzumuz kendi başına bu işi yerine getirecek emir komuta kiplerinden oluşan bir dile sahiptir.
D) Bütün sınav (pardon) Kılavuz okuma göreviniz sırasında yanınızda bir HB kurşunkalem, iki adet silgi (birinin ucu pislenir ya da ne biliyim, tedarikli olmak iyidir işte) ve bir kalemtraş bulundurmanız gerekmektedir. Kalemtraşınızla ucu biraz evvel kırılan kaleminizi açarken, silginizle titreyen soğumuş ellerinizin çizdiği girinti ve çıkıntılarla dolu bir tür Türkiye Coğrafî haritasını silecek, kaleminizle de acıkan dişlerinizi doyuracaksınız.
E) Kılavuz'un son bölümünü büyük bir dikkatle okuyunuz. Acele etmeyiniz. Dört gün üç gece üstünde düşünüp, komşu zilleri çalarak ordaki deneyim sahibi ağbi ya da ablalarınıza da başvurduktan sonra, banka makbuzunuzu doldurunuz. Ayrıca çevrenizdekilere güvenemiyorsanız Sayın Altan Günalp'e bizzat açık mektup yollayın. (daha ucuz olduğu için).
F) Diğer bölümlerle ilgili bilgilerin hiç birini çözemediyseniz buna ya şu yetersiz zekanız ya da yetersiz kalbiniz neden olacaktır. Gidip öğretmeninize sorun. Düşünün, öyle bir kılavuz hazırladık ki, yardım bile isteseniz... hıh... hıh...
G) Birinci sınavın kısa adı K.S.S.'dir. (Kılavuz Seçme Sınavı) Bu sınavda elenen adaya ne denebilir ki? Axemerxsrtkrp. O kadar.

1984 - ÖSYS KILAVUZU

Eğer sizin için 1984 - ÖSYS'ye girmek gerçekten hayati bir önem taşıyorsa, elinizdeki bu Kılavuzu dikkatle okumeyi, okuduklarınızı anlamayı, Başvurma Belgesini hatasız ve eksiksiz doldurup başvurma işlemini zamanında ve kurallara uygun bir şekilde yapmayı başarmanız gerekir.

Ellnizdeki bu Kılavuzu başvurma işleminizi tamamladıktan sonra saklayınız. Başvurma işlemleri yanı sıra sınav ve sınav sonrası işlemlerine ait bütün kurallar da bu Kılavuzda açıklanmıştır. Merkezimize, herhangi bir konuda dilekçe vermek ya da danışmak gereğini duyarsanız önce bu Kılavuzu bir kez daha gözden geçiriniz. Kılavuzun SINAV bölümünü, sınavdan birkaç gün öncetekrar ve dikkatle okumanız kendi yararınız açısından gereklidir.

ÖSS/1

Kendimizi bildik bileli televizyonda üniversiteye giriş sınavının her türlüsü üzerine istatistiki verileri sıralarken dinlediğimiz Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (kurumun son adı dergi basıma hazırlandığı sırada bu idi) Başkanı Prof. **Altan Günalp** ile Birinci Basamak Sınavının "havası" üzerine konuştuk.

"Birinci basamak"ın en yetkilisiyle konuştuk...

a) Prof. İhsan Doğramacı
b) Vehbi Dinçerler
c) Prof. Altan Günalp
d) 10 volt
e) Hiç biri

"Liseler görevini yapsa dersaneye gerek kalmaz"

—Üniversiteye Giriş Birinci Basamak Sınavı'ndan herkes ürküyor.

Günalp— Napolyon da sınavdan korkarmış. Birinci sınavda amacımız en çok bileni aramak değil. Bilmekle beraber bu bilginin kullanılmasında zekasını işletebileni; sorunları farkederken çözebilen, bir durumdan çıkış yollarını akıllarını kullanarak bulabilenleri ayırmak. Genelde ezberlenmiş bilgi unutulmaya mahkumdur. Dağların yüksekliğini unutabilirsiniz; ama belli tarihsel koşullarda vaziyeti kavrayıp yorum yapabilirsiniz.

—Bu özel sınav herhalde özel bir şekilde hazırlanıyor.

Üniversite öğrenimine yatkın olanları ayıklayıp seçiyoruz.

Günalp— Biz iki basamaklı sınava bir gün karar alıp ertesi gün geçmedik. Bu uygulamaya 1980'de geçtik, çalışmalara ise 1976'da başlamıştık. Tam dört yıl çok yoğun çalışıldı. Uygulamaya geçildiğinde her şey hazırdı. Bizim amacımız kalabalığı eritmek değil. Gerçekten üniversite öğrenimine yatkın olanları ayıklayıp seçmek. Öğrenciyi fizik, kimya bilgisiyle değil, bütünüyle değerlendirmeye tâbi tutuyoruz.

Günalp- "İlkokul öğrencileri soruları pat diye yapıyor."

— Ama öğrenciler gene de dershaneye gitmeden edemiyorlar.

Günalp— Orta öğretim kurumları görevlerini yapsalar ben dershanelere gerek kalacağı kanısında değilim. Lise müfredatını akıllıca takip eden birinin sınavı başaracağı kanısındayım. Ama okullar, öğrenciler, kuruluşlar, aileler panik içerisinde. Bazı lise müdürleri tanıyorum, okullarında üniversite kursu açma çabasındalar. Oysa kendi derslerinde daha fazla çaba sarfetmeliler. Dershanelerin belli fonksiyonları yerine getirdiğini kabul ediyorum. Ama Anadolu Lisesi öğrencileri de gidiyorlar; hiç anlamıyorum.

— Sınava eşit şartlarda girildiği konusunda bölgesel farklılıklar da tartışma konusu yapılıyor.

Bölgesel farklılık demek yanlış, önemli olan liselerarası farklılık.

Günalp— Bölgesel farklılık deyimi yanlış. Ankara'da Türkiye'nin en iyi lisesi de var, 1700'üncü lisesi de var. Önemli olan liselerarası farklılık. Farklılığı doğuran öğretim olduğu gibi, aynı zamanda çevre koşulları. 17-18 yaşına kadar küçük bir kasabanın dışına çıkamayan var. Bazıları bu farklılıklara göre ayrı ayrı sınav yapılması gerektiğini savunuyorlar. Ama girdikleri üniversite aynı olacak. Bir öğrenciye 100 sayfalık, bir öğrenciye 1000 sayfalık kitap mı okutulsun üniversitede?

—Genel olarak ezberciliğe dayandığı birçok kişi tarafından kabul edilen Türkiye'deki eğitim sistemi içerisinde, bu akla mantığa dayanan sınav birdenbire öğrencilerin karşısına çıkınca onları zor durumda bırakmıyor mu?

Napolyon— Sınavdan çok korkarmış. (Kopyeleri göğsünde sakladığı söylenir.)

Antrenörün görüşü

Gününün sekiz saati öğrencileri üniversite sınavına hazırlamakla geçen dershane öğretmeni Mazhar Göncüoğlu ile herkesin hazırlandığı, kendisinin de herkesi hazırladığı birinci basamak sınavı üzerine konuştuk.

Göncüoğlu— Birinci basamakta nefis soru soruyorlar. Neyi ölçmek istediklerini son derece iyi biliyorlar. Ezberle yapılması mümkün değil; birinci basamak sınavında çıkan sorular gerçekten kaliteli sorular. Öğrenci geldiği yaşa kadar çevresini nasıl tanımış? Okuduğunu anlayabiliyor mu? Tüm mesele bu. Bilgiyi ölçmüyor. Öğrenci çevresini nasıl tanımış, onu ölçüyor.

Göncüoğlu— "O kadar çok çalışıyorlar ki, toplama yapmayı unutuyorlar."

Bu iş kafa işi!

Okullar, öğrenciler, aileler panik içinde. Anadolu liseleri öğrencileri de dersaneye gidiyor, hiç anlamıyorum.

Günalp— 80-90 sayısal soru soruyoruz. Türkiye ortalaması 6. Bu korkunç düşük bir derece. 90 sorunun 10'unu doğru, 80'ini yanlış yapıp eksi 10 puan alan var. Birinci basamak sınavında sorulan soruları biz ilkokul öğrencilerine götürdük, pat diye yaptılar. Lise mezunu öğrenciler güvensizlik ve dikkatsizlikten yapamıyorlar. Bir de arada tutan olur diye bütün soruları rastgele cevaplayanlar var. Ortalama tutturma ihtimali beş te bir. 16 doğru, 64 yanlış yapar; bu da sıfır puan demektir.

— Peki, varolan koşulları da gözönüne alarak, siz öğrencilere birinci basamak sınavına nasıl hazırlanmalarını öneriyorsunuz?

Günalp— Normal lise programlarını izlesinler, yan kitaplar okusunlar, kültürel kitaplar okusunlar, bir sürü dergiler çıkıyor, dergileri okusunlar, tiyatroya gitsinler, olayları derinlemesine incelesinler. Kaç çocuk Türkiye'nin karşılaştığı sorunlarla ilgili bir makale okumuştur? Üniversiteye bu konuda bir şeyler okuyanı mı alırsınız, okumayanı mı? Elbette okuyanı.

— Peki, bu değişik sınavın öğrenci üzerindeki etkisi nasıl oluyor?

Göncüoğlu— Mart'tan başlayarak günden güne artan bir panik görülüyor insanlarda. "Ne yapacağız, ne yapacağız?" diye! Bunun üzerine, kimileri iyice boşveriyor ki. Kimileri öylesine fazla ders çalışıyor ki, toplama yapmayı unutuyor. Gerçekten, böyle bir olay bugün oldu. Biz insanları "fakülteyi bitirmek zorundasın, şunu kazanmak zorundasın" diye yetiştiriyoruz ya, -sanki bir şey olacakmış gibi- adamın yaşam boyu dürtülendiği de bu oluyor. Başka hiçbir şey düşünmüyor, "Nasıl gireceğim?" diye düşünüyor. Bir de şunu diyenler var: 'Birinci basamak sınavını alamazsak aptal derler". Kafa işi ya!.

Çil— "1. Basamak için özel hazırlığımız yok."

— Peki, birinci basamağı atlattıktan sonra ikinci basamağa intibak nasıl oluyor? Çünkü o gene klasik bir sınav.

Göncüoğlu— İlk sınavın sonuçları gazetede veriliyor, herkes beklemek derdinden kurtuluyor. Aslında bence olumlu bir olay. Adam ya kazandım diyor ya da kaybettiğini anlıyor. Kaybeden için bir dram oluyor. "Ağlama, üzülme" diyemiyorsun. Adam üzülmek gerekmediğinin bilincinde olsa zaten üzülmeyecek. Kazananlar oldukça fazla rahatlıyorlar. Sonra zaten bahar geliyor, herkes gevşiyor. İkinci aşama da geçiyor gidiyor.

— Peki, iki aşamalı sınavın birinci basamağı gerçekten öğrencilerin kafa çalıştırma düzeyini ölçebiliyor mu?

Göncüoğlu— Hayır. Test olayı farklı bir olay. Çünkü farklı bölgelerde yaşayan insanların çevrelerine bakışları aynı değil. Sınavın mantığı sanırım şöyle: Lise 3'e kadar bu öğrenci sınıfta ne yaşamalıydı? Şunu yaşamalıydı. Ne görmeliydi? Şunu görmeliydi. Bunu ölçecek soruyu hazırlıyorlar. Ölçümde bir nesnellik yok. Olamaz zaten, hiçbir test için olamaz. Zaten genel yetenekte "Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?" klişeli şeyleri bıraktılar artık. Bırakmak zorundaydılar, iflas etti çünkü. Şu önemli: ders mers görmesine gerek yok. İyi okuma alışkanlığı olan biri çok rahat bu ilk sınavı yapar.

Üniversite büYÖKtür, hem atar hem affeder

Pardon dediler

Af çıktı. Ama haksız bir şekilde okuldan atıldıklarına inanan ve iptal davası açan Hukuk Fakültesi öğrencileri, **"Bu bir lütuf konusu olamaz"** diyorlar. Aftan çok açtıkları davaya güveniyorlar.

Yasanın açık adı: **2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na bir geçici madde eklenmesine dair Kanun.** Bir ay süren tartışması boyunca kamuoyunda **"Öğrenci Affı"** diye anılan bu yasayla Ankara Hukuk Fakültesi öğrencisi **Erdoğan Kale** de **"affedildi".** Erdoğan, okuldan haksız olarak atıldığına inandığı için üç ay önce iptal davası açmış. **"Biz, onlar hukuka aykırı diyorduk, şimdi onlar af çıkarınakla bizim durumumuzu hukuka aykırı ilan ediyorlar,"** diyor. Aynı durumda olan arkadaşı **Sedat Gürel** de **"Sanki biz suçluyuz da lütufta bulunuyorlar,"** diye şikayet ediyor. Sedat ve Erdoğan, hem af kavramına bozuluyorlar hem de durumlarının düzelmiş olmadığına inanıyorlar.

Nasıl başarılı olunur?

Sedat Gürel ve Erdoğan Kale Hukuk Fakültesi'nde baraj olan birinci sınıfta iki sene üstüste kalarak atılacak duruma gelmişler. O sırada YÖK yürürlüğe girmiş. Bu Yasanın geçici 13. maddesi öğrencilere bütün aflar gibi bir sefere mahsus bir hak vermiş. Sedat ve Erdoğan affedilmişler. Bir koşulla: Gelecek öğretim yıllarında başarılı olmak. Bu **"başarılı olmak"** ibaresine dikkat, ilerde **"olayın kahramanı"** bu olacak.

Sedat ve Erdoğan, Hukuk Fakültesi verilerine göre 348 arkadaşlarıyla birlikte birinci sınıfı üçüncü kez okudular ve on bir dersin onunu verdiler. Okul yönetimi, 10 Aralık 1982 tarihli açıklamasında borçlu öğrencilerin bir üst sınıfa devam etmelerine karar verdiğini bildirdi. Sedat ve Erdoğan kayıt harçlarını yatırdılar, vizelere girdiler. Taa 1983 Kasımı'na kadar. 83 Kasımı'nda Erdoğan Kale vizelerinin sonuçlarını öğrenmek için listelere bakarken 21 arkadaşı ile birlikte okulla ilişkilerinin kesildiğini öğrendi. Gerekçe: 13. madde, yani başarılı olma koşulu. Fakülte Kurulu başarılı olmanın **o sınıfta okutulmakta olan bütün dersleri başarı ile vermiş olmak** anlamına geldiğine karar vermişti. 5 kişilik kurulun iki üyesinin muhalefet şerhi koymasına karşın...

Erdoğan Kale 13. maddedeki başarılı olmak ibaresinin ne anlama geldiğinin yoruma bağlı olduğunu söylüyor: **Başarılı olmak ne demek? Derslerin üçte ikisini vermek mi, ana dersleri vermek mi? Ayrıca biz derslere başladık, vizelere girdik. Hukuk'a göre istikrar kazanmış bir durum var. Yorum hem borçlu geçme kararı ile çelişiyor, hem kasıtlı. Biz 22 kişiyiz. Türkiye'de bizim durumumuzda olan başka kimse yok.**

Aralarında Sedat ve Erdoğan'ın da olduğu 14 kişi Ankara Üniversite Rektörlüğü'ne başvurarak karara itiraz ettiler. Rektörlük, iki hafta sonra itirazı görüşmek üzere toplandı ve itirazın reddine karar verdi. İtiraz eden 14 öğrencinin durumu rektörlüğün ilgisini çekmiş olacak ki, kararda 13. maddenin bütün fakültelerce sonuçlandırılması istendi. Ertesi günden itibaren başka fakültelerde de öğrenciler atılmaya başlandı. Bunları söyleyip Erdoğan, Sedat ve 12 arkadaşına bütün öğrencileri düşman etmek istemiyoruz, yanlış anlamayın. Durum hakikaten öyle.

"2547 sayılı yasanın geçici 13. maddesi, söyle bana, ben öğrenci miyim?"

Bunun üzerine Erdoğan ve Sedat 16 Ocakta Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne başvurup iptal davası açtılar ve yürütmenin durdurulmasını istediler. O günden beri her ikisi de normal öğrenciler gibi derslere girmeye devam ediyorlar.

Bu işlerle uğraşa uğraşa İdare Hukuku konusunda epey uzman olmuşlar. Hattâ bazen anlaşmak da güç oluyor,

Sedat "af"fı da sindiremiyor, "Sanki biz suçluyuz da lütufta bulunuyorlar" diyor.

Erdoğan, İdare Hukuku'ndan kaldığı için atıldı. İptal davası açtı, üniversite yönetiminin yorumlarıyla cebelleşti... Şimdi tam bir "idare hukuku" uzmanı.

hele bir de **"2547 sayılı yasa, geçici 13. madde, hukukun üstünlüğü, istikrar kazanmış durum"** diye bir kaptırdılar mı tutmak mümkün değil. İşin tuhaf tarafı, örneğin Erdoğan'ın kalmış olduğu tek ders İdare Hukuku. **"Davayı kazanırsam ayrıca sınava filan girmem"** diyor.

Davayı yürüten mahkeme, Mart ayının sonuna kadar yürütmeyi durdurma ile ilgili olarak ara kararı almak zorunda. Ne var ki, bu arada af çıktı. Erdoğan ve Sedat, fakültelerine başvurup yeniden kayıt için dilekçe verdiler. Ama henüz öğrenci olmuş değiller. Gerçi 1983'ün ikinci yarısında okuldan kayıtları silinmişti ama, 1982-1983 yılında atılmış kabul ediliyorlar. 1983-84 yılında atılmış olanlara tanınan okula hemen devam etme hakkından yararlanamıyorlar. Sedat, **"Bu af son dönemde okuldan atılan öğrencilerin ve ailelerinin baskısı ile çıkarıldı. Ama eski yıllarda atılmış olanlar yararlanıyorlar, biz yararlanamıyoruz,"** diyor. Şimdi, tekrar öğrenci olarak kabul edilmek için altı ay bekleyecekler. Bir yandan da derslere girmeye devam edecekler, ama bunun resmî bir anlamı yok tabii.

Af ikisini de rahatlatmış değil. Erdoğan, **"Bugün karşı karşıya olduğumuz haksız durumla gelecek sene de karşı karşıya gelebiliriz,"** diyor. **"Çünkü 13. madde hâlâ ortadan kalkmış değil."** Ama asıl canlarını sıkan af kavramı. Erdoğan **"Sanki suçluymuşuz gibi"**, diye rahatsızlığını belirtiyor. Sedat da şunları söylüyor: **"Biz haksız olarak atıldık diyoruz. Ama bu af sanki suçluymuşuz da lütufta bulunuluyormuş gibi oluyor. Aslında bizim aftan yararlanmak için dilekçe vermemiz bile hata; suçluluğumuzu kabul etmiş oluyoruz."**

Erdoğan'la konuştuğumuzda en büyük endişesi **"Af çıktı, davayı oluşturan durum ortadan kalktı,"** diye açtıkları iptal davasının düşürülmesi. Şöyle düşünüyor:

"Bu davayı kazanırsam, okulu bitirene kadar bana bir güvence olur. Okulda hukukun üstünlüğüne inandırılmaya çalışılırken, bununla çelişen bir uygulama ile karşılaşıyoruz. Zaten hukukçuluk yapacağımdan da şüpheliyim, bu olanlar yıldırdı beni."

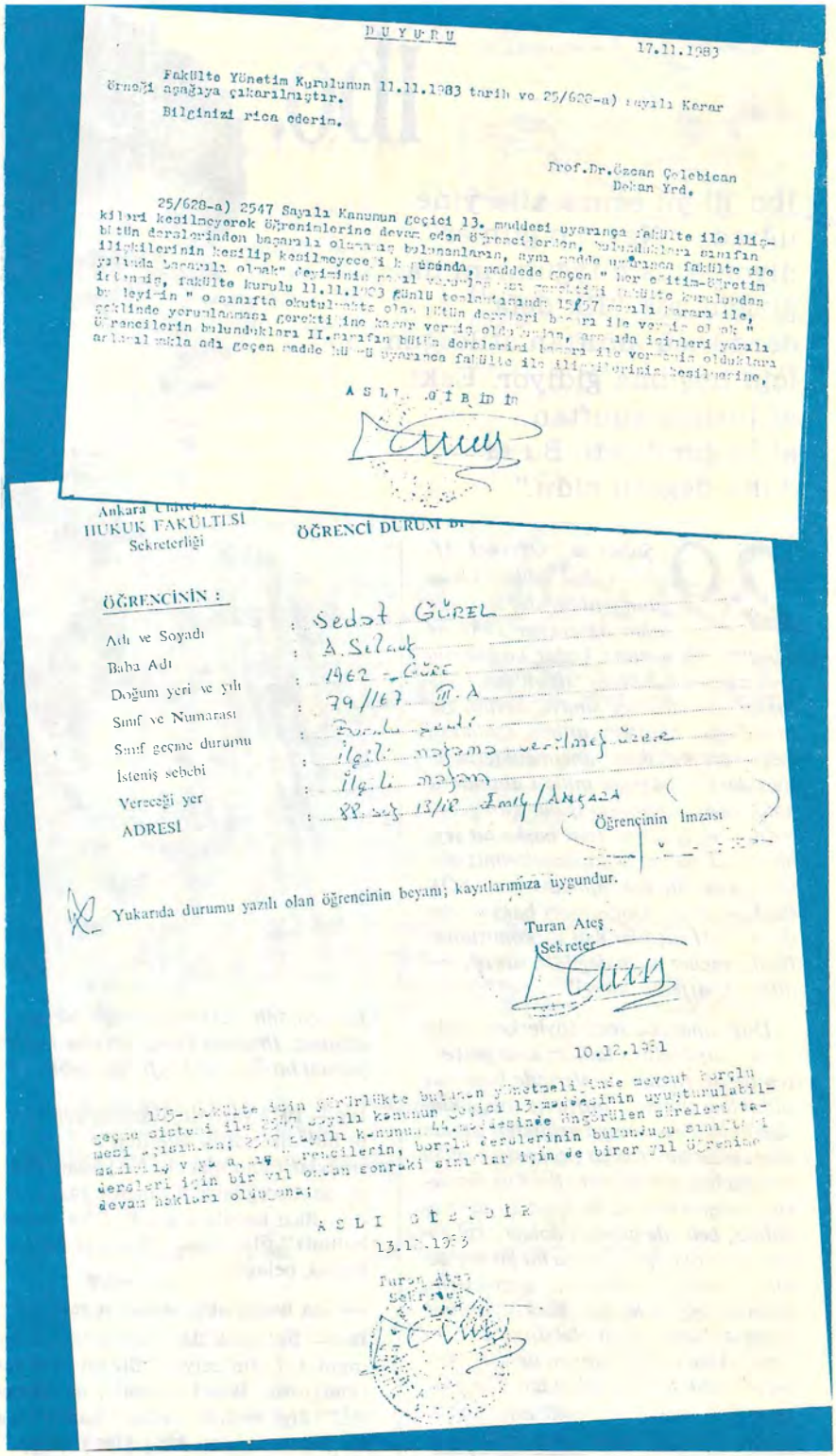

DUYURU

17.11.1983

Fakülte Yönetim Kurulunun 11.11.1983 tarih ve 25/628-a) sayılı Kararı örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Bilginizi rica ederim.

Prof.Dr.Özcan Çelebican
Dekan Yrd.

25/628-a) 2547 Sayılı Kanunun Geçici 13. maddesi uyarınca fakülte ile ilişkileri kesilmeyerek öğrenimlerine devam eden öğrencilerden, bulundukları sınıfın bütün derslerinden başarılı olamamış bulunanların, aynı madde uyarınca fakülte ile ilişkilerinin kesilip kesilmeyeceği hususunda, maddede geçen " her eğitim-öğretim yılında başarılı olmak" deyiminin nasıl yorumlanacağı konusunda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Fakülte Kurulundan iletilmiş, fakülte kurulu 11.11.1983 günlü toplantısında 15/97 sayılı kararı ile, bu deyişin " o sınıfta okutulmakta olan bütün dersleri başarı ile vermiş olmak " şeklinde yorumlanması gerektiğine karar vermiş olduğundan, sınıfın içinden yazılı öğrencilerin bulundukları II.sınıftan bütün derslerini başarı ile vermiş olduklarına anlaşılmakla adı geçen madde hükmü uyarınca fakülte ile ilişkilerinin kesilmesine,

ASLI GİBİDİR

Ankara Üniversitesi
HUKUK FAKÜLTESİ
Sekreterliği

ÖĞRENCİ DURUM BİLGİSİ

ÖĞRENCİNİN :

Adı ve Soyadı	:	Sedat GÜREL
Baba Adı	:	A.Selâhattin
Doğum yeri ve yılı	:	1962 - Güre
Sınıf ve Numarası	:	79/167 III.A
Sınıf geçme durumu	:	Borçlu geçti
İsteniş sebebi	:	İlgili makama verilmek üzere
Vereceği yer	:	İlgili makam
ADRESİ	:	88 sok. 13/12 Emek/ANKARA

Öğrencinin İmzası

Yukarıda durumu yazılı olan öğrencinin beyanı; kayıtlarımıza uygundur.

Turan Ateş
Sekreter

10.12.1981

129- Fakülte için yürürlükte bulunan yönetmeliğinde mevcut borçlu geçme sistemi ile 2547 sayılı kanunun geçici 13.maddesinin uygulanabilmesi için, 2547 sayılı Kanunun 44.maddesinde öngörülen süreleri tamamlayıp ve aynı zamanda öğrencilerin, borçlu derslerinin bulunduğu sınıftaki derslerin bir yıl sonraki sınıflar için de birer yıl öğrenime devam hakları olduğuna;

ASLI GİBİDİR
13.12.1983

Turan Ateş
Sekreter

Hünerli 13. madde— *İşte Hukuk Fakültesi'nden çeşitli 13. madde yorumu örnekleri. Borçlu geçen öğrenci 10 Aralık 1981'de "başarılı" (aşağıda), iki sene sonra aynı yasanın aynı maddesine göre "başarısız" ve "atılması gerek" (yukarıda).*

İbo, okuluna dön, seni affettik

İbo 10 yıl sonra affa yine uğradı. "Neydi o günler" diyor, ama duygularını da gizlemiyor: "İlk defa dördüncü sınıftan atıldığım için hoşuma gidiyor. Eski af birinci sınıftan atıldığımdaydı. Bu af daha değerli oldu."

29 Şubat'ta *"Öğrenci Affı" kabul edildi. Okuldan atılma durumunda olan öğrenciler 1983/84 öğretim yılı sonuna kadar kayıtlarını yeniledikleri takdirde "affedilmiş" olacaklar. Sayısız vize sınavı, devam zorunluluğu, okuldan atılma tehlikesi, birbiri ardına çıkan yönetmeliklerin takibi derken öğrenci milleti abondone halde olduğu için, bu iş ilaç gibi geldi.* ***"Adı ister af olsun, ister başka bir şey, biz yırttık ya"*** *diye düşünenlerimiz olabilir. Ama hiç beklenmedik biri, YÖK Başkanı Prof. Doğramacı bakın neler diyor:* ***"Af suçlular için sözkonusudur. Bu öğrenciler suçlu değildir, suç işlemediler ki, affedilsinler."***

Doğramacı bu sözü söylerken başka şeyler düşünmüş olabilir; ama gerçekten de öğrenciler derslerinde başarısız oldukları zaman, sınıfta kalma, okuldan atılma durumuna geldikleri zaman toplumda suçlu veya potansiyel suçlu muamelesi görüyorlar. Bir kişi derslerine çalışmayabilir, bu işten hoşlanmayabilir, belki de bundan dolayı okul hayatı kesintiye uğrar. Ama bu bir suç değil ki! Aile büyüklerinin, gazetelerin, hayatın güçlüklerinin baskısı altında böyle düşünüp rahat olabilmek çok zor tabiî. Ama rahat olabilen de var. Hele bu rahatlık hayatın okuldan ibaret olmadığını, derslerin değil, hayatın sorumluluğunun önemli olduğunu düşünerek sağlanıyorsa gayet keyifli oluyor.

En azından "affa uğramış" bir arkadaşımız, ***İbrahim Tuna*** *(biz ona İbo diyoruz) böylesi bir keyfi yaşayabiliyor.*

İbo— 1974 yazıydı. Haziran sınavlarını bitirdik, gittik İstanbul'a. Eylül'de sınavlar falan olacak. Ne yapacağımızı, ne edeceğimizi düşünerek yazı geçirdik. Bazı hocalara gittik, **"Ne olacak halimiz"** filan dedik. O aralar Latince büyük belaydı.

— Sen hangi okuldaydın o zaman?

İbo— Eczacılık'da okuyordum o zamanlar. Latinceciye, **"Biz bundan geçemiyoruz. İkinci senemiz, ne edeceğiz?"** diye sorduk. Kadın, **"Tamam sen bana adresini ver, bir şeyler yaparız,"** dedi.

Neyse, biz Ankara'ya döndük. Sınav tarihlerini aldık. Eve geldik. Baktık, bir mektup. Latinceci bize soruları yollamış, **"Oğlum, bunlara iyi çalışın"** diye. Ama ben niyeti bozmuşum, sınavlara girmeyeceğim. O sınavlar da son yani, ikinci dönemin son sınavlarını veremedik mi atılıyoruz. Çok fazla ders var, onları kim çalışacak?

Ben gece ikilerde kalkıyorum, sabaha karşı yediye kadar roman okuyorum. Roman okurken çevirdiğim sayfalarda değişik bir hayata atılıyorum. Yeni bir yaşamda canlılık bulmak gibi bir şey. Sabah kalkınca okuldan arkadaşlar geliyorlar. **"Ne kadar kolay bir sınavdı,"** diyorlar. Latinceci bana mektupla yolladığı soruların aynısını sormuş. Ben de çocuklara vermiştim, onlar geçsinler diye. Biz bir ay kadar böyle yaşadık.

Bize o zaman baraj sistemi olduğundan birinci sınıfta atılma durumunda

olan çok kişi var. Sınav sonuçları açıklandı. Hocalar ilk defa kıyak yapmaya başlamışlar. Çocuklar geçiyorlar, uçuyorlar.“ **“Aman İbo, niye yaptın sen bunu?”** filan diyorlar. Yok yaa! Ben hiç istifimi bozmadım, tamam mı? **“Olmaz, çünkü ben çalışmayacağım bu işi,”** dedim.

Sonra, ayın sonunda sınavlar bitti. Biz çantalarımızı topladık. İstanbul'a gideceğiz. Babamıza diyeceğiz ki: **“Baba, atıldık.”**

Ertesi gün af çıkartıldı. Ben eve gittiğim zaman babama **“Atıldım”** falan diyemedim. **“Aftan faydalanarak tekrar okula girebileceğim baba,”** dedim.

— Peki baksana, sen af çıkacağını biliyor muydun? “Çıktı çıkacak” diye bir beklenti havası var mıydı?

İbo— Yok. Kesinlikle aklımda da yoktu. İstanbul'a geri dönmeyi falan düşünüyordum. Babam **“Oğlum, bu kadar zaman harcadın, emek harcadın. Bundan sonra belki daha iyi olur”** dedi. Ben de düşünmeye başladım. Askere gideceğim, geleceğim, üstüme bir yük binecek. Bir yaşam yükü binecek, garip bir olay. Zaten gelişimi ağır insanlarız. Fazla bir şey alamadan askere gidince, bir de asker dönüşü binecek yüklerle biz kavrulup gideriz diye düşündüm. İyi, öğrenciliğe devam edeyim daha iyi olacak dedim. O bir ay boyunca sınavlara girmememin çok faydası oldu.

— Nasıl?

İbo— Üniversite önemli, bunu yadsımıyorum. Ama o noktaya kadar üniversite dışındaki her şeyi yok sayarak gelmişiz. Ben o noktada ilk kez kendi başıma kendim için bir şeye karar verebildim. Ben bu sınavlara girmeyeceğim! Atılmak gibi bir olay da beni bağlamıyor, sonuna kadar kendi verdiğim kararı uyguluyorum. Bu gizlenen şeylerin ortaya çıkması oluyor; sonra ilkokul - ortaokul - lise - üniversite - askerlik - evlilik zincirinin kırılması oluyor.

— Peki şimdi durumun ne?

İbo— Şimdi ben atıldım. Ama af çıktı, sene sonunda tekrar sınavlara gireceğim.

— Bu af, geçen affa göre nasıldı?

İbo— Şimdi ben hayatımda ilk defa 4. sınıf oldum. İlk defa dördüncü sınıftan atıldığım için hoşuma gidiyor. Eskiden olan birinci sınıftan atılmaydı. Bu daha değerli bir af oldu.

— Bu sefer galiba “atılacağız, atılacağız” diye kafan bozuluyordu.

İbo— Evet. Ama yani ben ömrümde ilk defa son sınıfa gelmişim. Altıncı senem.

Hani ilk defa öğrencilik havasına girmişim. Devamdı, bilmemneydi, işti, ondan sonra kendime göre birtakım tedirginliklerim vardı. Zorlama işleri de pek sevmiyorum ya.. İşte, karın ağrılarım, bağırsaklarda gaz basınçları başladı o zaman. Büyük sıkıntılar atlattım. Çok sağolsunlar, af çıktı. Teşekkür ederim.

TARİHTE BÜYÜK ÖĞRENCİ AFLARI

18 Mayıs 1974... 183 sayılı Af Kanunu'nun 15-A Maddesi
Affedilen: 1974 yılı şubat sınav dönemi sonuna kadar bulundukları yüksek öğretim kurumlarında kayıtları silinen veya kendi isteği ile ayrılan öğrenciler.

26 Ocak 1978..... 1803 sayılı (deminki) Af Kanunu'nda değişiklik yapan Af Kanunu
Affedilen: Kanun yürürlüğe girene kadar bulundukları yüksek öğretim kurumlarında kayıtları silinenler ve kendi istekleriyle ayrılmış bulunanlar.

6 Kasım 1981..... YÖK Yasası
Affedilen: Dört yıllık bir yüksek öğretim kurumunda altı yıl okuyarak başarısız duruma düşen öğrenciler (sonraki dönemde başarılı olmak koşulu ile.)

19 Ağustos 1982..... YÖK Yasası'nın “Çerçeve Yönetmelik”i
Affedilen: Yüksek öğretim kurumlarında kayıtlı öğrencilerin tümüne ek bütünleme sınav hakkı.

19 Ağustos 1983 (bir önceki affın yıldönümü) ..... YÖK Yasası'nı değiştiren 2880 Sayılı Yasa
Affedilen; Yüksek öğretim programındaki derslerin dörtte üçünü başarmış olanlar.

29 Şubat 1984..... “Özel Af Yasası”
Affedilen: Ders yılı sonuna kadar atılacaklar da dahil herkes.

BU YAZIYI OKUMAK YASAK

Yazı ve Fotoğraflar:
LÜTFİ KUZU

Beyazıt Kulesi'nin kapısını açık görünce İstanbul'u tepeden seyretmenin çok güzel olacağını düşünen dört arkadaş daldık kapıdan içeriye. 185 basamağı loş ışık ve küf kokuları içinde soluksuz tırmanıp yerden yüksekliği 85 metre olan birinci kata ulaştığımızda mavi boyalı bir kapı kesti yolumuzu. Kapıda da eğri büğrü yazılmış bir yazı: **"Yukarıya çıkmak yasak".**

Gülmekle ağlamak arası görevlilerle yaptığımız tartışmalar, bağırmalar çağırmalar beş para etmedi tabii. O mavi boyalı kapı bir türlü açılmadı, açtıramadık. Kös kös döndük geriye. İstanbul'a tepeden bakmanın yerine, iki üç gün boyunca, duraksız tırmanmaya dayanamayan bacaklarımızdaki ağrılarla kalıverdik.

İnsan yukarıdaki gibi yasaklarla karşılaşınca yalnızca yasağın 'ilan' yerini şaşırmamasını dileyebiliyor. Yasak, kabulümüz ama bari 'ilan' yerini şaşırmasın diyebiliyor. Sözü geçen yasak, kapısını şaşırmamış olsaydı normalleşecek, çevremizi kuşatan yasaklar zincirinin sıradan bir halkası olacaktı. Önemli olan da bu "sıradanlık."

Günlük hayat içindeki davranışlarımızın sınırları yasaklarla çiziliyor- çizilmeye çalışılıyor.

Günlük hayat içinde ne kadar çok yasakla sınırlandığımızın farkında mısınız? Küçük büyük, yerli yersiz, yüzlerce uyarı ve yasak levhası içinde hareket edip duruyoruz.

Otobüslere arkadan binip önden inmenin, Galata Köprüsü'nde balık tutmanın, parklar vb. yerlerdeki çiçekleri koparmanın, kapalı mekanlarda sigara içmenin, Adalar vapurlarında uyumanın ve şarkı söylemenin, oynamanın, sinemalarda kabuklu yemiş yemenin doğru olmadığını hep oraya asılmış ya dikilmiş "yasak"levhalarıyla öğreniyoruz. Bu tür ve benzeri yasaklar gündelik tutum ve davranışlarımızı biçimlendiriyor veya biçimlendirmeye çalışıyor. Başka bir söyleyişle, günlük hayat içindeki davranışlarımızın sınırları yasaklarla çiziliyor-çizilmeye çalışılıyor.

Nasıl yapmamız gerektiği düşüncesine değil de, **neleri yapmamamız** düşüncesine öncelik tanıyan kolaycı bir yöntem yasak. Öyle ya, kim anlatacak uzun uzun nesnelerle nasıl ilişki kurmamız gerektiğini, herhangi bir yerde nasıl davranılacağını. Kesin çözüm sağlayacağına inanılan bir yöntem var nasıl olsa: **Yasak.**

Yasak sözcüğü tartışmaya, karşı çıkmaya yer vermeyecek kadar sihirli bir sözcük. "Yasak" denildiğinde akan sular duruyor, durmazsa başka şeyler duracak çünkü. Ama bu sözcük tüm sihrine ancak yasakları denetleyenler tarafından kullanıldığında kavuşuyor. Sabahtan akşama kadar yüzlerce yasak içinde hareket eden insanlar için, yasak levhaları -genellikle- pek şey ifade etmiyor artık.

Çocuklukta yasak

Çocukluk çağında aldığımız eğitimin içinde de önemli bir yeri var yasağın. Pek çocuğumuz, cicili bicili cam eşyalarla oynamamayı, kitapları küçük küçük kağıt parçacıklar haline getirmemeyi bir iki tokat destekli sıkı bir fırçayla öğrenmiştir. İkna yöntemiymiş, iç kontrolün oluşmasını düşünmekmiş hepsi hak getire. Kim adam yerine koyup bir şeyler anlatacak üç beş yaşındaki velete. Basarsın tokadı bir daha yapmaz.

Yapmaz mı acaba? Yapar tabii ki. Tokadı yiyince işlediği suçun cezasını gördüğünü kabul eder çocuk. Artık o, vazo yerine masa saatiyle oynamakta, kitapları küçük küçük parçacıklar haline getirmekte değilde üzerlerine güzel güzel resimler yapmakta -hele yasağı koyan da yoksa- kendince bir sakınca görmeyecektir.

Çocuk büyüyüp evden çıkınca ananın babanın yerini devlet alır. Bu sefer devlet ana -ya da baba- başlar bir sürü yasaklar sıralamaya: Otobüse arkadan binme, çiçekleri koparma, vapurda sigara içme, Galata Köprüsü'nde balık tutma, pencere kenarına saksı koyma vs.

Şu toplumda yüzyıllardır sigara içilir. Ama hâlâ kapalı mekanlarda sigara içilmemesi gerektiği düşünülmez. Düşünülmez çünkü iç kontrol diye bir şey yoktur. Aldığımız eğitim yüzünden iç kontrolümüz oluşmamıştır. Sonuç, kapalı yerlerde sigara içmek tehlikeli ve yasaktır levhaları; sonuç, sönmemiş sigaralarınızı yere atmayınız levhaları; SONUÇ, bir dizi yasaklar ve **yasak kültürü.**

Yasak kültürünün oluşmuş olması yalnızca bireylerdeki iç kontrolün yetersizliği ile açıklanamaz.

Yasak kültürünün oluşmasında öncülüğü devlet üstleniyor. Günlük hayata ilişkin pek çok olgu, toplum için daha **sorun** haline gelmeden dolayısıyla

sorunun çözümüne yönelinmeden yönetici kadrolar tarafından sorun ediliyor ve düzeltilmesine -yasa ve yasaklarla- çalışılıyor. Ama bu öyle bir düzeltilme ki sorunu daha da büyütmekten başka bir işe yaramıyor. Yönetici kadrolar tarafından konulan "kural", yukarıdan aşağıya doğru indikçe yasaklarla bezeniyor, yasaklarla bezendikçe de yapıcı olmaktan çok engelleyici olmaya başlıyor. Onu yapma, bunu yapma derken yapılması gereken iş içinden çıkılmaz hale geliyor. Böyle olunca da başka çözümler devreye giriyor. Büyüklerimize karşı çıkmak haddimize düşmeyeceğine göre, çözüm karnı aç olan yasak denetleyicide noktalanıyor: Bastır parayı yaptır işini. Ama unutulmamalı rüşvet vermekte yasak. Rüşvet vermeye cesaret edilmediği ya da rüşvetin kabul edilmediği durumlar için de çözümler bulunabiliyor: Sözü geçen bir tanıdıktan selam ya da kartvizit götürmek.

Toplumun yasaklarla tanışması Cumhuriyet dönemine özgü değil. Bu konuda Cumhuriyet öncesinden beri süregelen bir gelenek var. 18. yüzyılın sonlarında başlayan Batılılaşma hareketleriyle birlikte Batı tekniğinin yanısıra, kurumları ve yaşama biçimlerine ilişkin pek çok öge de Osmanlı toplumuna ayrıntı denebilecek yasa ve yasaklarla kabul ettirilmiştir.

Yasak anlayışı devamını Cumhuriyet dönemi yöneticilerinde bulur. Cumhuriyet öncesinde yasaklanan çarşafla peçe, Cumhuriyetten sonra çıkarılan bir kanunla yasaklanır. Aynı şekilde Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde kullanılmaya başlanan fes, Cumhuriyet döneminde yerini -Şapka Kanunu ile- şapkaya bırakmıştır. Dün ile bugünün karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan ilginç olgulardan bir de sakalla ilgili. Osmanlı toplumunda sakalsız kişiler devlet memuru olamazken (gazeteci ve yazar Şinasi bir cilt hastalığına tutulduğu için sakalını kesmek zorunda kalmış bu yüzden de memuriyetten uzaklaştırılmıştı), bugün de YÖK öğrencilerin ve öğretim üyelerinin sakal bırakmasını yasaklıyor. Aradan geçen uzun yıllar pek çok şeyi değiştirdi ama değiştirmediği şeylerden biri de yasak anlayışı olsa gerek.

Boyasız ayakkabılarla okula gitme, eşarp takma, gibi yasakların çiçek koparma yasağında farklı olduğu da bir gerçek. Farklı insan tiplerinin varolmasından nedense pek hoşlanmayan yönetici kadrolar herkesi bir kılığa sokmaya çalışıyor. Sakalsız, kısa saçlı, ceketli kıravatlı bir gençlik yaratılmaya çalışılıyor. Kestirme bir çözümle herkese niye bir üniforma giydirilmediğini anlamak mümkün değil.

Genellikle yaptırımları olan yasaklar da bu tür yasaklar. Bunun nedeni, yönetici kadroların bu konularda çok hassas olmasında, bütün toplumu denetim altında tutabilme isteğinde aranabilir.

Yasaklar ölü doğuyor

Türkiye'deki yasakların en önemli özelliği pek çoğunun ölü doğmuş olması. Bundan altı yedi ay önce karşılaştığım bir olayı hatırlıyorum. Ara sokaklardan birinde kaldırıma park etmeye çalışan beyaz Anadol'a bir trafik polisi şöyle bağırıyordu: "Anadol, yanaşma kardeşim oraya yanaşma! Buldunuz mu temiz kaldırımı hemen park ediyorsunuz. Polis devleti mi bu devlet. Her şeyi biz mi ikaz edelim. Birazda siz düşünün." İlk bakışta sürekli ikaz etmekten yakınan polis haklı görünüyor. Peki ama sürücü arabasını nereye park edecek? İstanbul'da otopark sorunu çözümlenebildimi ki, otopark bulup park etsin. Sürücünün yapacağı bir tek şey kalıyor: O yasağı çiğnemek. Yasak kolcuları görmezse ne ala. Görse de pek fark etmiyor. Sürücünün arabasını, yine bir yasağı çiğneyerek başka bir sokağa park etmesi o kadar zor bir iş değil.

Günümüzde yasakların pek çoğu kendi kaderlerine terkedilmiş görünüyor. Ne ipleyen var yasakları ne de denetleyen. Hep bir şeylerin idareten yürütüldüğü toplumumuzda yasakları çiğneyenler de idare ediliyor. Galata Köprüsü'ndeki Köprü Muhafızı Köprü'deki yasaklar konusunda bilgi verirken beni de idare etmiş oluyor. Çünkü daha önce görüştüğüm Köprü görevlileri amirlerinden habersiz beyanat vermelerinin yasak olduğunu söylemişlerdi.

Önemsiz olan ve bu yüzden de idare edilebilen pek çok yasağın varolması, önemli uyarılarında dikkate alınmamasına yol açıyor. Yine bu yüzden, yasaklar ordusuna yeni katılan yasakların ömürleri de üç beş günü geçmiyor. Zaten bir olumsuzluğa müdahale gerekiyorsa bunun ille de yasakla olması gerekmiyor.

Sanırım, **Sigara İçmediğiniz İçin Teşekkürler"** insanlara daha çok şey anlatıyor artık.

DEĞİLDİR

ONDAN BUNDAN

Shell'e göre 15-17 yaş gençliği daha tutucu

Petrol firması Shell uzmanlık alanı dışında bir araştırma yaptı. Konu nerde ne kadar petrol olduğu veya hangi ülkede kaç istasyon açmanın kârlı olacağı falan değil. Firma bu kez gençlerin halet-i ruhiyyesi ile ilgilenmiş. Federal Almanya'da 15 ile 24 yaş arasında 1077 gençle yapılan araştırmanın sonucuna göre, bugünün gençliği karamsar: Konuşulanların yüzde 58'i için gelecek karanlık. **Dünyanın bir atom savaşı sonucu yok olması, teknik ve kimyevi gelişmelerin doğayı mahvedeceği, insanların gelecekte bilgisayarlar tarafından kontrol edilecekleri** gençlerin ortak korkuları.

Gençlerin insanın "kendi içinde olup biten"ler gibi "manevi" geleceğe ilişkin umutları da parlak değil. Her yüz gençten 65'i için, insanların sosyal varlıklar haline gelmeleri ihtimali oldukça az. Yüzde 45 eşitliğin asla gerçekleşmeyeceğini, yüzde 17 insanların giderek kendileri dışında hiçbir şey düşünmeyeceğini büyük bir inançla söylüyor.

Peki bugün? Gençler bugün yani kendileri henüz "gençken" neye, kimlere sempati duyuyorlar? Araştırmanın yapıldığı Almanya'da klasman şöyle: **1- Çevreciler/Yeşiller** (% 81), **2- Rock toplulukları** (% 66), **3- "Alternatif bir yaşam tarzını benimseyenler"** (% 62), **4- Motosikletli çeteler** (% 56). Klasmanın orta sıralarında: **Nükleer reaktörlere karşı mücadele edenler, Ev işgalcileri, Futbol takımlarının taraftarları Diskocular, Punklar ve Pop-gençlik** var. Sonlarda yer alarak gençliğin gözünde "küme düşenler" ise **Dini gruplar, Milliyetçi "Savaş sporu grupları"** genel olarak **Düşüncesini şiddet yoluyla kabul ettirmeye çalışan gruplar.** Araştırma hakkında son bir not: 15-17 yaş grubundaki gençler, muhafazakâr değerleri hiç takmayan 18-24 yaş grubuna göre çok daha tutucu.

Bir Saat Önce İki Saat Sonra Topluluğu

Gençliğin çeşitli faaliyetlerini tanıtmayı sürdürüyoruz. İşte, Ankara'da bir fakültede faaliyet gösteren **"Bir Saat Önce İki Saat Sonra" Topluluğu.** Topluluk, elemanlarına fakülte görevlileri tarafından **"Okula sakallı girmek yasak kardeşim"** denmesi üzerine kuruldu. Yeni bir soluk getiren elemanları, birlikte çalışacak berber bulmakta güçlük çektiklerini, çünkü fakülte görevlilerinin sakal belirtilerini algılamakta çok hassas davranıp iki günde bir **"Sakal yasak"** dediğini belirtiyorlar. Her iki fotoğrafta da sakallı olan eleman, topluluğun konuk sanatçısı.

ONDAN **BUNDAN**

"Biz de çizdik"

İÜ'den karikatür fışkırıyor

İstanbul Üniversitesi Medikо-Sosyal Karikatür Kulübü'ndeki arkadaşlar çizip duruyorlar. Buradaki karikatürleri bir sürüsünün arasından güçlükle seçtik. Karikatür Kulübündeki arkadaşların ürünlerinin tamamı 2-14 mayıstaki İstanbul Üniversitesi Kültür Şenliği'nde sergilenecek. Bir ay daha beklersek çizilenlerin arasından numune seçmek iyice güçleşecekti; aradan çıkaralım dedik...

Bu duyuru sahici

Gençlerden oluşan ABC tiyatro topluluğu "Genç Kuşak Amatör Türk Tiyatro Yazarları" projesini 8 Mart'ta başlattı. 1960 doğumlu Haluk Toksöz'ün "İki Genç-İki Aşık" ve "Viva Zagor" oyunları nisan ayında sahnelenecek. Projeye katılmak isteyenler "P.K. 2 Acıbadem-Kadıköy" adresine yazarlarsa gayet iyi olur. Amblemleri Kirpi olan ABC takımını daha yakından marke etmek isteyenler de 337 06 84'e telefon etsinler. En azından biz önümüzdeki günlerde mutlaka tiyatrocu arkadaşlara telefon açacağız. Böyle bir olay kaçırılacak gibi değil!

İzzettin Hoca "Devam," diyor

*Geçen sayıda kendisiyle konuştuğumuz Prof.Dr. **İzzettin Önder**'in dergi hakkındaki izlenimlerini öğrenmek için odasına gittiğimizde kendisini oldukça dertli bulduk. İzzettin Hocanın derdi öğretim üyesi arkadaşlarından yanaydı. Dergi piyasaya çıktıktan sonra öğretim üyesi arkadaşlarından bazıları hocayla "selamı sabahı" kesmişler. Eskiden öğle yemeğini beraber yediği arkadaşları artık kendisiyle yemek yememeyi tercih ediyorlar. İzzettin Hocanın en büyük derdi, böyle davrananların kendisiyle eğitim ve sınav sistemi hakkındaki görüşlerini tartışmamaları. Öğrencilerin konuya gösterdikleri duyarlılık, Önder'i sevindiriyor. Önder'e açık kitap sınav sisteminden vazgeçip vazgeçmeyeceğini sorduğumuzda, vazgeçmek için bir nedeni olmadığını, aksine bugün yaptığı işin doğruluğuna daha fazla inandığını belirtti.*

GENÇ İDİLER

HALDUN TANER GENÇLİĞİNİN HAKKINI VERMİŞ

Hepimiz anamızdan babamızdan "biz sizin yaşınızdayken" sözünü bol bol duyuyoruz. Bunu söylerken amaçladıkları, kendi gençliklerini bize anlatmak, bilgi vermek değil, öğüt vermek, kendilerini örnek göstermek oluyor. Ama nasıl her iklimde yetişen ağaç farklıysa, farklı olmak zorundaysa, eski örneğin yaşatılma şansı da yok artık. Bize öğüt vermeden, kendini örnek göstermeden "eski iklimleri "anlatacak birini bulamaz mıyız? Onların gençlikleriyle, daha önce yaşanmış gençliklerle tanışamaz mıyız? Eski gençler neler konuşuyorlardı? Memleket meselelerine nasıl bakarlardı, yoksa bakmazlar mıydı? Kız-erkek ilişkileriyle araları nasıldı? Nasıl birer "örnek evlat"tılar? Televizyonsuz bir akşam geçirmek nasıl bir şeydi? O zamanlar gençleri kim "sahipleniyordu"? Onları da "ıslah edenler" oldu mu? YÖK yerine ne vardı? Onlar da "istikbal için" mi yaşarlardı? İstikbal nasıl bir şeydi? İstikbali takmayanlar hayatların, bugünü (o günü) nasıl yaşarlardı?

Öğrenmeye değer dedik ve bu sayıda Haldun Taner'le konuştuk...

— Cumhuriyetin ilk yıllarında daha farklı , daha elit bir okuldaydınız (Galatasaray Lisesi). Sonradan çoğu Cumhuriyet'in önemli kişileri olan arkadaşlarınızla okudunuz. O dönem içinde bulunduğunuz çevrenin gençlerinin yaşayışları nasıldı? Özellikle lise döneminde ileriye dönük amaçları, memleket meseleleri üzerine düşünceleriyle (ya da resmi öğrencilik yanıyla) bu ortamı ve kendinizi anlatır mısınız?

— O okul, oldum bittim ekabir çocuklarının okuduğu elit bir okuldu. Bir çeşit Türk Eton'u. Biz girdiğimizde öğrenciler arasında şehzadeler bile vardı. Sonradan bunların yerini Cumhuriyet şehzadeleri aldı. Galatasaray'da iki çeşit öğrenci olurdu: Babalarının paraları ile okuyan ücretli öğrenciler, ölmüş babalarının hizmeti yüzü suyu hürmetine parasız yatılı okutulan öğrenciler. Ben ikincilerdendim. Paralılar, biz parasız yatılılara karşı biraz üstten bakarlardı. Ama bizler de, üçüncü karneden sonra onlara biraz üstten bakabilme fırsatını bulur, ödeşirdik.

Arkadaşların bir kısmının gözü yüksek devlet memuriyetinde idi. Bir başka kısmı, günlerini gün etmek için hariciyeye nişan almışlardı. Hariciyecilik o devirlerde böyle barut fıçısı bir meslek değildi. İş adamlığına özenen olmazdı. Çünkü orada yalnız azınlıklar at oynatırdı. Saydığımız öğrenci arkadaşlar içersinde, elbet az da olsa bilim adamlığına özenenler, tek tük de olsa edebiyatçı olmak isteyenler de yok değildi. Sonradan hepsi de istediklerini olurlardı. Çünkü yabancı dil avantajına, seçkin Fransız ve Türk hocalar tarafından eğitilme şansına sahiptiler.

— Bu gençliğin öğrencilik dışı faaliyetleri nasıldı? Örneğin kafa çekmeye gider miydiniz? Ders dışı zamanlarda öğrencilerin "takıldıkları" mekanlar nelerdi? Siz nerelere giderdiniz?

— Okul sırasında kafa çekmeye gidenimiz hemen hemen hiç yoktu. Takıldıkları mekanlar da yoktu. Okul dışında yapılacak ölçüsüzlükler, hemen okula yansırdı. Okul dışında da içinde olduğu gibi derli toplu olmak zorunluğu vardı. Büyüklere özenip Degüstasyon'da efendice yemek yiyen, arada iki kadeh de rakı içen iki arkadaşımız, müdür Behçet Bey tarafından görülmüş ve okuldan kovulmuştu.

İlk peşrevlerim, kendimden büyük yaşta yetişkin kadınlarla olmuştur.

Okul dışında gittiğimiz yerler, spor müsabakaları, spor yapanlarımız için spor klüpleri, stadlar , bir de nezih aile çayları idi. Stadlar dediğime bakmayın. Bunlardan biri, kışla avlusundan bozma Taksim Stadı, öbürü de çarpık pistli , tahta tribünlü Kadıköy İttihat Çayırı idi.

— Öğrenciler arasında kadın-erkek ilişkileri, cinsellik nasıl ele alınırdı?

— Kaç göçten Cumhuriyetle beraber çıkılmıştı ama, eski alışkanlık sürüp gidiyordu. Büyükler, bizlerin kendilerinden iyi kötü daha rahat bir kadın-erkek beraberliği içinde yaşamamızı adeta kıskanıyorlardı. Onlara göre kız-erkek

Haldun Taner "bugün genç olsaydım diye düşünmem" diyor.

ilişkileri, romantik bile olsa tahsil bittikten sonraya ertelenmesi gereken birşeydi. Hele derslerinize çalışın, hele üniversiteye geçin, hele eliniz ekmek tutsun diye, önümüze "hele"lerden bir engelli koşu parkuru döşüyorlardı. Ama doğa bildiğini okur. Kaçamak maçamak, mektuplaşmalar, buluşmalar, elele dolaşmalar, nadir de olsa öpüşmeler o zaman da vardı. Fakat bugünkü partilere, pettinglere kıyasla çok masumca yaklaşmalardı bunlar. Cinsellikten, seksten apaçık bahsedilmezdi. Çok soyut ve romantik konuşulurdu. Mektuplaşılırdı. Uzun uzun iç dökülürdü. Şiirler yazılırdı. Susuşulurdu.

— O dönemde kız arkadaşlarınız oldu mu? Hızlı bir genç miydiniz?

— Olmaz olur mu, vardı tabiî. Ama daha çok tanıdık ve akraba çevrelerinde. Ben biraz erken, on iki yaşımda akıl baliğ oldum. Horoz olmaya, erkek olmaya böyle edepli bir deyim kullanılırdı o zamanlar. Sesimin kalınlaşması ile birlikte duygularımda, davranışlarımda da değişiklikler baş gösterdi. Ama yakınımdaki tanıdık kızlara çekingen ve alargada dururdum. Biraz müsait ze-

min bulunca da ileri gidemezdim. Tuhaf birşey ama, bir çeşit saygı duyardım onlara. İçim gittiği halde kendimi tutardım.

İlk peşrevlerim, kendimden büyük yaşta yetişkin kadınlarla olmuştur. Onlarla doyar, genç kızların yanına gözü tok ve kibar çıkardım. Hızlı bir genç mi idiniz diye soruyorsunuz. Evet hızlı bir gençtim. Atletizme başladıktan sonra bu hızım daha da arttı.

— Bir sakıncası yoksa ilk genelev maceranızı anlatır mısınız?

— Gücü kendini rahatsız eden her bekâr erkek, o dönemde ya mastürbasyon yapar ya da genelevlere giderdi. Beni Abanoz Sokağı'na çeken sade bu olmadı. Ayrıca merak da ediyordum. O merak ki, bilimin ve edebiyatın ilk aşamasıdır. İlk gittiğim gün, tesadüfen mama bir mangalda tütsü yakmış, sermayeleri nazardan korumak için tütsülüyordu. Hepsi eteklerini sıvamışlar, apış aralarını açıp, güle oynaşa mangalın üstünden atlıyorlardı. Birinin ayağı takıldı, düştü. Düştüğüne de utandı, kızardı. Kızarabilen bir fahişe bana çok şirin geldi. Onunla olmak istedi içim. O sırada, genelevin merdiveninden elinde çanta ağır ağır, kamburu çıkmış, zayıf, yaşlı bir adam iniyordu. Kızaran kıza "Bu bey kim?" dedim. "Belediye doktoru" dedi. Sonra övünçle ekledi, "Bu hafta hepimiz sağlam çıktık da abla bizi tütsülüyor." O zühreviye doktoru, aklanan o fahişeler beni yüreklendirecek yerde, nedense moralimi bozdu. "Ben öbürgün uğrarım" diye uzaklaştım. Bir daha da uğramadım.

Abanoz sokağa meraktan gittim, bir daha da uğramadım. Daha çok randevuevlerine giderdik.

Biz daha çok randevuevlerine giderdik. Aklımızca, buraları hastalığa karşı daha az rizikolu idiler. Hem oralarda, Beyoğlu'nda insanın başını dört beş kere geri çevirten, İstanbul'un ve tatlı su sosyetesinin güzelleri bulunurdu. Buralara referansla, parola ile girilirdi. Herkesi almazlardı. Pahalıca idi ama değerdi. Randevuevlerinden biri, tuhaf değil mi, Galatasaray Karakolu'nun yanı başındaki apartmanda idi. Alt katında da bir zühreviye doktorunun muayenehanesi vardı.

— Daha sonra Almanya'ya gittiniz. Almanya'daki Türk öğrencilerin yaşamları nasıldı? Sizin gittiğiniz yıllarda Almanya savaşın eşiğindeydi. Alman gençliği ne durumdaydı?

— Bugün Türkleri ikinci sınıf sayan Almanya, o dönemde bizi yere yama komazdı. Çok rağbette idik anlayacağınız. Birinci Dünya Savaşı'ndaki dostluğumuzu ve kader yoldaşlığımızı unutmuyorlardı. Hitler yeni iktidara geçmişti. Versailles'in yüklediği haksızlıklardan ulusunu kurtarmaya çalışan bir milli kahraman sayılıyordu. Daha ekini belli etmemişti. Yabancı öğrencilere olanca maddi kolaylıklar gösteriliyordu.

Alman gençliğine gelince, Hitler onları yavaş yavaş organize etmeye başlamıştı. Delikanlıların iri kıyımları, yakışıkları, kanında hiç Yahudi kanı bulunmayanları SS yapılıyordu. SS'ler, Alman ırkını düzeltecek bir çeşit damızlık olarak da görülüyordu. SS olamayanı SA yapıyorlardı. Kızlar da BDM denilen Alman Kız Birliği üyesi yapılıyordu. Günde bir kaç saat, haftada bir gün her genç, bağlı bulunduğu kurumun emrinde belli bir talim görüyor, kamu işlerine yardım ediyordu. Bu kuruluşa üye olmak zorunlu değildi ama, dışarda kalana da iyi gözle bakılmıyordu.

Bize verdiği gençlik fotoğraflarında Haldun Taner

— Çok özel bir soru. Almanya'da bir Alman genç kızla ilişkiniz oldu mu? Bu kız nazi miydi, değil miydi?

— O zamanki Türkiye gibi cinsel bakımdan yasaklı bir manastır yaşamından sonra, Almanya gibi bir cinsel özgürlük ortamına düşen her delikanlı keşiş gibi yaşayacak değil ya. Bir değil, pek çok Alman kızı ile ilişkim oldu elbet. Bunların hiçbiri ortodoks anlamı ile nazi değildiler. Ama BDM üyesi idi bazısı. Bu serüvenlerimi "Froylay Haroold'un kedisi", "Ablam", "Kırk beş marka seksapel" adlı hikayelerimde yazdım. İzin verin de burada yinelemeyeyim.

O yıllar Yahudi soykırımı henüz ufukta bile gözükmüyordu ama, düşmanlık alıp yürümüştü. Yahudi ya da yarım kan Yahudi olan kızların şansı günden güne azalıyordu. Almanlar onlarla ilişki kurmaya çekiniyorlardı. Bilmem bilir misiniz, Yahudi'nin güzeli çok güzel ve ateşli olur. Türklere bu alanda büyük imkânlar açılmış oluyordu.

— 1980'lerde tekrar Almanya'ya gittiniz. Oldukça farklı bir Alman gençliği vardı herhalde.

— Fazla sıkı yetiştirilen bir gençliğin ters tepkisi olarak, onların çocukları ve torunları inadına özgür bir kuşak oluşturdu. Elbet bu kuşağı daha çok beğeniyorum.

—Bugün genç olsaydınız neler yapardınız?

— "Olsaydı"lı cümlelerden hoşlanmam. Geçmiş gençliğimin hakkını verdim sanıyorum. Hayıflanacak yanım yok. Kaldı ki gençler arasında hâlâ kendimi genç sayıyorum. İlle de "olsaydı"lı bir yanıt isterseniz, "Genç olsaydım daha az yanlış yapmaya çalışırdım" derdim. Ama aslında bu da yanlış olurdu. Değil mi ki, bugünümden memnunum. İnsan olgunluğa, yaptığı yanlışları düzelte düzelte ulaşır.

Satranç tamam ama tavlayı da ezdirmeyiz

Ankara'da bir aydınlar kahvesinde, tavla felsefesinin bayrağını yükselten iki üstadla konuştuk

— Tavla nedir, ne değildir?

Mehmet Fehmi— Tavla bir şans oyunu değildir. Tavla bir vakit öldürme değildir. Tavla harcıalem bir oyun değildir. Tavla birtakım zarların buyruklarıyla birtakım pulları biryerde topladığımız bir oyun değildir. Tavla olasılıklar üzerine kurulmuş, ciddi bir oyundur. Ciddiye almayan yenilir.

— Sen ne düşünüyorsun bu konuda?

Ahmet Nejat— Valla Mehmet Fehmi'nin dedikleri doğru. Ne de olsa benden öğrendi. Mamafih fiiliyatta durum böyle değil. Bazen etrafta oynayanları seyrediyorum da, kimsenin tavlayı mantığını kavrayarak, kafa yorarak oynadığını göremiyorum. Bayağı harcıalem bir oyun haline getirildi. Bilmem belki de eğitim sisteminden kaynaklanan genel bir sorunun parçası.

— Peki tavlanın mantığı nedir?

Mehmet Fehmi— Bu soruyu dostum Ahmet Nejat'ın kolaylıkla yanıtlayabileceğini sanmıyorum. Çünkü bilmez tavlanın mantığını. Tavlanın mantığı son derece ince eleyip sık dokuma, kusursuz bir zamanlama ve alınan kararları yerinde ve zamanında uygulayabilme yeteneği gerektirir ki, ben buna çok geniş olarak Osmanlı mantığı diyorum.

Ahmet Nejat— Bu mantık biraz muza benzedi. Her tarafa çekebilirsin, böyle mantık olmaz Mehmet Fehmicim. Öyle genel kuralları olan bir mantık değildir bir kere. Oyunun her anında, her durumunda uyguladığın veya uygulayacağın stratejiye göre sürekli değişen, dinamik bir mantıktır. Genel ilkeler koymak tam da bu mantıkla ters düşmektedir. Oyunu batı rasyonalizmiyle düşünen bir mantık seninkisi.

— Neyse mantığı bir kenara bırakıp eğitim sisteminin bu oyunu nasıl etkilediğini konuşalım.

Ahmet Nejat— Mantığını bir kenara bırakmadan konuşsak daha iyi olur. Eğitim derken çok geniş kurumları kastediyorum. Şu örnekten yola çıkmak belki daha iyi: Her zaman satranç gibi "zihin" oyunlarıyla karşılaştırıldığında daha avam bir konuma itilir tavla. Satranç oynarken boş vakitler değerlendirilir, tavla oynarken de öldürülür. Bir yandan değerli bilgi diğer yandan değersiz bilgi.

Mehmet Fehmi— Satrançla karşılaştırılması bir yana, sorun düşüncenin oyun mantığını kavrayabilmesi. Düşüncenin bu esneklikle değişik somut durumları değişik zaman birimlerinde kavrayabilmesi ki, bu da esas itibariyle eğitim sistemine dayanıyor zaten.

— Sağolun tavla konusunda çok "aydın"landık!

Zar tutarak söyleşen
SEYİT ALİ

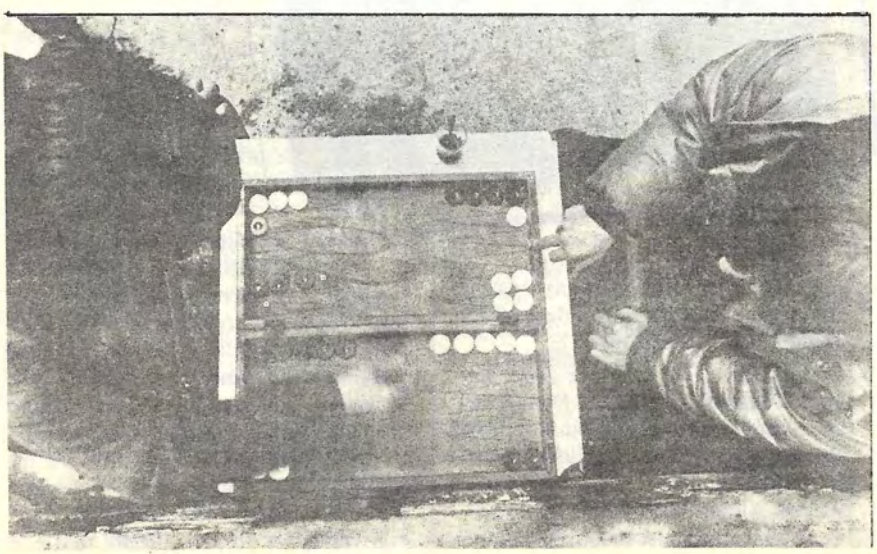

Mini Kültür Ansiklopedisi

TAVLA

Tavla, kelime kökeni olarak hayli enteresan bir konuma sahiptir. Tavlanın Latince "tanem" ve Rusça "vlat" kelimelerinden geldiği bugün artık kesin olarak bilinmektedir. Ancak bu karışımın nasıl ortaya çıktığı konusundaki açıklamalar doyurucu değildir. Bununla birlikte, içerdikleri vitaminler ve zengin kalori gücü bakımından sağlığa yararlıdır. Rus Çarı 2. Nikola'nın bir pazar Latin İmparatoru Şekerbegoviç'le yaptığı karşılaşmanın, tavlanın ortaya çıkışına vesile oluşturduğu sanılmaktadır. Nikola ile Şekerbegoviç'in o sırada ne oynadıkları bilinmemektedir, ancak önce Nikola'nın rakibine "vlat" çektiği, Yugoslav futbolcunun bunu atını ortaya sürüp yerden bir vezir çekerek tanem'le karşıladığı, "Bir tanem" terimini bu sırada Nikola tarafından hayretle icad edildiği kitaplarda yazmaktadır. Aynı kitaplar, tavlanın nasıl kesin şeklini aldığına yer vermemektedir. Tahminen, tavlanın İran'dan Avrupa hastanelerine tedaviye götürülen Iraklı savaş tutsaklarınca koltuk altında taşındığı ileri sürülmektedir. Iraklıların tavlayı kibrit almaya gittikleri sırada Yeni Zelanda yerlilerinden öğrendikleri de ayrı bir iddia konusudur. Zaten hayatımız iddialardan başka nedir ki..? İşte, bir iddia da, tavlayı bize armağan edenlerin bu oyundaki en kıymetli pozisyona memleketlerinin adını vermiş oldukları yolundadır. Ciddî bilim adamı von Daeniken, "Tanrıların Zarları"nda bu oyunun Mars'tan gelen Musa kılığındaki uzay meleklerinin piramitler için taş taşınırken, çimento torbaları arasına saklayarak yeryüzüne getirdiğini söylemektedir. Marslıların piramitlere altı kapı yapıp piramit inşaatı tamamlanırken son taşı şaaaak diye koydurtmalarının da konumuzla ilgisi olduğu sanılmaktadır.

Kütahya'da bir azınlık ÖĞRENCİ TOPLUMU

BELEDİYE BAŞKANI, "ÖĞRENCİLER CANLILIK GETİRDİ," DİYOR, BİR ESNAFA BAKILIRSA, "OKUMUYORLAR, FİNGİRDEŞİYORLAR", ÖĞRENCİLERE GÖRE KÜTAHYA'DA "HAYAT YOK".

MEHMET ŞENOL

Kütahya, nüfusu 100 bine ulaşamayan küçük bir Anadolu kenti. Kentin iki yüksek okulundan biri artık hemen her ilde bulunması 'adet' halini alan Meslek Yüksek Okulu. Öbürü ise Eskişehir'deki Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Kütahya İdari Bilimler Yüksek Okulu.

İki yıl öncesine kadar ön kayıtla öğrenci alan Kütahya İdari Bilimler Yüksek Okulu'na gelenlerin büyük çoğunluğu kent dışından. Hem çevre illerden, hem de üç büyük kentten...

Kütahya'ya gelen öğrencilerin ilk öğrendiği kentte yurt olmadığı. Kentin merkezindeki Benli Otel, ilk durak. Burada kendi ifadeleriyle 'bit ve pirelerin beslenmesine yardımcı oluyorlar'.

Birinci sınıf öğrencileri birbirleriyle genellikle Benli Otel'de tanışıyor. İlk tanışmanın getirdiği anlaşma çabalarına, bir an önce otelden ayrılma isteği de eklenince, dostluklar kolaylıkla kuruluyor. Ondan sonra da ilk iş ev aramak.

Ev aramak yerli halkla kurulan ilk ilişki. Okula oldukça uzak tek odalı evler, bodrum katları, ahşap, sağlıksız yapıların sandık odaları... Ev arayan öğrenci ancak böyle yerler bulabiliyor. Kütahyalının gözünde öğrenci demek bekar demek. Bekara ev verme konusunda da pek istekli davranılmıyor.

Yerli halkın öğrencilere yaklaşımı

Fotoğraf: Şennur ve Ümit, Çağrı kahvaltı salonunda.

Kütahya'da da bekar evi var. Bulabilenler için büyük şans; bulduktan sonra ev sahibine karşı korunması gereken bir sığınak...

çok çeşitli. Hiç ilgilenmiyeninden, onları sadece para getiren tüketici olarak görene, her konuda yardımcı olmaya çalışanına kadar. Ama en sık rastlanan ve öğrencileri en çok rahatsız eden tutum yadırgama. Yıllarca kendine yeterli, geleneklere sıkıca bağlı yaşamış olan bölge insanı, başka yerlerden gelmiş, başka türlü düşünen, başka türlü davranan öğrencileri kabul edemiyor.

Böylece, yeni bir 'toplum kesimi' doğuyor: Ev sahibi ve bakkal dışında kentteki tüm insanlarla ilişkisini koparmış birbirine sıkı sıkı kenetlenmiş 720 kişilik "Kütahya Öğrenci Toplumu'.

DEPLASMANA ÇIKTIK

Üniversite Türkiye'nin sadece üç büyük kentinde yok. Diğer küçük kentlerde binlerce öğrencinin okuduğu birçok yüksek okul var. Buralardaki gençlerin sorunları büyük şehir üniversitelerinde okuyanlarınkinden pek farklı değil. Ancak İstanbul'da okuyan bir öğrencinin günlük yaşamıyla, bir Anadolu kentinde okuyan öğrencinin günlük yaşamı oldukça farklı. Örneğin küçük kentte okuyanlar o ufacık kentin sunabildiği imkanlarla yetinmek zorunda. Üstelik, o kentte yaşayan insanların kendi hayat anlayışları, kuralları da var. Bu da, diğer illerden gelmiş öğrenciyi yakından etkiliyor.

Kütahya İdari Bilimler Yüksek Okulu bu söylediğimiz türden bir okul. Öğrencilerin hemen hepsi Kütahya dışından, dört yıllığına bu şehire gelmişler. Kütahya'da devletin ya da özel kuruluşların öğrenci yurtları yok. Gelen öğrenciler evlerde, pansiyonlarda yaşıyor. Ama nasıl yaşıyorlar? Biz bununla ilgileniyoruz...
Sadece Kütahya değil tabii. Büyük şehirler dışındaki öğrencilerin ne yapıp ne ettiklerini elimizden geldiğince izlemeye çalışacağız. Yalnız bu büyük ölçüde buralarda yaşayanların katılımıyla mümkün. Örneğin Kütahya röportajı Kütahya'da okuyan Levent ve Mami'nin fikriydi, ortaya çıkan üründe de çok büyük katkıları oldu. Aynı şeyi her yerde yapmak mümkün!

Tek faaliyet: Gruplaşmak

Öğrenciler birbirleriyle başlangıçta "ne olursa olsun" mantığıyla ilişki kurarken, bu süreç içinde karşısındakinin kişiliğini, zaaflarını, kendisiyle ortaklıklarını bulmaya dönüşüyor. Hele öğrenciler şansları yaver gidip bir ev tutarlarsa, hepten birbirlerine mahkum oluyorlar. Kütahya'da kurulan arkadaşlıkların büyük kenttekilerden temel farkı bu. Dört kişilik bir arkadaş grubu kurulduğu zaman, bu grup hayatın her dakikasını birlikte yaşıyor, herşeyi birbiriyle paylaşıyor. Bazı arkadaşlarıyla müzik dinleyip, bazılarıyla dünya meselelerini konuşmak, arada sırada da sokağa çıkıp 'insanların arasına karışmak' gibi bir lüks yok Kütahya'da. Bunun için herkes arkadaşının 'üstüne titremek', ona kendi varlığına verdiği kadar önem vermek **zorunda.**

Son derece duyarlı, son derece samimi dostluklar. Ama bir de diğer yüzü var: Oluşturulan gruplarda beraber yaşanılan hayat bir süre sonra kendini tekrar etmeye başlıyor. Kapalı, üstelik öğrenciye karşı acımasız bu kentte,

gündelik yaşamın sıradanlığı var. Yapılabilecekler belirli: bir kahve, beş-altı kişilik bir arkadaş grubu, kullanılamayan bir kütüphane, teşrifatçının korkusuyla gidilemeyen bir sinema.

Yaşam biçimi: Tecrit

Kütahyalılar 'herşeyin eskisi gibi' olmasını istediğine göre bu sorunu dert etmesi gereken ilk başta öğrenciler. Ders dışı faaliyetlerde okulun hiç bir çabası olmamış denilebilir. Gerçi geçmiş yıllarda bir çocuk tiyatrosu denemesi yapılmış ama, 22 kişiyle başlayan çalışma 8 kişiyle bitmiş. Şimdi de tiyatro çalışması yapmak için yer bulunamıyor.

Okulun ders dışı etkinliğinin tarihi bu kadar. Hemen tüm öğrenciler ders dışı saatlerini yaklaşık bir yıl önce açılan Çağrı Kahvaltı Salonu'nda geçiriyor. 'Cafe' adına belediye izin vermediği için kahvaltı salonu olmuş. Biz söyleyenlerin yalancısıyız ama, bar, pavyon, gazino vb. yerler açılmasın diye nüfusunun kasten düşük gösterildiği kentte kızların da girebileceği bir yerin açılması büyük bir değişiklik. Öğrenciler "bu da bir şey" diye düşünüyor.

Kütahya Öğrenci Toplumu'na katılan her fert, bir süre sonra "Kütahyalıların kendilerini kabul etmeyeceği"ni kabul ediyor. Oluşturulan arkadaş grubuna özgü ve sahip olunan olanaklarla sınırlı alışkanlıklar yerleşiyor, dört senelik tecrit hayata katlanmak için. İşin ilginç tarafı, Kütahya öğrenci toplumunun üyeleri buna ilerde kavuşacakları uğruna katlanmıyorlar. 'Yarın'a ilişkin bir beklentileri de yok. Belki de böylece 'tecrit' olmanın ve 'olup bitene katlanmanın' alışkanlığı oluşuyor...

Kütahyalılar bir yanda, öğrenci toplumu bir yanda yaşayıp gidiyorlar. Ortak yaşam? Yok...

KIYAFET

Öğrenci: Millet bizi seyrederdi
Esnaf: Dikkat çekiyorlar

Aysel— Kıyafetimiz büyük sorun olmuştu. Kot pantolon büyük tepki çekiyordu. İlk girdiğim yıl millet okulun çevresinde toplanıp bizi seyrederdi. Ama yavaş yavaş alışıyorlar.

Mustafa Çelik (bakkal)— Kıyafetleri daha modern, dikkat çekiyorlar. Toplum içinde rahatsız etmemek şartiyla beraber olabiliyorlar. Bence uygulanması gereken bir örnek. Şehir içinde elele dolaşmaları çok nadir, Kütahya insanı için garip kaçar.

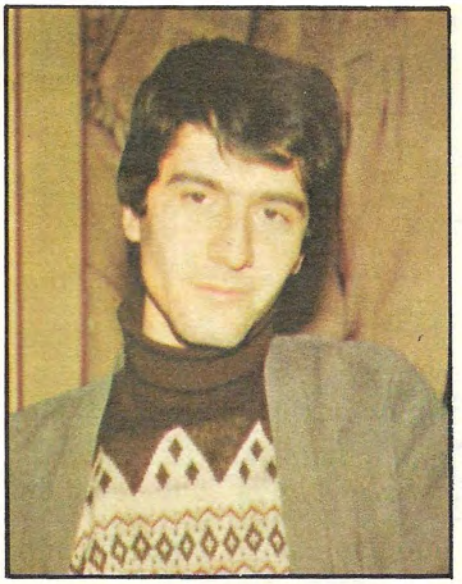

Bu Levent. Röportaj onun da eseri sayılır.

TAŞRADA OKUMAK

Öğrenci: Sanki Kütahya Lisesi'nin devamı
Okul Müdürü: Öğretim kadrosu yetersiz

Elifnaz— Bizim gördüğümüz eğitim tam değil. Derse pek katkıda bulunmuyorum ama hocalar da soru sormamamızı kullanıyorlar gibi geliyor.

Levent— Eğitimin bozukluğundan bizim de pay almamız normal. Bizim bir de liseden çıkmış çömezliğimiz var. İnanıyorum ki üniversite olayı çok başka.. Okul sanki Kütahya Lisesi'nin bir devamı...

Ümit— Ortanın altındayız. Hafif bir ezberle okulda süper bir öğrenci olabilirsin. Okulun Kütahya'da olmasının büyük etkisi var. Yüksek Okul- Fakülte ayrımını bilmeyen öğrencilere bu okul süper geliyor. Yıllar geçtikçe bağışıklık kazanacağız ve okul bana da iyi gelecek.

Erdoğan ERİM (Okul müdürü)— Okulumuzun kadrosunda 19 öğretim görevlisi var. Ayrıca 10 eleman da dışardan geliyor. Fakat kadronun 10'u araştırma görevlisi. Mecbur olmadıkça derse girmiyorlar. Arzu ederdik ki ders verenlerin hepsi profesör, doçent olsun.. Bazı öğretim üyeleri buraya gelip ders vermeyi angarya sayıyorlar. İtiraf etmek gerekir ki bu öğretim kadrosu vasat bir kadro sayılır.

NEREDE KALINIR?

Öğrenci: Ev vermiyorlar, denetliyorlar
Ev sahibi: Kızlar, erkeklerle doldu, çıkarttık
Müdür: Öğrenci evlerine yerinde bakacağım

Nuran— Ev bulmak büyük sorun. Eğer nişanlıysanız gelin oturun demişlerdi bize.

Edaye— Valla evden okula, okuldan eve gidip duruyoruz. Ama ev sahibi dışarı çıkmamızı kısıtlıyor. Geç kaldığımızda soruşturma yapıyor.

Ali— Burada herkes evlerde yaşıyor..

Erdoğan Erim (Okul müdürü)— Kütahya valisi ile konuşulmuş, yurt için bir anlaşmaya varılmış. İlk fırsatta öğrencilerimin yaşadıkları evleri ziyaret edeceğim ve yerinde müşahede edeceğim.

Nigâr Demirok (ev sahibesi)— Ben bekara ev vermezdim. Ama geçen yıl akrabalar araya girdi, iki öğrenciye verdim. Verdiğime pişman oldum. Hergün eve kız getirmeye başladılar. Burası bizim ev, biz burda aileyiz. Biz böyle şeyler istemeyiz. Gündüz kızlar gece erkekler doldu. Evde kimin oturduğunu bilemez olduk. Biz de çıkarttık.

KAHVE-PASTANE

Öğrenci: Cuma günleri almazlardı
Kahveci: Kadın satıcısı, esrarcı dediler

Şennur— Çağrı'da arkadaşlarla muhabbet ediyoruz. Günün olaylarını konuşuyoruz. Boş vakit çok, ama onu da doğru dürüst değerlendiremiyoruz.

İlhan— İlk başlarda pastanede 30 dakikadan fazla oturamazsınız diye yazı asmışlardı. Cuma günleri de almazlardı. Şimdi öğrencilerin kız erkek gidebilecekleri yerler var.

Kadir Gözen (Çağrı Kahvaltı Salonu sahibi)— Esnaf olarak öğrencilerden gelir elde ediyorum. Sıradan vatandaş olarak Kütahya'yı modernleştirdiklerine inanıyorum. Ben burayı bu işte devrim yapmak amacıyla açtım. İlk başlarda bana kadın satıcısı dediler, esrarcı dediler, hiç kafama takmadım. Bu kadar öğrencinin buraya geleceğini tahmin etmemiştim. Şimdi öğrencilerle aram çok iyi. Hatta bazen kendileri çay yapıyorlar.

Mehmet Şenol, Kütahya İdari Bilimler Yüksek Okulu Müdürü Erdoğan Erim ile (Tam gazeteci gibi değil mi...)

KIZ-ERKEK İLİŞKİSİ

Öğrenci: Müstahdemler bile karışıyor

Esnaf: Okumaya gelmemişler, fingirdeşiyorlar

Hülya— Bir kızın erkek arkadaşının evine defter almaya gitmesi çok zor. Büyük skandallara yol açıyor.

Semra— Kız erkek arkadaşlığına müstahdemler bile karışıyor. Elele tutuşanları idareye bildiriyorlardı. İdare de nasihat veriyor.

Muammer— Sinemaya kız gelse olay.

Ali— Gündelik yaşamda herkes üç şeyden birine yoğunlaşıyor. Ya kahveden medet umuyor, ya derslerden ya da kızlardan...

Seyfullah Takım (Manifaturacı)— Bunlar ana babalarından ayrıldılar, sokaklarda sarmaş dolaş yürümeye başladılar. Geldiler, fingirdeşiyorlar.. Okumaya gelmemiş bunlar..

Kütahya Belediye Başkanı Burhan Mereyer— "Öğrencilerin burada yapabilecekleri fazla bir şey yok."

ŞEHRE ÖĞRENCİ GELİRSE

Öğrenci: Bizi kabul etmeyecekleri kesin

Belediye Başkanı: Olumlu. Canlılık katıyorlar

Esnaf: Onlarla sosyal faaliyetimiz yok.

Şennur— Ev sahibinden başkasıyla ilişkimiz yok. Buranın ne tiyatrosu, ne de sineması var. Mesela, ben İzmir'de 'Yeni Türkü' diye bir şey duymuştum, burada yok öyle bir şey.

Elifnaz— Ben İstanbul'da daha serbesttim. Burada sıkılınca rahatlayacak, gezecek yer yok. Buranın halkından mı yoksa İstanbul'un kim kime dum dumasından mı bilemiyorum.

Levent— Kütahyalılara göre biz önce altın yumurtlayan bir tavuk, sonra onların değer yargılarını değiştirmeye zorlayan insanlarız.

Ali— Dört yıl sonra kesin bir şey var: Bizi kabul etmeyecekler..

Burhan Mereyer (Kütahya Belediye Başkanı)— Kütahya'da bir yüksek okulun olması il açısından çok olumlu bir şey. Öğrenciler kentin hayatına bir canlılık katıyorlar. Belki ufak tefek sorunlar getirmişlerdir ama, sosyal bakımdan çok iyi etkileri olmuştur. Bu etki Kütahyalının yüzde onu için geçerlidir. Şurası gerçek ki öğrencilerin burada yapabileceği işler çok az.

Nevzat Şar (Lokanta sahibi)— Bizim onlarla herhangi bir sosyal faaliyetimiz yok. Herhangi bir ilişkide bulunmuyoruz. Ama müşterilerden duyduğumuz kadarıyla pek eğlenemiyorlarmış, kültürsüzmüşler. Maddi açıdan oldukça iyi oluyor..

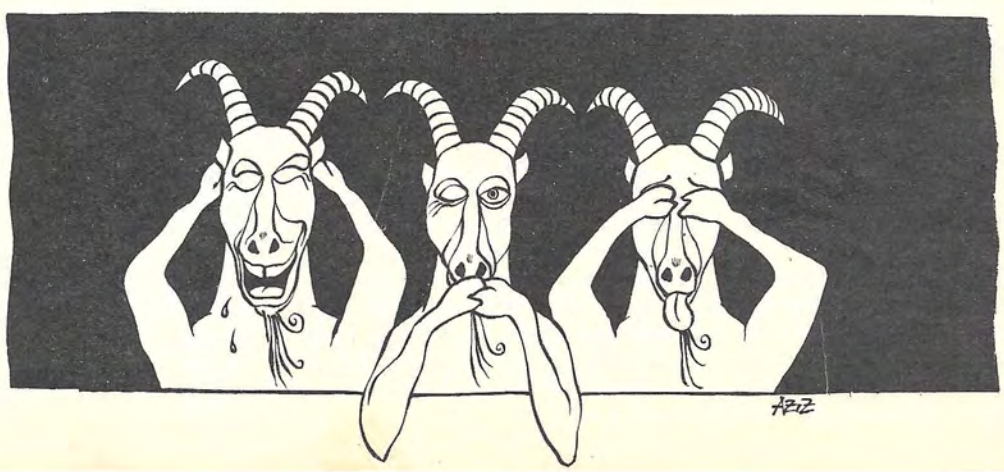

MÜZİK YARIŞMASI

Kim daha güzel kim daha yakışıklı

Dans etmekte liseliler birbirleriyle ve tribündekilerle yarıştı. Ankara Anadolu Lisesi 'Batıdakiler' gibi 'sert' rock yaptı. Özenti mi? Ereğlililere göre evet, "Ritchie Alper"e göre değil.

Selim Sırrı Tarcan spor salonunda pek az basket ya da voleybol maçında rastlanabilecek bir seyirci: Müzik yarışması var.

Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nun tribünleri tıklım tıklım doldu. Tezahüratlar uğultu halinde birbirine karışıyor. **"Salonda sigara içilmesi kesinlikle yasaktır"** anonsu büyük bir alkış ve kahkaha tufanıyla karşılanıyor. Sigara içenler **"bravo"** diye bağırıyorlar. Bir süre sonra da başlıyor...

Başlayan maç değil: Konser. Milliyet Gazetesi'nin Liselerarası Batı Müziği Yarışması'nın Ankara elemeleri. Tribünlerdekiler yarışmaya katılan liselerin seyirci toplulukları, sunucunun deyişiyle **"yakışıklı genç erkekler, birbirinden güzel genç kızlar."** Ama maç havasına alışmış biri hiç yabancılık çekmez. **"Cum-Cum-Cum-Si-Si-Si, Cumhu-ri-yet Li-se-si ."** Konsere gelenlerin büyük çoğunluğu okulunu desteklemek için gelmiş, müzik ikinci planda kalıyor.

Ama ayıp etmeyelim: müziğin yarattığı bir hareketlilik var; hem de nasıl bir hareketlilik! Müzik, tribünler için dans ve coşma, deşarj olma vesilesi. Rengarenk, fırfırlı gömlekler, mini etekler, bileklikler, üstünde çeşitli Amerikan üniversitelerinin isimleri yazan kazaklar ve anoraklar sahada (yani sahnede) müzik yapanlarla tribünlerdekileri birleştiriyor. Bu rengarenk görüntü ve özellikle liseli kızların giy sileri için konseri izlemeye gelen bir başka seyirci topluluğu da var. Onlar belli bir yerde durmaktansa salonda dolaşmayı tercih ederek kısık gözlerle gözlem yapıyor. Gözlemcilerin biriyle konuştuk. **"Emekliyim. 63 yaşındayım. Gençlerin bu halini seyretmeyi seviyorum. Güreşte beni yenecek genç tanımam,"** dedi.

Müzik, kendi başına zevk alınan bir **etkinlik** değil, deşarj, coşku, hareket vesilesi olunca, **"en büyük disko başka büyük yok"** olması da doğal. 10 Mart günü Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda da disko hakimdi. Yarışma boyunca, tribünde olduğu yerde figürden figüre geçerek dans edenler vardı. Lise topluluklarının çoğu show dalında yarıştılar. Arkadaş toplantılarında veya yıl sonu çaylarında kaliteli bir teyp eş-

liğinde dans eden gençler, bu faaliyetlerini daha büyük boyutlarda yarışmaya taşımışlardı. Müziğin bütün salonu doldurmasını sağlayan bir anfi, daha kaliteli bir teyp ve hepsinden önemlisi: evdeki koltukta, diskodaki sandalyede oturan birkaç arkadaş yerine tribünlerde oturan binlerce 'hayran' seyirci. Hakkını yemeyelim, bir tek Ereğli Anadolu Lisesi kendi müziğini kendi yapıyordu. Yaptıkları hakkında söyledikleri aslında salonu dolduran bütün o coşkulu seyircinin düşündüklerini yansıtıyor.

Bunu nasıl mı anladık? Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'ni izlerken. Ankara Anadolu Lisesi, diğer topluluklardan epeyce farklıydı: disko değil, **"yılların eskitemediği"** Deep Purple'ın ünlü **"Smoke on the Water"** ve **"Heighway Star"** parçalarını çaldılar. Yani ciddi ciddi rock yaptılar. Üstelik görünümleri, Ereğli Liselilerin 'dejenere' diye eleştirdiği cinstendi: Parmak uçları kesik deri eldivenler, demirli bileklikler. Seyircilerin ve Ereğlililerin tepkisi aynı oldu. Seyircilerin çoğu arkasını döndü, muhabbete ya da dans etmeye daldı. Arada sırada küçük de olsa ıslıklar duyuldu. Yalnız iki jüri üyesi, Yavuz Aydar ve Asım Can Gündüz sahnedekileri birbirlerine işaret edip durdular. Ereğli Anadolu Lisesi'nin elemanı Alpaybir yandan dinlerken bir yandan da yorum yaptı: **"Biz sakin müzik seviyoruz. Birlik yok müzikte... Kişisel kabiliyetlere yönelik. Belli bir melodiye dayanmıyor."**

E, bu kadar şeyi gördükten sonra, hayatlarını ritm, dans, coşku üzerine değil şiddet, teknoloji üzerine kurmuş olan Ankara Anadolu Liselilerle de konuşalım dedik...

Ereğli Anadolu Lisesi'nin show ekibi
Ethem (ortada) ortam bulursa bu işi sürdürmeye niyetli. Dans diğerlerinin "her günkü havası", ama dansçı olmayı istemiyorlar.

EREĞLİ ANADOLU LİSESİ

Ritm, melodi, disko

Karadeniz Ereğli Anadolu Lisesi ekibi, Ankara'ya, biri liseli olmayan hemşehrilerini taşıyan, dört otobüsle gelmiş. Yanlarında Koruma Derneği üyeleri ve on dört öğretmen var. Koruma Derneği üyesi Tevfik Aksakal, **"bütün sosyal faaliyetler gibi bunu da desteklediklerini"** belirtiyor. Okulun 12 senelik müzik öğretmeni Gülay Hanım, **"Bizim hoşumuza giden, farklı okullardan bütün gençlerin elele olması,"** diyor. Dans grubundan Özlem de onu destekliyor.

Yarışmaya hem orkestra, hem solist, hem de show dalında katılan Ereğli Anadolu Lisesi, show dalında müziği banttan dinletmeyip kendileri çalan tek ekipti. 'Yılların eskitemediği' "Get Back" parçası eşliğinde uzun bir disko dans gösterisi sunan grup, yalnızca **"Es Es Es, Si Si Si- Ereğli Anadolu Lisesi"** diye bağıran arkadaşlarını değil, salonu dolduran bütün gençleri oturdukları yerde dansettirdi.

Grubun tek tecrübeli elemanı, dans grubunu da yarışmaya hazırlayan **Ethem Urkaç.** İstanbul'da 'Avrupa şampiyonu' Haluk Eriş'in **"Number One Dancing Club"**ünde eğitim görmüş. Ethem'e göre, **"Rock müziği Türk gençliğine bir şey getirmez. Önemli olan dans. Disko müziği, dans için en uygun müzik. Çünkü ritmi en iyi duyulan müzik."**

Topluluğun gitaristi **Tuğrul Akın** da rock'a pek iyi gözle bakmıyor:

— Bizim burada yaptığımız disko. Ritmik olduğu için seviyoruz. Rock müziği özentidir.

Grup elemanlarından bir başkası karşı çıkıyor.. **"O kadar da değil,"** diye. Ama Tuğrul devam ediyor:

— Rock ile uğraşmayı, yani bu çalışmamızı sürdürmeyi ortam uygun olsa bile düşünmüyoruz. Çünkü bizi dejenere etmesinden korkuyoruz.

— Peki ama, demin çaldığınız parça rock değil miydi?

Buna grubun diğer bir elemanı, Alpay cevap veriyor:

— Evet ama, biz Avrupa'dakiler gibi bilekliklerle, zincirlerle değil.. derli toplu yuz...

Okulun karı-koca müzik öğretmenleri de rock'u sevmiyor. Suat Beye göre, **"Müzik melodi ve sözüyle bütündür. Rock müziği, sözlerinin anlaşılmaması açısından benimsenecek bir müzik türü değildir."**

Dansçı Ethem, **"Ortam bulursam dans olayını sürdürürüm,"** diyor. Bunun da Ereğli gibi küçük bir yerde değil, İstanbul'da olabileceği kanısında. Dans grubundaki arkadaşı Sedef, Ereğli'nin taşra gibi değerlendirilmesine karşı:

— Taşra diye hiçbir faaliyet çıkmayan yere denir. Bizde millet kaynıyor. Disko-dans olayına ilgi çok fazla.

Sedef, Tuğrul, Özlem yani Ethem dışında hiçbiri, rock müziğini bir yaşam tarzı gibi benimseyip sürdürmek niyetinde değil. Ama disko ve dansı çok seviyorlar. Özlem, üstünde dans giysisiyle gösterinin heyecanını atmaya çalışırken, **"Bizim her günkü havamız bu"** diyor.

ANKARA ANADOLU LİSESİ

Sertlik, heavy metal

Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'nin soyunma odası gösterilerinden sonra, **"Hey, siz harikasınız, dünyaya bedelsiniz"** diye haykıran kızlarla dolmuş grup elemanları zafer işareti yapıyor. Bir liselinin deyişiyle, **"boyu küçük, ama dünyaya bedel"** gitarist Alper, ASS grubunun bu patırtı içinde en çok ilgi toplayan elemanıydı. Grubun taraftarlarından biri **"Ona** Ritchie Alper **derdik, şimdi onu da aştı"** diyor. **Deep Purple** şimdi **Whitesnake**'te çalan ünlü gitaristi **Ritchie Blackmore**'un adıyla onurlandırılan Alper Erinç, bu tür onurları pek takmıyor:

— **Yaptığımız iş özenti falan değil.**

— Özenti mi diye sormadık ki yahu...

— **Özenti değil. Moda değil. Kendi müziğimizi yapıyoruz. Heavy Metal takılıyoruz. Moda olmadan önce de vardık, moda kalktıktan sonra da olacağız.**

Anadolu Lisesi'nde Heavy Metal'le uğraşan bir sürü 'ufak tefek' kişi varmış, ama biri **"en iyileri bunlar"** diyor: "Ritchie Alper"e bakılırsa Heavy Metal **"toplum kurallarını hiçe sayan bir toplum felsefesi"**.

"Yok canım, o kadar değil..." diyen Mehmet'e göre ise **"bir müzik türü"**.

— **Sizin müzikte melodi yok diyorlar...**

Heavy Metal'i açıklamayı Tevfik üstleniyor.

— **Müzik sırf melodi değil. Sertlik, teknoloji ve coşku. Ayrıca bence en melodik müzik Heavy Metal.**

— Önemli olan dostluk, kardeşlik diyorlar.

— **Dostluk, kardeşlik tamam da, müzikte onlardan bahsetmenin bir anlamı yok... Sonra Heavy Metal rock müziğin ulaştığı en yüksek aşama..**

— Evet ama, siz şimdi burada Heavy Metal çalmadınız ki..

— **Çalamayız. Teknolojik koşullar uygun değil, alet yok. Sonra milletin kafası yüzünden bunu yapamayız. Öyle her önüne gelen Heavy Metal dinleyemez.**

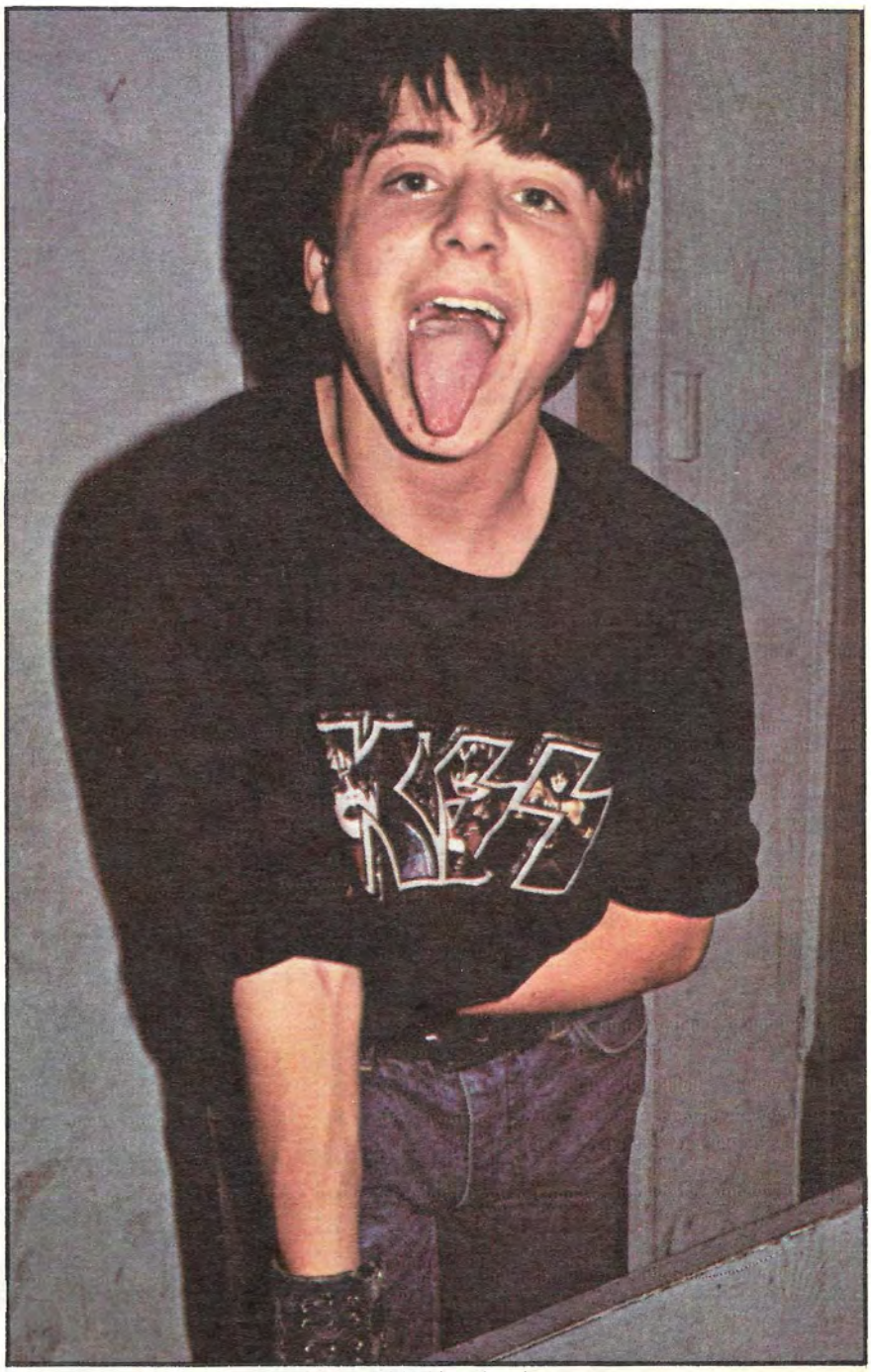

"Ritchie Alper"

Deep Purple'in ünlü gitaristi Ritchie Blackmore doruktayken altı yaşındaydı.

KADIN ÇEVRESİ YAYINCILIK, HİZMET ve DANIŞMANLIK A.Ş. ÇALIŞMALARINA BAŞLADI

Kadın Sorunları ile ilgili her türlü yayın tüm okuyuculara açıktır. Üye olunarak eve kitap alımı mümkündür.
Adres: Beşiktaş Belediye zabıtası arkası Yeni hamam sk. Öztel İşhanı No: 13/7
Tel: 161 16 96
160 70 84

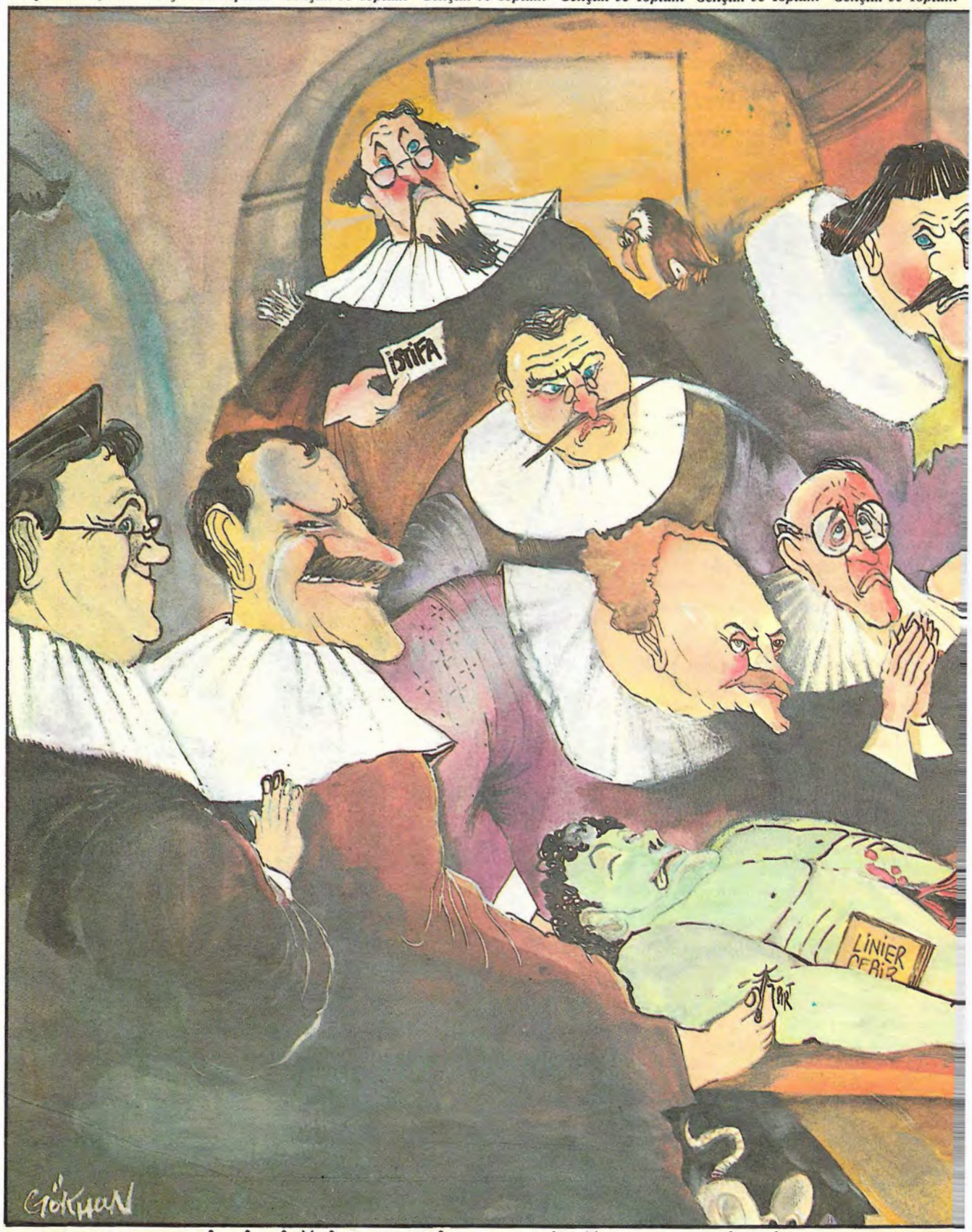

OKULLA İLİŞİĞİ KESİLEN ÖĞRENCİNİN AFFI

GÖKHAN G

(Not: Resmin orjinalinde tüm öğretim görevlilerinin sakalı vardı.)

YA DA **PROF. DOĞRAMACI'NIN ANATOMİ DERSİ**

ÜRSES

"1980'lerin Beatles'ı bile diyorlar

NEREDEN ÇIKTI BU DURAN DURAN

BİR ROCK TOPLULUĞU İÇİN SÖYLENEBİLECEK EN BÜYÜK ÖVGÜ SÖZLERİ ONLAR İÇİN EDİLDİ: "1980'LERİN BEATLES'I" BİLE DENDİ. ULUSLARARASI ALANIN ÜNLÜ POP DERGİSİ, "BELKİ," DİYE YAZIYOR, "DAHA GÜÇLÜ BAŞKA ÖRNEKLER VAR. AMA BU TOPLULUKTA 1980'LERİN BEATLES'I DİYE NİTELENMELERİNİ SAĞLAYAN BİR ŞEYLER DE KESİNLİKLE VAR." POP/ROCKY'DE ŞÖYLE ÖVÜLÜYOR DURAN DURAN: "GENÇ İNGİLİZ TOPLULUĞU, BEATLES'İN O PARLAK BAŞARISINI TEKRARLAMAK İÇİN YETERİNCE PIRILTIYA VE ŞANSA SAHİP. DURAN DURAN ÇOK İYİ ŞARKI YAZAN VE İCRA EDEN BİR GURUP. DURAN DURAN GENÇ, HEPSİ YAKIŞIKLI, AMA YAPAY CİLALI DEĞİL. TEK TEK HER BİREYİ ÖNEM TAŞIYAN KAYNAŞMIŞ BİR GURUP. BÜTÜN BUNLAR, JOHN, PAUL, RİNGO VE GEORGE 20 YIL ÖNCE STARTA KALKTIKLARINDA SAHİP OLDUKLARI SİLAHLARDI."

YENİ DALGA'NIN YENİ ROMANTİKLERİ

SERDAR ATEŞER

Şimdi 1984 yılındayız ve 1970'lerin rock müziği, radyo programlarında arada bir yer verilip hatırlatılacak kadar yaşlandı. O dönemin tanınmış guruplarının elemanları bugün artık orta yaşlı sayılıyor. Eski dinleyicileri de öyle. Bizler, icracısıyla, dinleyicisiyle yeni bir rock kuşağının içinde ya da karşısındayız.

Peki bu yeni kuşak ne çalıyor ne dinliyor. Kulak kabartınca hemen dört bir yandan yükselen ve giderek dünyanın her tarafına yayılan tekdüze bir ritm duyuyoruz: Disko müziği... **Michael Jackson** gibi dinlenebilir örneklerinden tutun, bilgisayar imalatı saçmalıklara kadar, çeşit çeşit. İşin garibi, birçok müzik türü bu tepişmeden nasibini almış görünüyor. Yıllardır belli bir müzik çizgisine sahip olagelmiş topluluklar veya şarkıcılar ya doğrudan disko türünde parçalar yapmaya başlıyorlar ya da bu genel havanın etkileri müziklerinde yer yer kendini gösteriyor.

"Etkiler" deyince; disko müziğinin genel etkilerinden değil, sadece ritm ögesi üzerindeki etkilerinden söz ediyoruz. Disko müziğine kendine özgü karakterini kazandıran, sadece dans ritmi değil; bu nedenle böyle bir ayrım yapıyoruz. Üstelik bu oldukça önemli bir ayrım. Neyse, şimdilik, **"disko için"** (diskolarda çalınıp dans edilmek için) yapılan müzik ile, aslında **"disko müziği"** türüne sokulamayacak olan, dansa uygun ritmlerinden ötürü diskolarda da çalınan parçaları birbirinden ayıralım.

Bu belki çok belirgin bir ayrım olamıyor, ama yine de bir-iki örnek durumu aydınlatabilir: **"Rock Senfonisi"** diye nitelenebilecek karmaşıklıktaki müzikleriyle tanınan **Mike Oldfield**'ın **"Family Man"**i, **Moonlight Shadow"**u, **Genesis**'in **Illegal Allien"**ı, **Yes**'in **Owner of a Lonely Heart"**ı gibi parçalar, **"kaliteli müzik"**dinleyenlerin koleksiyonuna olduğu gibi diskolara da giriverdi.

Yani, disko müziğinin salgın halindeki yayılışı ve belki biraz da piyasa kaygıları, kendilerinde başka sesler duymaya alıştığımız guruplarının da uzunçalarlarında dansalık parçalara yer vermesine yol açıyor.. Sonuç olarak bilinen stili ve kalitesinden hayli uzak parçasıyla kısa süre önce eski hayranlarında şaşkınlık yaratan **David Bowie** durumu özlü bir şekilde anlatmış galiba: **"Let's dance!"** (Haydi, dansa!)

Şimdilerde fark edilen olay, her tarafı kaplayan disko-dans ritmi salgınının içinden **"yeni bir tür"**müziğin sıyrılıp ayrışma yoluna girdiği. Bu yeni türün görebildiğimiz en önemli temsilcileri **Eurythmics, Culture Club** ve **Duran Duran** adlı İngiliz toplulukları.

Tabiî bu üç gurubun müziği arasında küçümsenmeyecek ayrımlar var; ama eşzamanlı bir yükselişi yaşayan bu topluluklarda kulağımızın yakaladığı ortak noktalar, sözünü ettiğimiz **"yeni tür"**ün çizgilerini oluşturuyor. Ayrıca, İngiltere'de 1970'lerin sonunda yaygınlık kazanmaya başlayan punk modası, **"New Wave"** akımı ve bu süreç içinde ortaya çıkan çeşitli toplulukları da bu yeni türü değerlendirirken işin içine katmak zorunlu. Diyelim **Duran Duran**'dan söz edeceğiz; o halde, Türkiye'de fazla tanınmamış olan **Roxy Music,** Spandau Ballett, **Sex Pistols** gibi gurupların rolünü anlamamız gerekecek. Artı, Rock'ta köklü, yerleşik bir tarzı **"Pink Floyd Kültürü"** diye niteleyen, bunun dışında, yer yer buna tepki olarak gelişen bir çizgiyi değerlendirmeye katmalıyız.

Genel olarak rock dünyasında görüldüğü üzre, **New Wave** guruplarında da başka guruplardan, çizgilerden etkilenmeler hayli yoğun. "Karşılıklı etkilenmeler" bakımından ilginç görüntülere rastlanıyor. Oldukça farklı müzik çizgilerine sahip iki gurup, **Duran Duran** ile **Orchestral Maneouvres in the Dark**'ın **(OMD)** başlangıçta Alman topluluğu **Kraftwerk**'ten etkilenmiş olmaları gibi. Ya da, **New Wave**'in "radikal" kanadına mensup **The Jam** gurubunun gitaristi **Paul Weller'in** kendine **The Who**'nun **Pete Townshend'**ini örnek aldığını belirtmesi gibi.

Aslında **New Wave** hayli farklı çizgileri barındırıyor: Bir yanda **Clash** gibi "punk filozofu" radikal guruplar, öbür yanda punksonrası kuşağın temsilcilerinden **The Cure** ve nihayet daha klasik bir çizgiye sahip **Boomtown Rats...**

TANRI KRALİÇEYİ KORUSUN

The Clash ve**Sex Pistols'**un **New Wave** akımı içinde çok önemli yeri var. Bu nisbeten eski guruplar 1977'lerden başlayarak bir tür dayanışma içine girmişlerdi. Nedeni

ROCK-VIDEO *Duran Duran ABD'yi "rock-video" olayıyla fethetti. Televizyonun "rock kanalı" MTV'de sürekli gösterilen filmleri için Nick Rhodes, "Pink Floyd için stereo ne idiyse," diyor, "bizim için de video öyle bir şey." Duran'ların hemen her parçası video filmi olarak da piyasaya sürülüyor.*

DIANA HAYRAN

Duran Duran'ın hayranlarından biri de Prens Charles'ın eşi Lady Diana. Diana'nın Duran'ları davet edeceği ya da onlara ziyarete gideceği bile bir ara söylendi. Ama bu buluşma henüz gerçekleşmedi. Beatles İngiliz Sarayından "Sir" ünvanı almıştı; kimbilir, belki Duran'ların bu şekilde onurlandırılması da Diana'nın elinden olur.

JOHN TAYLOR
20 Haziran 1960'ta doğdu. Topluluğun "güzelliği" ile dikkati çeken basçısı. Dans ritmi ile rock arasındaki dengeyi kuran adam.

ROGER TAYLOR
26 Nisan 1960 doğumlu. Hiç konuşmayan bir tip. Ama çok kavgacı. Punk guruplarında davul çaldı.

SIMON LE BON
27 Ekim 1958'de doğdu. Asıl adı Simon John Charles Le Bon. Fransız kökenli. Birmingham Üniversitesi'nde Tiyatro okurken Duran Duran'a katıldı. Bir yıl sonra da okuldan ayrıldı. Gurubun sözcüsü.

NICK RHODES
8 Haziran 1962 doğumlu. Dediğine göre, sodyumbikarbonatın sülfirik asitle birleşmesinin sonucunu merak etmediği için okulu bırakmış.

ANDY TAYLOR
16 Şubat 1961 doğumlu. 13 yaşından beri profesyonel gitarist. Guruba Rock'ın Roll ruhunu veren adam.

basit: O yıllarda müzikleriyle olduğu kadar hareketleri ve sözleriyle de hemen her şeye karşı **"saldıraya geçen"** bu iki topluluğa konser için izin verilmiyor ya da nadiren veriliyordu. **Sex Pistols**'ın Mayıs 1977'de piyasaya çıkan ünlü "bomba"sı **"God Save The Queen"** (Tanrı Kraliçeyi Korusun - İngilizlerin ulusal marşıyla aynı adı taşıyan bir parça) o ortamı ve **New Wave** akımının ilk başlardaki havasını canlandırmak için en elverişli örnek:

Tanrı Kraliçeyi Korusun
Faşist bir rejim,
birer moron (aptal) yaptı sizi
potansiyel hidrojen bombaları haline getirdi hepinizi

Tanrı Kraliçeyi Korusun
İnsan falan olmaz o kadından
Geleceği sildi İngiltere,
rüyalarından.

A.M. plak şirketiyle kontrat imzaladıklarında menecerleri **Derek Green, "Sex Pistols'ın rock müziğinde bazı temel değişimler yaratacağına inanıyorum,"** dediği zaman yıl 1977'di. Bu günse **New Wave**'in eski temsilcilerinin çoğunun bizzat değişim geçirdiklerini görüyoruz. The Clash artık punk müziği yapmıyor. **Elvis Costello** soul, **Blondie** pop, ünlü Amerikalı **New Wave** topluluğu **Talking Heads** funky, **Public Image Ltd.** disko türüne kaymış durumda.

Yeni kuşak temsilcileri yeni adlar, yeni kavramlarla ortaya çıktılar: **"New Music", "New Romantic" "European White Disco" vb.** New Wave ve dolayısıyla punk'ın dinamizminden etkilenen birçok gurup, daha sonra kendilerine özgü müzikler yaratarak kendi yollarında yürümeye başladılar, hattâ punktan iyice koptular. (**Police**'in reggae etkisindeki müziği ile tırmanışı da böyle oldu.)

Bu gelişme, aslında bir devralma süreci. Fakat bu sadece yeni isimleri değil yeni akımları, yeni tınıları da beraber getiriyor.

Bu açıdan bakınca özellikle **Duran Duran**'ın bulunduğu nokta, geçtiğimiz yıllarda birden parlayan **Men at Work, Yazoo** gibi topluluklardan daha farklı görünüyor. Bu "nokta"yı rock müziğinde bir aşama olarak değerlendirmek için henüz erken, ama yine de yeni bir müzik diliyle karşı karşıya olduğumuz bir gerçek.

Bu grupların müziklerinde dikkati çeken buluşlar, efektler, bunları kendilerine özgü bir melodi/ritm anlayışı içinde eritişleri ve tabii giyinişleri, sahne üstü tavırları, şarkı sözleri sözkonusu "yeni"liğin unsurları.

Şimdi bütün bu "yeni"likler içinde **"yeni Beatles", "1980'lerin Beatles'i"** gibi insanı hayrete düşüren sıfatlarla anılarak iyice öne çıkan Duran Duran'ın öyküsünü, müziğini daha yakından tanımaya çalışalım.

"DÜNYANIN EN POPÜLER TOPLULUĞU"

Duran Duran, 1978 yazında, punk modasının yayılmaya başladığı bir dönemde kuruldu. Rock müziğinde tartışmasız otorite **Melody Maker** dergisinin **"dünyanın en popüler topluluğu"**sıfatını verdiği gurubun ilk kadrosu **John Taylor** (solo gitar), **Nick Rhodes** (WASP synthesizer ve ritm ünitesi), **Steve Duffy** (vokal ve bas) ve **Simon Colley**'den (bas ve klarnet) oluşuyordu. Gurup, adını başrolünü **Jane Fonda**'nın oynadığı kurgubilim filmi **"Barbarella"**da **Mila O'Shea**'nın canlandırdığı garip melekten almıştı.

> **Ağabeyim bütün sevgililerini ben evde yokken bana telefon eden kızlar arasından buluyor. Arkadaşlarına da buluyor. Sanırım komisyon bile alıyordur.**
>
> **SIMON LE BON**

Birmingham'da "Hole in the Wall" (Duvardaki Delik) adlı bir pubda çalmaya başlayan guruptan Simon ve Steve kısa süre sonra ayrıldılar. Bunun üzerine Nick ile John "TV Eye" adlı punk gurubunda şarkı söyleyen **Andy Wickett**'le anlaştılar. O sırada asıl sorunları bir davulcu bulabilmekti, Nick'in kullandığı ritm-box'la müziklerini geliştirmeleri imkânsızdı. Andy onları bir partide **Roger Taylor** ile tanıştırdı. **Duran Duran**'ın giderek özgünleşecek müziğinde dümdüz bir ritm aletinin yerine her rengi ve efektiyle kullanılarak önem kazanacak davula olan ihtiyaç böylece giderildikten sonra, gurup uzun süredir üstünde çalıştığı **"Girls on Film"** adlı parçasını kaydetmeye girişti. Bu sırada Duran'lar **David Bowie**'nin yoğun etkisi altındaydılar. **"Girls on Film"**in -kendi deyişleriyle- **"Bowie özentisi saçmalıklarla"** dolu kayıt çalışmaları bittiğinde Andy Wickett guruptan ayrıldı.

Yeniden toparlanmaya çalışan gurup müzik dergilerine ilanlar vererek, **"Roxy Music/ David Bowie etkisindeki bir topluluk için gitarist aradığını"** duyurdu.

Önce **Alan Curtis** adında bir gitarcı geldi. Andy'den boşalan yere de davulcu **Roger Taylor**'ın eski topluluğu **"Scent Organs"**ın şarkıcısı **Jeff Thomas** geçti.

Yeni kadrosuyla "orda burda" çalmaya başlayan **Duran Duran** giderek bir **"modern rock dans gurubu"** kimliği kazanıyordu. Sorunlar da bitmek bilmiyordu.

> **Tamam, görüntü her şey demek değil. Ama eğer çirkin suratlı herifler olsaydık bu kadar popüler olamazdık.**
>
> **SIMON LE BON**

Curtis ve Thomas Duran'ları terk ettikten (belki de "atıldıktan") sonra yeniden dergi ilanlarına başvuruldu. **Melody Maker**'a verilen ilan, guruba son Taylor'u getirdi: New Castle'li gitarist **Andy Taylor.** (Ne bu Taylor ne de öteki ikisi arasında akrabalık bağı var.)

KADRONUN TAMAMLANIŞI

Nick ile John ilk anda Andy'yi aralarına alıp almama konusunda anlaşmazlığa düştüler. Nick Andy'nin stilinden hoşlanmamış, John hünerine hayran kalmıştı. Üstelik Andy, John'un en sevdiği parçayı, **Garry Moore**'un **"Black on the Streets"**ini çok iyi çalarak onu büyülemişti.

Sonuç olarak Andy "işe alındı", ama sorun bitmedi. Aradıkları gibi bir şarkıcı

bulamıyorlardı. Sonunda, çalıştıkları kulübün barmen kızlarından biri, sevgilisinin tam onların istediği adam olduğunu iddia ederek **Simon Le Bon**'u getirdi.

Nick Rhodes, Le Bon'u ilk dinledikleri günü şöyle anlatıyor: **"Rezalet bir sesi vardı, Kilise korosunda söylüyor gibiydi. Ama ben de o sırada iyi bir keyboard'çu sayılmazdım zaten."** Buna rağmen Simon Le Bon'u aldılar; o da o akşam eve gidip, **"The Sound of Thunder"**ı yazdı ve bu parça Duran'ların ilk uzunçalarında yer aldı.

ATAK BAŞLIYOR

Bu kadroyla Edinburgh Festivali'ne katıldılar. Artık özelliğini kazanmaya başlayan müziklerini ilk kez büyük bir kalabalık önünde yapıyorlardı. Sonuç olumluydu. Gelecekten umutlanmaya başlamış olmalılar ki, Simon festivalin ardından üniversiteden ayrıldı. Çalıştıkları kulübün sahiplerinden biri de evini ipotekledi ve gurup o sırada **"Breaking Glass"** filmiyle ününü pekiştiren **Hazel O'Connor**'un desteklediği bir turneye çıktı.

Çok az para ile, kamp çadırlarında geçirdikleri bu ilk turneleri Duran'lar için çok iyi bir tecrübe oldu. John, **"Aklınıza gelebilecek her türlü yerde çaldık"** diyor o günler için.

Duran'ların "ortaya çıkışı", **"New Romantic"** akımının en önemli temsilcisi **Spandau Ballett** gurubunun formsuz bir

> **Rolling Stones, Bo Didley ve Chuck Berry'ye ne kadar yakınsa biz de Roxy Music'e o kadar yakınız.**
>
> **NICK RHODES**

dönemine rastlamış, bu Duran'ların şansını müthiş artırmıştı. Ünlü **Melody Maker** dergisine göre **Spandau Ballett, Duran Duran**'ın sahneye gelişiyle birlikte müziğinde değişiklik yapma gereğini duymuştu.

DURUM PEK PARLAK DEĞİLDİ

Aslında durum o kadar da parlak değildi. Gerçi EMI şirketiyle bir anlaşma yapmayı becermişlerdi, ama düzenli bir haftalık bile alamıyorlardı, üstelik basınla araları da iyi değildi. Eleştirilerde, **"Spandau özentileri"** ya da **"Bowie'yi rezil eden beceriksiz oportünistler"** diye horgörülüp yerden yere çalınmaktan kurtulamıyorlardı.

Yine de her söylenene karşılık laf yetiştirmeye, kendilerini anlatmaya çabalıyorlardı. Simon, **Melody Maker**'a, **"Bütün bunlara göğüs germek zorundayız. Biz Sex Pistols ve Clash'tan esinlendik. Onlar olmasaydı biz de olmazdık,"** diyordu. Nick, **"rakipleri"**nin dans müziği hakkında bol bol konuşup hiçbir şey yapmadıklarını ileri sürüyordu. **"Kraftwerk ile Monkees arasında bir yerdeyiz,"** diyordu Nick; bu sözlerin hemen ardından piyasaya çıkan

> **Yapmaya çalıştığımız şey, alternatif bir bakış açısı önermek. Yani, şöyle: Peki işler kötü gidiyor, tamam, ama bunun için ağlayıp sızlanmayın. Eğer en küçük bir şey olacaksa siz bir şeyleri değiştireceğiniz için olacak. İnsan oturup cıyak cıyak ağlamadığında bir şey söylemiyor mu demektir?**
>
> **SIMON LE BON**

"Planet Earth" onu doğruluyordu. Andy, müzik dünyasındaki yerlerini müzik dışı kavramlarla anlatıyordu: **"İngiltere, Amerika ve Japonya'daki pazarda boşluk var, oraya oynuyoruz."**

OYNA- KAZAN

Nereye "oynadıklarını" somut olarak bilemeyiz, ama "oyun"da kazandıkları kesin. Çünkü gurubun başarısı öylesine hızlı bir tırmanış gösterdi ki, plaklarının satış miktarları ya da konserlerine toplanan kalabalık gibi alışılmış kriterler dışında, onlar hakkında yapılan değerlendirmeler de hayli şaşırtıcı olmaya başladı. İkinci albümleri **"Rio"**nun İngiltere'de **"yılın albümü"** seçilmesinin hemen ardından 1983 sonlarına doğru çıkan yeni albümleri **"Seven and the Ragged Tiger"** derhal 1 numaraya yerleşti; hâlâ orada duruyor. **"1980'lerin Beatles'ı"** gibi, göklere çıkarmanın da ötesinde sözlerle övülen topluluğun henüz sadece üç uzunçaları var.

DURAN DURAN MÜZİĞİ

1981'de çıkan, sadece **"Duran Duran"** adını taşıyan ilk uzunçalarında gurup, açılış parçasından başlayarak kendine özgü **"sound"**unu (gurubun kombine **"ses"**i) hissettiriyor. Bütün parça boyunca etkileyici ve güçlü bir ritm zaman zaman aksayarak sürüyor, ritmin "etrafında, gerisinde" yürüyen akor vuruşları, davul vuruşlarıyla bağlantılı olarak kesik kesik bir bas kendini duyuruyor; önde **Simon Le Bon**'un sıradan fakat "tavırlı" sesi ve yer yer ön plana çıkıp melodiyi sağlamlaştıran bir synthesizer... bunlara türlü stüdyo oyunları, elektroniğin imkânlarından geniş ölçüde yararlanılarak sağlanan efektler, tınılar ekleniyor.

BAŞROL YOK

Duran Duran'da herhangi bir enstrümanın bariz bir üstünlüğüne, ağırlığına rastlanmıyor. Basçı **John Taylor**'un kıvrak stili ve davulcu **Roger Taylor**'un güzel buluşlarla süslü atakları dikkati çekmiyor değil yine de. Elektrogitarın kullanılışı çok işlevsel; birçok rock gurubunda temel enstrüman olarak müziği kaplayan gitar burada ikinci planda kalmıyor ama bir "solo" enstrüman niteliğinde değil. Zaten genel olarak **Duran Duran** müziğine hakim olan unsur "maharet" değil. Parçalara özgünlüğünü sağlayan şey, gurubun melodi anlayışı ve bu melodiyi zorlamaya kaçmadan işleyebilmeyi becermeleri. Bu, kullanılan her enstrüman ya da özel efekte "olmazsa olmaz" bir nitelik veriyor. Dolayısıyla, **Duran Duran**'ın herhangi bir parçasını piyanonun başına oturup çalmanın imkânı da anlamı da yok gibi.

ELEKTRONİĞİN YERİ

Elektroniğin **Duran Duran** müziğindeki rolü hayli ağırlıklı. Davul dışında müzik bütünüyle elektronik aletlere dayanıyor. Akustik gitar veya piyanoya hiçbir parçalarında yer yok. İstisna olarak, son albümleri **"Seven and the Ragged Tiger"**ın "hit" parçası **"Union of the Snake"**teki saksafon soloları var. Bunun dışında, doğan eksikliği hep synthesizer efektleri gideriyor. **"Duran Duran"**ın bu açıdan herhangi bir **"eksiği giderme"** kavgası taşımadığı da belli; elektroniği açıkca tercih ediyorlar. Yine de müzikleri "uzay müziği" türünden elektronik bir tad bırakmıyor.

> **Aman Tanrım, ne aptalca soru. Kızın teki bana 'Ne kadar yakışıklı olduğunun farkında mısın?' deyiverdi. Ne biçim soru bu...**
>
> **JOHN TAYLOR**

1981'den son albümlerinin çıkışına kadarki süre içinde Duran'ların müziğinin daha bir "oturduğu" görülüyor. Özellikle davul ve her tür vurmalı çalgının giderek artan bir çeşitlilik ve zenginlikte kullanılması, vokallerin daha ön plana çıkması, **"Rio"**daki vokal denemeleri bu sürecin göze çarpan unsurları.

BOBY GREHAM'IN DEV KONSERI
TAK
TAK
TAK
O.K.
Herkes seni bekliyor Boby!
Hep aynı laflar...
EVET, hazırım ...
HAAAY!
HAAAAAAY!

VIVVW
TIRR

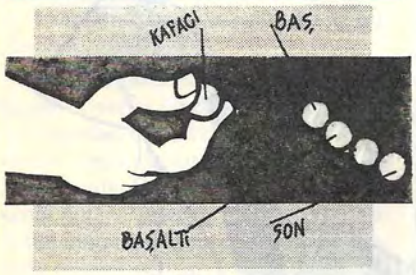

Bir Misket Problemi

AHMET OK

Beş kişilik baş oynuyorsunuz, beheriniz üçer bilye dikmişsiniz. Atış sırasını saptamak için atış yerinden üç metre uzağa çizilen çizgiye çakılı toprak zeminin sürtünme katsayısını 0.4 (Toprak Bilimleri Enstitüsü verilerine göre) alıp $S = V_0 t - \frac{1}{2} at^2$ formülüne gereken sürtünme faktörünü katıp tam çizgi üstüne bilyenizi attınız. Şimdi nasıl bir atış yapmanız gerekir?

Dikkatsiz okuyucularımız hemen beş bilyeyi orijin alan bir kartezyen koordinat sistemi çizip atışı yaptığımız noktanın bu orijine göre apsis ve ordinatlarını hesaplayıp apsisi ordinata bölmek suretiyle elde edilen sayının arktanjantını alıp bu açıyla hızlı bir atış yaparız diyeceklerdir. Ancak çakıllı toprak zeminde sürtünmenin yanı sıra çakılların sebep olduğu momentlerden dolayı bilye kolaylıkla yön değiştirebilir. Yavaş atışta ise sürtünme ve momentler dolayısıyla bilyeniz baş bilyeye varamayabilir ve mahalle içinde bir daha kimsenin yüzüne bakamamanıza sebep olur.

Bu gibi pozisyonlar da en iyisi üç boyutlu bir atış yapmaktır. İlk koordinat sistemindeki apsis ve ordinata bir de bilyenizin yüksekliğini ekleyip bu üç boyuttan oluşan bir dikdörtgenler prizması düşünüp ve bilyenizi bu prizmanın cisim köşegeni boyunca atarsanız ki bu durumda havanın resistansı yok sayılabilir, baş bilyeye oturtur ve bütün misketleri ütersiniz.

Sizi döven büyüklerinize her seferinde bir kupon verin. Dokuz kuponu biriktirip getirmeye yüzü olanı "Dayak Sertifikası" ile onurlandırın

Bu sertifikayı almaya hak kazanan aşağıdaki şahıs, dayağı inat ve ısrarla kullanma basiretini gösterdiği için onurlandırılmıştır. Ah!

DAYAK SERTİFİKASI

Adı, soyadı .....
Sertifika no .....
Derecesi .....
İlk dayak tarihi .....
Sertifika tarihi .....

Bu sertifika sahibi bu onura katlandığı sürece geçerlidir.

Dikkat, ellerinizi boyar, lekesi uzun süre çıkmaz.

DÖVME BENİ Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 001	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 002	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 003
DÖVME BENİ Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 004	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 005	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 006
DÖVME BENİ Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 007	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 008	**DÖVME BENİ** Dayak cennetten çıkmaysa kovulduğundandır *Gençlik ve Toplum* 009

OLAMAZ! İKİ GENÇ YAZAR ÜNLÜ OLDU

Röportaj: HAKAN KENİ - GÖKHAN GÜRSES

Latife Tekin ve Orhan Pamuk'la değişik zamanlarda üç söyleşi yaptık. İsteğimiz, biraz tahrif edilmekten, biraz da aynı şeyleri söyleyip dinlemekten sıkılmış iki yazarımızla farklı bir söyleşi hazırlamaktı. Yazma pratiği içinde kendini "yazar, şair olacağım" diye tanımlayan, ya da tanımlamayan binlerce gencin neden yazdıklarını, neler yazdıklarını, bu iki yazarımızın kendi geçmişlerine ve gözlemlerine dayanarak yakalamaya çalıştık. Kesin yargılara varmak yerine, konuşmalar sırasında sezgiyle yakalanan düşüncelere önem vermeye çalışarak...

Orhan P.— Sen hiç şiir yazdın mı?

Latife T.— İlkokulda anneme, öğretmenime filan şiirler yazmıştım. Çokluk ilk gençlikte, aşık olmaya başlandığında yazılıyor galiba. Ben öyle bir genç düşünemiyorum; aşık olmasın da essin kafasına salt kendi kendisiyle olmak üzere şiir yazsın. Ancak benim için okumak, yazmak hayatın oyun olmaktan çıkıp, çocukluktan genç kızlığa geçtiğim dönemde çevremin, ailemin beklentileriyle çocukluğumun çatışması, sorumlulukların yüklenmesi, o yükün altında çabalayıp çözüm arama aşamasında önem kazandığını düşünüyorum. Senin için nasıl oldu?

Orhan P.— Benim kitap okuma alışkanlığım, yaşadığım günlük hayatın, yaşadığım çevrenin dışında dünyalar arama endişesiyle başladı. Kitaplar benim için yaşadığım hayatı yansıtan değil, bu hayatın dışındaki bir dünyayı duyuran bir araçtı. Daha çok yeni, derin düşünceler aradığım için değil, başka çevrelerde gezinmeme yarayan bir araç olduğu için seçtim okumayı. Kaçış edebiyatı bizi kendi sorunlarımızdan uzaklaştırır diyerek bu tür edebiyatı küçümserler ama, kitaba sevgiyi artıran bir niteliği olduğunu da gözden kaçırıyorlar.

Ama bu tür okuma eğilimimle, yirmi iki yaşında roman yazmaya başladığım zaman arasında çok fark var. Bu eğilimden doğruca roman yazmaya geçmedim. Romanı "roman" olarak tanıma, ilgi duyduğum bir edebî biçimi, sorunlarını daha yakından tanıma, bu sorunlarla oynama isteği beni roman yazmaya sevketti. Bir yanda hayat içindeki sorunlara cevap aramaya, bir yanda da çok sevdiğim bir sanat biçiminin sorunlarıyla ilişki kurduğum için yazmayı seçtim. Okurken "ya, ben de böyle yazabilirim, buna benzer birşey yapabilirim" diyordum. Bu taklit etme, benzer birşey üretme isteği edebî bir metin, bir şiir yazmak için çok önemli aslında.

Latife T.— Ben kitapla çok geç tanıştım. On, on iki yaşlarında. Çocukluğumun büyük bölümü köyde geçtiği için okuldaki kütüphane bile çok çekici geliyordu bana. Kütüphanede alfabe filan gibi şeyler vardı. Evlerde de kitap olmazdı. Daha çok sözlü anlatıma dayalı şeyler vardı. Masallar, cinler, periler falan. Ben yazılı masala rastladığım zaman çok sevinmiştim. Hele babamın, anneannemin anlattığı masalları bulursam müthiş seviniyordum. Çok geç tanıştığım kitap büyülü birşeydi benim için. Bir de içinde ne yazdığından çok, yazan insanla kitabı arasındaki ilişkiyi merak ederdim. O yanı da çok büyülüydü aslında... Kim yazdı, nasıl yazdı, neler düşünerek yazdı? O hep gelişti bende; o zihinsel süreç. Yazarlar yaşamlarıyla çok etkilediler beni aslında.

— Bu arada röportajların çerçevesini oluştururken önem verdiğimiz bir saptama vardı: Gençler yazıyorlar. Belki çoğu şiir, daha azı başka edebî biçimleri deniyor. Yazmadan gençliğini tamamlayanların bir azınlık olduğunu saptayıp bunun nedenleri üstüne konuşmak istedik. Neden yazmak?

Orhan P.— Çünkü birincisi, kendimizi kelimelerle ifade etmenin çekiciliği var. Belki kalıcılık yanılsaması, belki kelimeler yoluyla insanlarla daha yakın, daha sıcak ilişki kurabilirim inancı. Bunun yanında maddi sebepler de var. Yazmak için bir kâğıt, bir kalem, bir de, belki de birşey daha gerekiyor; küçük, kimsenin görmediği bir oda. Yazmayı belki de küçük, kimsenin görme-

diği bir odaya kapanma isteği olarak görebiliriz. Kendi düşünceleriyle yalnız kalmak, kendi üzerlerinde derinleşme ihtiyaçları.

Latife T.— İsteği var diyorsun. Bunun aynı zamanda bir itilme olduğu da düşünülemez mi?

Orhan P.— Kendilerini parantez içine almak istiyorlar diyelim. Kendilerine biraz dışardan bakmak, toplumu karşıya almak, kendi başlarına kalmak istiyorlar. İnsanlar gündelik hayat içersinde kendi potansiyellerine kendilerinin kendi hakkındaki düşüncelerine layık yerlerde bulunmadıkları kanısındalar. Dış dünyada yaşadığımız ilişkilerden daha zengin olduğumuza ilişkin bir inanç vardır hepimizde. Ben bunun maddi temeli olduğu düşüncesindeyim. Gerçekten yaşadığımız hayat, bizim özümüzü biraz aşağılıyor. İşte bence sanat bu özümüze dönme, kendi kendimizi bulma ve bunu belirli bir şekilde ifade etme çabası oluyor.

Latife T.— Günlük konuşma dilinde aktarmak istemediğimiz şeyleri daha yoğunlaştırılmış, daha güzelleştirilmiş bir biçimde söylemek için sanatı kullanıyoruz. O zaman günlük konuşma diliyle bizim insanlara bir dolu şeyi aktaramadığımız sonucu çıkıyor. Aktarmak istemiyor değiliz, aktarmak istiyoruz fakat, günlük konuşma diliyle karşımızdaki insana duygularımızı, düşüncelerimizi anlatmak pek mümkün olmuyor. Mümkün olmadığı noktada edebiyata, şiire başvuruyoruz. O zaman günlük konuşma diliyle aktaramadığımız şeyleri şiirin aktarmasını istiyoruz demektir. Ama bu noktada şiir gerçekten bizim günlük konuşma dilinde aktaramadığımız şeyleri doğru biçimde aktarmamıza yardımcı oluyor mu?

— İnsanların gençlik dönemi bittikten sonra sanat yapmaktan kopmalarının sebebini genel olarak yaşanan sevgiye karşı bir tür kaabiliyetsizleşmeye bağlayabilir miyiz?

Orhan P.— Aynı düşünceyi farklı olarak ifade edelim: Gençlikte şiir yazıyoruz. Çünkü gençlikte "hiçbir şey"iz. Toplumu yargılayabiliyor, dışardan bakabiliyoruz. "Bir şey" olmaya başladığımız andan itibaren belirli bir aptallık çöküyor üstümüze. Zekamızın eleştirel yanı yok oluyor.

— Gençlik belli bir potansiyel taşıyor diyoruz. Bu potansiyelin kendini varedebilmesinin, bizi bu gücün somut yapılara kanalize edilebilmesinin koşullarını yaratmaktan ne alakoyuyor?

Latife T.— Bir güvensizlik var. Bu güvensizlik ilginç görünüyor bana. Ben kendi açımdan hep bu güvensizlik ve korku noktasına sürükleniyorum. Yaşadığım şeyleri, yazacaklarımı, ilişkilerimi düşünürken... Ama sadece yazan, düşünen insanlar için değil, hepimiz için korku boyutu var değil mi? Korku, inançsızlık, sevgisizlik. Hatta şurada konuştuklarımızın bile işe yaramayacağı düşüncesi. Bezginlik, küskünlük... Ben bunu kendi açımdan çok şiddetli değer kaybetmeye bağlıyorum ve bu noktada tutunmaya çalışıyorum. Öyle kısa sürelerde, öyle hızla herşeyin değiştiği ve hiç birşeyin değişmediği gibi birşeyi yaşıyoruz ki, bazen nasıl davranacağımı bilemiyorum. Bizim nasıl bir suç işlemiş olmamız lazım ki, bu kadar kendimizi aşan sıkıntılarla, sorunlarla başbaşa kalıyoruz. Ahlakımız yok. Eski değerlerimizin yerine koyacak yeni değerlerimiz yok. Bazen bir ahlaksızlar kitlesiyle yaşadığımı düşünüyorum.

Orhan P.— Gençken roman yazılmaz diye bir kanı var. Bence ideolojik baskı aracı bile denebilir. Sen roman yazarken bu baskıyı yaşadın mı?

Latife T.— Tabii. Roman yazma isteğinin ortaya çıkmasıyla bunun benim kişiliğime hiç uygun birşey olmadığı tartışıldı. Birçok fazla kararlılık istediği, uzun ve çabalı bir zaman gerektirdiği söylendi. Çünkü kişiliğimle de bağdaştıramıyorlardı. Bunu ben de biliyordum. O tavra karşı çok şiddetli bir mekanizma oluşturdum. İspatlama arzusu... Çok gençtim. Önce öykü yaz, sonra roman yazarsın dendi. Önce neler okumalıyım ki, sonra roman yazayım... Hafif bir gülümsemeyle karşılandı, ama ciddiye alanlar da oldu.

Orhan P.— "Roman gençken yazılmaz, hayatı tanımak lazım. Kırk yaşına gelip, hayatın sillesini birkaç kez yedikten, birkaç şirket kurup batırdıktan, hapse girip çıktıktan vs. sonra yazılabilir..." Bunlara tepki duyuyordum. Aksine gençken roman yazmanın avantajları var. Herşeye dışardan bakabileceğime inanıyordum. Belki o zamanlar içe kapanık olduğum için de, daha iyi gözlem, daha iyi iç gözlem yapabiliyordum. İç gözlemin roman yazabilmek için çok önemli olduğunu düşünüyorum. "Genç yaşta roman yazılmaz" biraz da Türkiye'ye özgü bir ideoloji sanırım. Batı edebiyatında çok genç yaşta roman yazan yazarlar var.: Hemingway, Camus... 25-26 yaşlarında yazmışlar ilk ve en önemli romanlarını. Bu cesaret bize nerden geliyor? Belirli bir sanatlı söyleyişten herkes zevk alıyor da, kimisi buna devam ediyor, kimi bırakıyor. Ben yetenek diye çok önemli birşeyin olduğuna inanmıyorum. Bu işle uğraşacak cesareti, tutkuyu taşıyanların, üretenlerin üzerinde bir zırh var. Bir yenilmezlik,bir korunma gücü. Mücadele etme isteğinden doğuyor bu. "Allah vergisi, şu yapar, şu doğuştan romancı" gibi baskıların çok fazla maddî temeli yok. Dışardan gelen, insanın içselleştirdiği inançlar bunlar. Sen roman yazacağım derken aslında roman yazma sorununu göze almak dışında, çevrendekilere şunu söylüyorsun: Ben roman yazacak ve bunu yayınlatacak bir adamım ve yapacağım bunu. Göreceksiniz. Bu inançların dışardan geldiğini öğrendikçe insan bir baskıdan kurtulur. Kendisi de yazar, çizer. Bütün insanlar sanatçıdır. Bana mimarlık yerine sanatı seçtiren ikilemde, ben gerçek hayatla düşsel hayat arasındaki seçimimi yapıyordum. Her sabah kıravatımı takıp, belirli biçimlere girerek, bunu sürekli olarak yinelemek beni son derece itiyordu. Yazı yazmak düşlerle, kendimle kalmaya daha çok olanak sağlayan bir varoluş tarzıydı.

Latife T.— Günlük hayatın dışına çıkma isteği, birazcık da günlük hayatı etkileme isteği taşımıyor mu? Bende biraz öyle. Yazmaya karar vermem, artık hayatı böyle etkileyebileceğim ve değiştirebileceğimi hissetmemle ortaya çıktı. Hayatımın bir noktasında sezdim ki, insanın kendi dışındaki hayattan, mekanizmalardan, yapılardan oluşmuş hoşnutsuzluklarına, mutsuzluklarına karşı kendimi çok daha ciddi ve yoğun bir biçimde ifade etmemişim. Bir mücadele aracı elime geçirmediğimde hayat boyu istemediğim biçimde biçimlendirilmem mümkün.

Orhan P.— Bence roman yazmak da, şiir yazmak da politik bir görüşü aktarmak için çok yeterli araçlar değil. Özellikle, Türkiye'de sanıldığı kadar yeterli değil. Politik birşey yapacaksam roman yazmam, doğrudan siyasetle uğraşırım. Romanın daha teknik, daha sanatsal olduğu hiç düşünülmüyor. Bütün Türkiye'yi kurtaracağım isteğine itiliyor yazar.

Latife T.— Ben sanatı insanın kendini savunma aracı olarak görüyorum. Dünya yüzündeki tüm mekanizmalara karşı kendini koruma aracı. Bütün o yapıların kendi içindeki yansımalarına karşı bir savaş olarak karşıma çıktı. Ne kadar biçimlenmeye çalışmasak da, bütün o yapının bizim için de yansımaları var. Ona göre korunmalar kuruyoruz. Müthiş kalıplar vardı tepemde ve bütün o kalıpları yok sayıyordum. Aslında o kadar şiddetli etkilenebileceğimi sanmıyordum. Yazmaya karar verdikten sonra bunlarla çok yoğun çatışmalar yaşamak zorunda kaldım. Yani diyelim ki, bir ev kadınının roman yazmasının tuhaf karşılanması, çocuğu olan bir kadının, üstelik genç bir insanın. Ayrıca edebiyat dünyası sanki kapıları çok zor açılabilecek kapalı bir yer. Oraya girmek, o kata yükselebilmek zor, hatta imkânsız görünüyordu. Bir dolu şeyle karşılaştım. Onları zorlarken aslında kendi içimde de bir dolu şeyi zorladığımı, ayıkladığımı ve kendimi savunduğumu düşünüyordum. Bütün sanat biçimleri için denilebilir ki, geri olanı değil, hayatı yeniden üretebileni, ileriye doğru değiştiren yanı insanın içinde diri tuttuğunu düşünüyorum.

Orhan P.— Öyle bir direnç olduğu için mi sanatı seçiyoruz, yoksa sanatı seçtiğimiz için mi öyle bir direnç geliştiriyoruz?

Latife T.— Öyle bir direnç olduğu için.

Orhan P.— Politika ile uğraşmak ya da dolaysız olarak bu alana girmek bizi kendi korumak istediğimiz şeylere yakınlaştırır. Sanatı bir sürü nedenden seçiyoruz, ama bir de başka birşey var: Sanatı seviyoruz, onu değerli görüyoruz...

— Gençleri ayrı bir kategori olarak incelemeyelim. Ama gençler yaşadıkları pratikle, çevresindeki insanlara göre biraz farklılar. Edebiyat alanında ise yaşlılar belli bir etkinliğe sahip. Gençler daha olgun düşüncelere ihtiyaçları olduğu kanısındalar. Ve bu kanıyla her zaman o yazarlık, yaşlılık, olgunluk katına çıkma eğilimindeler. Halbuki sezgiyle yakalanan ve henüz tümüyle norımlara yakalanmamış olan bazı şeyler var gençlikte. Bunlar hayatı değerlendirmede bir takım şeyler kazandırabilir. Burda bir kayıp var. Düşünce ürünü yayınlatmaya, bunlardan etkilenmeye sıra geldiğinde gençler olumsuz cevaplarla karşılaşıyorlar. Halbuki gençlerin hiç değilse gençlere gönderebilecekleri sezgileri, kayguları geliştiricidir kanısındayız. Gençlerin şiirlerinin yayınlanmaması da bu bağlamda ele alınsa...

Orhan P.— Kabaca gençler yaşlı şairler tarafından etkileniyor ve kendi özleri, değerleri olan şeyler yaşlı şairlerin etkisi altında biraz siliniyor gibi...

Latife T.— Yani o potansiyel eriyor.

Orhan P.— Edebî etkilerle o potansiyel eriyor. Fakat ben başkasından etkilenmeden, birşeyler öğrenmeden gençlerin kendilerini ifade edebilmelerinin çok zor olduğu kanısındayım.

Latife T.— O potansiyelin erimesinin bir yansıması da masanın başına çekilip kendi hakkıdaki düşünceleriyle başbaşa kalmak... Böyle bir istek genç bir insanda doğuruyorsa, o zaman ilişkilerin bütünü içinde insanın tam olarak kendisi olamaması diye birşey var.

Orhan P.— Bu gençlikte de yaşlılıkta da sorun. Gençlikte hiç olmazsa insan bu soruna bir tepki duyma eğilimi gösteriyor. Çünkü insan aslında gençlikte "hiçbir şey" olmak istemiyor. Gençlik bir "hiçbir şey olmama" hali. Uzlaşmamak, düzenin hiç bir yerine girmemek.

Latife T.— "Hiçbir şey olmama" hali diyoruz ya, bir de gençliğin korkusuzluğu var. Belki de insan gençken dünyayı bütünsel olarak kavramamış olduğu için bütün o ilişkilerin ve yeryüzündeki bütün o mekanizmanın örtücü yanının pek farkında olmadığı için bir başkaldırı potansiyeli taşıyor. Giderek yaşlanmayla ortaya çıkan uzlaşma, mesela şiir yazmama durumunu da ortaya çıkartıyor.

Orhan P.— Belki de felaketin korkunçluğunun, başına gelebileceklerin farkında olmadığı için. Fakat bence daha çok dışarda bulunduğu, kaybedecek çok az şeyi bulunduğu için fazla cesarete sahip olabiliyor. Kaybedecek birşey yok gençliğimizde. Ama biraz yaşlanmaya başladığınızda "karım ve çocuklarım var" oluyor.

Formüllü İmza Günleri

"İsim neydi, efendim?"

Adam Yayıncılık ikinci kuruluş yılını kutlarken **İmza Günleri** düzenledi. **İmza Günleri**"nin çoğu genç izleyicileriyle, **Latife Tekin, Melih Cevdet Anday** ve biraz da **Oktay Akbal**'la söyleştik. Bu arada bir Belediye Meclisi adayından da demeç aldık.

"**İmza Günleri**" için Melih Cevdet Anday şunları söyledi: **"Bu toplantılar kitabın daha çok yayılmasına yardımcı oluyorsa çok sevinirim. Ama yazarla okur arasında hiçbir ilişki kurmuyor."** Oktay Akbal müdahale ederek, **"Yazarla okur arasında daha nasıl bir ilişki olsun ki? Gece gündüz birlikte olacak değiller ya "** dedi. Bu görüşe Melih Cevdet Anday da katılıyor: **"Bence de öyle. Yazarla okur arasında ilişki, kitabı okuduğu zaman olur."** Anday bir şüphesinden de söz ederek, **"... Kimisi yazarı görmek için geliyor, okumuş olduğu için değil,"** dedi.

İmza günleri bir okur-yazar buluşması. Melih Cevdet Anday "Yazarla okur arasında bir ilişki kurmuyor," diyor. Oktay Akbal yanıtlıyor: "Daha nasıl bir ilişki olsun ki? Gece gündüz birlikte olacak değiller ya.

Kitaplara yazdıkları sevgi vs. sıfatları için bazı formüller olup olmadığını sorduk: **"Üç dört formül var, onları kullanıyoruz. 'İçin' formülü var. Ayşe için... Mehmet için... Yaşlı biriyse beyefendi, hanımefendi... Konuşuyorum, gençse, ne olmak istiyorsun diyorum, mesleğine göre bir şey yazıyorum... Nişanlıyım diyor, mutluluklar diliyorum."**

Latife Tekin, kitabını **"8 Mart Kadınlar Günü"** ibaresiyle imzaladı. Aslında **"İmza Günleri"**ne karşı olduğunu söylüyor Latife Tekin. **"Ama kitabımın (Sevgili Arsız Ölüm) çok tepki alması, merak uyandırması karşısında** kimliğini saklayan gizemli yazar **şeklindeki bir düşünceyi önlemem gerekiyordu. Seçerek katılıyorum. İlki Hasan Hüseyin kampanyası idi. Bu da yayınevinin kuruluş yıldönümüydü. Sanırım bu imza günleri bittikten sonra katılmayacağım"**

"Nasıl bir ilişki?" sorusunu şöyle cevapladı: **"Arkadaşlarım geldi, uzun süredir göremedeğim, uzakta oturan... Kitabın üstüne konuşmak istiyorlardı, konuştuk. Çok sevindim... Genellikle konuşmak istiyorlar, bu beni çok sevindiriyor. Çünkü kitabı okumuş oluyorlar çoğunlukla... Bugün bir öğretmen geldi. Beni görmek istiyormuş, merak etmiş... Ayrıca sağlıklı bir iletişim kurulabileceğine inanmıyorum."** Kendisine birtakım formüller de önerilmiş: **"Birkaç gün önceden yazabileceğim değişik şeyler düşünmemi önerdiler. Yaşlı insanlara 'usta', yazmamı önermişlerdi. Yalnızca bunu öneren yazarımıza 'ustaya' diye imzalayıp verdim... Daha önce, 'barış, kardeşlik dolu bir dünya dileğiyle' imzalamıştım."**

Bu arada üç yazarımız önlerindeki beşer kitabı imzalıyorlardı. Bu kitapları imzalatan gençten bayana yaklaşıp sorduk: **"Trabzon'da bir kitabevimiz var. Onun için imzalatıyorum. Daha önce de yapmıştım. Yaşar Miraç'ın kitaplarını..."** Bir duyuruyu kitabevinin camekanına astıklarını belirtiyor **Nihan Karaali: "İmzalı kitaplarımız gelmiştir"** gibi... İyi bir esprisi olduğunu ve satışı da etkilediğini söylüyor.

İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi **Yavuz Altındağ, "Kitap almışken, ilerde bir değeri olsun istedim"**, diyor. Okur Altındağ ilerde bu kitapları satmak istemediğini, sadece böyle bir kitaplık oluşturmak istediğini belirtiyor. Aldığı ve imzalattığı üç kitabı henüz okumamış. **"Yazarın benim gibi bir öğrenciyle ilgilenmesi çok hoşuma gitti."** İki yıldır imkân buldukça kitap imzalattığını söyleyen Altındağ, buna özel zaman ayırmadığını, zaten geçerken uğradığını da belirtiyor.

İktisat Doktoru **Asıman Yözgen**'in durumu biraz daha farklı. Eski Ziraat Bankası Müfettişlerinden, şimdiki Beyoğlu Sodep Belediye Meclisi adaylarından olan Yözgen, Melih Cevdet Bey'le özel bir duygu bağı bulunduğunu belirtiyor: **"Benim çevrede oturuyor, bir görüşme imkânı oldu."** "Duygu bağı" kendisinin de şahit olduğu, Melih Cevdet Anday'ın uğradığı üzücü bir kaza. Bu kazayı gazetelere ve Melih Cevdet Anday'ın yakınlarına bildiren Yözgen daha sonra da ilişkiyi koparmamış. Ayrıca "İmza Günleri"ni yararlı gördüğünü belirten Yözgen, **"Böyle günler hem yazarla okur arasındaki ilişkinin gelişmesine, hem de kitap sevgisinin artmasına yardımcıdır,"** diyor. **"Ülkemizde yazarlar oldukça geniş boyutlu ekonomik sıkıntılar içinde yaşıyorlar. Hiçbir kuruluşun desteklemediği yazarlar, düşünce adamları kendi olanaklarını oldukça yaratmaya çalışıyorlar. O açıdan küçük bir destektir bu 'günler'. Zor duruma sokulan, itilip kakılan, soruşturmalara, yazılıp çizilmelere uğrayan yazarlarımızı, biz aydınlar olarak bu imza günlerinde, olabilen her yerde desteklemeliyiz, onlarla görüşmeyi sürdürmeliyiz."** Yözgen, bir toplantıya yetişeceği için Latife Tekin ve Oktay Akbal'la görüşemediğine çok üzüldüğünü belirtiyor.

Ahmet Açıkgöz de bir okur. "Bu ortam bir gerilim sağlıyor mu Ahmet?" sorumuza, **"...O kişinin psikolojik yapısına bağlı,"** diye cevap verdi. **"Kişinin bir nevi konuşma kabiliyeti. Topluma çıkamamışlığın yan etkisi. Üstelik okuyup birikim sağlamayla da giderilemeyecek bir etki..."** Latife Tekin'i özellile görmek ve konuşmak istediğini söylüyor İskenderun'lu Ahmet Açıkgöz. **"Bende büyük etki yaptı. Kırsal kesimden çıkmış biri böyle büyük yazar olabiliyor da, niye ben olamayayım diyorum. Latife Tekin'i anlamak lazım. Yazmayı çok seviyorum. O bu sevgimi destekledi..."**

Hakan Keni ve Gökhan Gürses'ten sevgiler ve mutlu yarınlar dileğiyle...
Cağaloğlu, Mart 1984

ASLINI BİLEN VAR MI?

*Galiba biraz geç oldu, ama bir yarışma açıyoruz. Geçen sayıda da bu sayımızın 32-33. sayfalarındakine benzer bir poster yayınlamıştık. Hem o posterin hem de bu sayfadaki posterin aslı olan tabloların isimlerini ve ressamlarını bilenler, bize yazıp göndersinler. Doğru bilenlerin isimlerini bir kâğıda yazıp bir torbaya koyacağız, torbaya elimizi atıp bir isim çekeceğiz. İsmi çıkan arkadaş **Gençlik ve Toplum**'a bir yıllığına abone olmuş olacak. İyi mi?*

"SİNEMA GÜNLERİ 84"

Geçen yıl İstanbul Festivali kapsamında başlatılan **"Sinema Günleri 84"** etkinliği, ilginin çokluğu nedeniyle bu yıl festival dışına alındı. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın bir etkinliği haline gelen **"Sinema Günleri 84"**, 23 Nisan- 6 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilecek.

44 filmin yeraldığı **"Sinema Günleri 84"** programında filmler altı bölümde gösterilecek.

Sanatlar ve Sinema bölümündeki **"Solo Sunny"** gençlerin ilgisini çekebilecek filmlerden biri. Günümüz Demokratik Alman toplumunun sorunlarına eleştirel bir gözle yaklaşan filmde Sunny bir işçi kız. Özlemi ünlü bir pop yıldızı olmak. Çalıştığı fabrikadan ayrılır ve bir orkestrayla şarkı söylemeye başlar. Fakat Sunny'nin tutkusu solo yapmaktır...

Bu bölümdeki filmlerden **Hammett** geçen yıl sinema günlerinde **"Olayların Gidişi"** adlı filmi gösterilen ABD'li yönetmen **Wim Wenders**'in. **"Bir Kadının Tanımlanması"** son olarak **"Gece"** ve **"Yolcu"** adlı filmleri Türkiye'de gösterilen ünlü yönetmen **Antonioni**'nin. Yine ünlü bir yönetmen, **J.L. Godard**'ın **"Çile"** filminde ise çalıştığı fabrikada işçileri örgütleyen genç bir işçi kızın o taşra kasabasına film çevirmek için gelen ekipteki bir Polonyalı aktörle karşılaşması anlatılıyor.

İkinci bölüm **Uyarlamalar**'dan oluşuyor. **"Kral ve Kuş"**ta **Paul Grimault** ünlü Fransız şairi **Prévert**'in bir şiirinden yola çıkarak yazılan senaryoda Andersen'in masallarından da etkilenmiş, Çoban kızla baca temizleyicisi. Prévert' in otoriteye başkaldıran yaramaz kuş simgesi sürekli olarak kralla çatışıyor. Hem büyüklere hem de çocuklara yönelik bir film.

"Kaza Gecesi", "Arabulucu", "Gizli Merasim" ve **"Aşkı Arayan Kadın"** gibi filmleriyle Türkiye'de tanınan **Losey**' in **"Alabalık"** adlı filmi de bu bölümde yer alıyor. Filmin başkadın oyuncusu **"Çile"**'da olduğu gibi yine **İsabelle Huppert.**

Bu sezon **"Maria Braun'un Evliliği"** geçen yıl da **"Lili Marleen"** adlı filmleri gösterilen ünlü Alman yönetmen **R.W. Fassbinder**'in **"İstasyon Şefinin Karısı"** adlı filmi de bu bölümde. **Gleb Panfilov**'un yine bu bölümde yer alan **"Vassa"** ve **"Valentina"** adlı iki filminde başrol oynayan **Inna Çurikova** geçtiğimiz günlerde Berlin Film Festivali' nde en iyi kadın oyuncu seçilmişti.

Peter Stein'ın **"Okul Düşmanı"** filminde ise film boyunca sınıfta bir grup öğrenci gelemeyen öğretmenlerini beklerler. Bu bekleme sırasında her öğrenci sırayla öğretmen yerine geçer ve öğretmen olarak toplum hakkındaki görüşlerini aktarır. Film günümüz Alman gençliğinin şiddet öğelerini işliyor.

Üçüncü bölüm olan **Dört Kıtadan Görüntüler**'de **"Guguk Kuşu"** ve **"Hair"** filmleriyle Türkiye'de bilinen **Milos Forman**'ın **"Ragtime"** adlı filmi var. **"Ragtime"**da ABD'de zenci sorunları konu ediliyor.

Polonyalı yönetmen **Krzystof Zanussi**'nin **"Sabit Sayı"** filminde bütün amacı dağlara tırmanmak olan bir genç var.

"Amarcord" ve **"Kadınlar Kenti"**yle tanınan **Fellini**'nin **"Ve Gemi Gidiyor"**u yine bu bölümde. Hindistan'ın önemli yönetmenlerinden **Mrinal Sen**' in **"Sıradan Bir Gün"**ünde işsizlikle boğuşan genç kuşak anlatılıyor. Ailenin tek çalışan kişisi olan bu kız bir gün eve vaktinde gelmez. Ailesi çok merak eder, çünkü onun getireceği para aile için çok önemlidir. Oysa bu, sıradan bir günün sıradan bir geçikmesinden başka bir şey değildir.

Yine Zanussi'nin **"Evlilik Sözleşmesi"**nde gençlerin evlilik üzerine düşünceleri anlatılır.

Cezayirli yönetmen **Mahmoud Zemouri**'nin **"Şu Çılgın Twist Yılları"**nda bağımsızlık hareketi sırasında gençliğin konumu ele alınır.

Dördüncü bölüm **Gian Maria Volonte'ye Saygı.** Birkaç yıl önce ölen İtalyan aktörün oynadığı filmlerden oluşuyor.

Beşinci bölüm Hollandalı yönetmen Ivens'ın üç filminden oluşan **Bir Ustaya Saygı: Joris Ivens.** Ivens'ın konuk yönetmen olarak Türkiye'ye gelmesi de bekleniyor.

Son bölümde de ikisi belgesel dört Türk filmi yer alıyor.

"Okul Düşmanı"/Peter Stein

"BİZİM SEÇTİKLERİMİZ"

Sınavların yoğun olduğu bir dönemde günde üç film seyretmenin güçlüğünü gözönünde bulundurarak, seçme yapmanıza yardımcı olmak amacıyla filmleri değerlendirdik. Notlar şöyle:

*****Fevkalbeşer, sakın kaçırmayın* — *** İyi iyi, gidilebilir*
**** Güzel, sadece kaçırmayın* — ** Yorumsuz, kaçırılabilir de*

Kanlı Düğün/ Saura (**) — Carmen Jones/ Preminger (**) — Carmen/ Saura (***) — Solo Sunny/ Wolf (***) — Rembrandt/ Stelling (**) — Hammett/ Wenders (*) — Bir Kadının Tanımlanması/ Antonioni (***) — Açlığın Peşinde/ Sen (***) — Bona/ Brocka (***) — Çile/ Godard (****) — Picasso'nun Gizemi/ Clouzout (****)

Kral ve Kuş/ Grimault (Fransa) (**) — Başka Bir Yer, Başka Bir Zaman/ Radford (**) — İyi Asker/ Brusati (**) — Alabalık/ Losey (***) — İstasyon Şefinin Karısı/ Fassbinder (****) — Üç Kardeş/ Rosi (***) — Vassa/ Panfilov (***) — Valentina/ Panfilov (***) — Yaz Konukları/ Stein (***) — Okul Düşmanı/ Stein (***) — Kral Lear/ Brook (**)

Ragtime/ Forman (****) — Nostalgia/ Tarkovski (****) — Sabit Sayı/ Zanussi (***) — Ve Gemi Gidiyor/ Fellini (****) — Varennes Gecesi/ Scola (***) — Sıradan Bir Gün/ Sen (***) — Angela Marcado/ Brocka (***) — Evlilik Sözleşmesi/ Zanussi (***) — Şu Çılgın Twist Yılları/ Zemouri (****) — Tanrının Bağışı/ Kabore (***)

Mario Ricci'nin Ölümü/ Goretta (**) — İsa Eboli'de Durdu/ Rosi (**) — Lucky Luciano/ Rosi (**) — Bir Kaç Dolar İçin/ Leone (**) — İstiklal Fedaileri/ Damiani (***)

İtalya Yoksul Bir Ülke Değildir (***) — Yağmur (**) — Sen Nehri Paris'e Rastladı (***)

(Not: Bu değerlendirme Hakan Keni'ye aittir. Kendisi ilk defa bu öğretim döneminde sinema dersi okuyacaktır.)

YİPPİLER

BÜLENT SOMAY

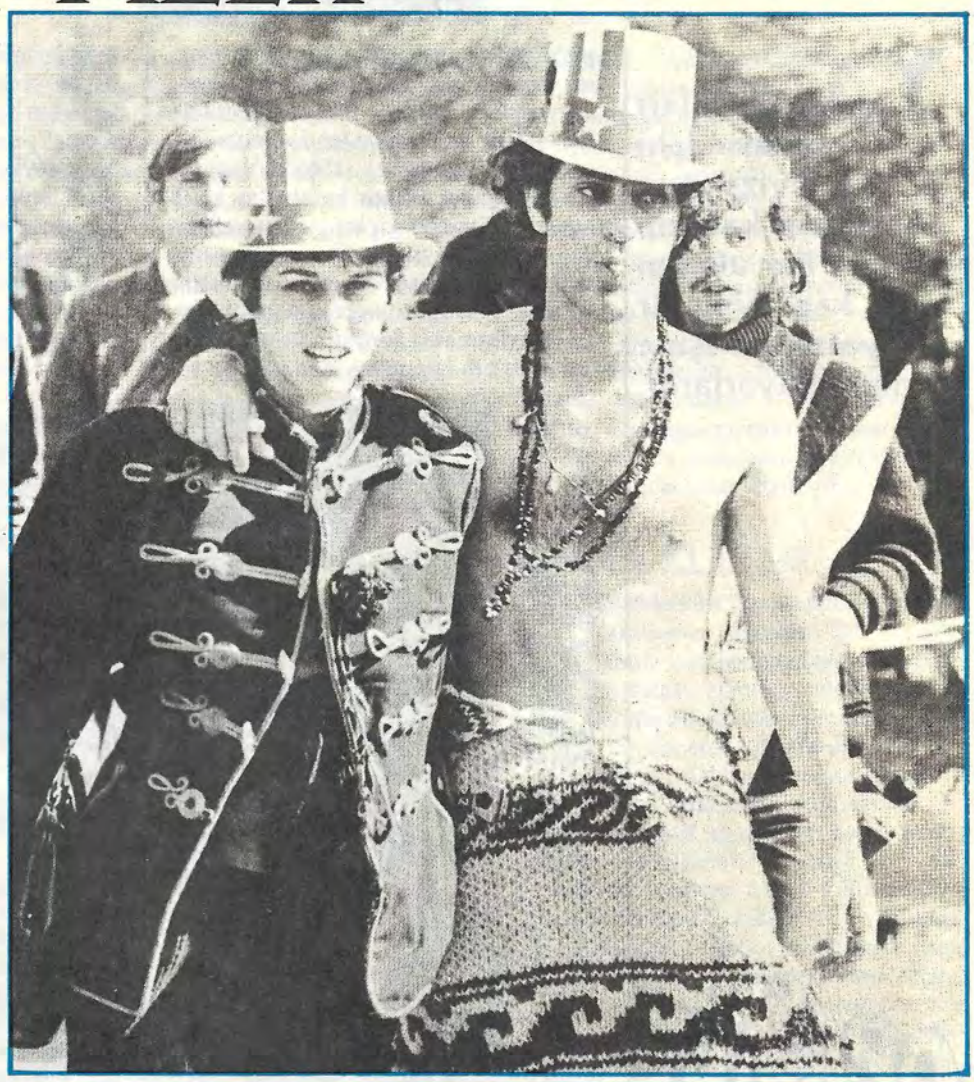

Hippilerin yaşam tarzını paylaşıyor, ama insanlara onlar gibi kaçışı değil, toplumu dönüştürmek için çaba harcamayı öneriyorlardı.

ALTERNATİF(?)

1960'larda ABD gençliği; sadece Marijuana ve LSD, sadece varolan kurumların dışına kaçıp sorumsuz, çalışmasız bir yaşam kurma isteği, sadece özgür sevişme, çıplak dolaşma, sadece uzun saçlar, sadece pis giysiler... Basın ve yarım yamalak yaşanmış "**Sultanahmet**" deneyimleri bize bu kadar tanıttı **hippi**leri. Sonra sonra onları **açıklamaya** başladık; ABD toplumunda sapına kadar derinden yaşanan yabancılaşmışlık, Amerikan eğitim sisteminin boşluğu, tabii ki en önemli noktada uyuşturucu ticareti (bu arada Türkiye'de afyon ekimi yasaklanmıştı); uzun sözün kısası hippileri bozuk, çürümüş bir toplumsal yapının anlayışla karşılanacak hastalıkları unsurları olarak görmeyi öğrendik. Hippiler bir kaçıştı, bir dönüştürme çabası, bir alternatif olamamışlardı.

Bu arada bir de baktık ki "**Amerika**" sözcüğünü İngilizcede de **k** ile yazanlar var. Kocaman bir genellemeyle ABD toplumundaki tüm uyumsuzlara "**hip-**

YİPPİLER

Yippiler insanları evlerindeki televizyonun başından kaldırıp yaşamın her alanını kapsayan bir tiyatronun içine katmak istiyorlardı.

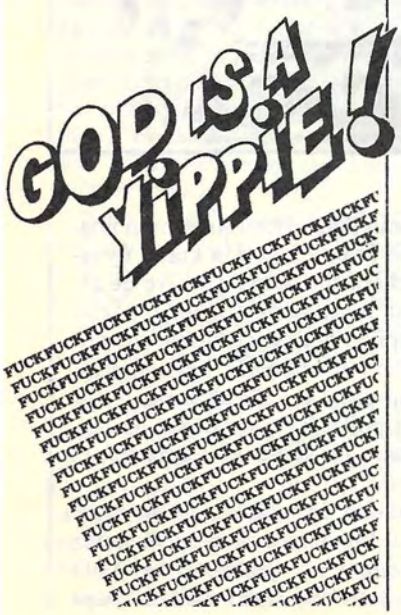

pi'' demeye alışmışken, bu uyumsuzların içinde farklı eğilimlerin, akımların, anlayışların olduğu ortaya çıkar oldu. Bu farklar nasılsa gözden kaçmıştı (kaçırılmıştı) o güne dek. 1968'de hippilerin o simgesel intihar hareketine katılmayan, Woodstock'ı bir müzik şenliğinden yeni bir **''ulusun''** yaratılmasının başlangıcına çevirenler vardı; kendilerine **''Yippie''** diyorlar, hippilerin yaşam tarzını paylaşınakla birlikte insanlara kaçışı değil bir değiştirme/dönüştürme çabasını öneriyorlardı. Şöyle sözler söylüyorlardı mesela:

Ne kamu hakları hareketi, ne Konuşma Özgürlüğü Hareketi ne de savaşa karşı hareket, koydukları amaçlara ulaşamadılar. Ama daha derinde bir şeylerin keşfedilmesine yol açtılar -devrimin savaşın ya da ırkçılığın sonucu olmadığının anlaşılmasına. Devrim yeni erkek ve kadınların yaratılması demekti. Devrim yeni bir yaşam demekti. Dünya yüzünde. Bugün.

BİR 'Y' ÇEKELİM!

Bir yılbaşı gecesi Abbie Hoffmann, Paul Krassner, Jerry Rubin, Anita ve Nancy (kusura bakmayın kadınların soyadlarını öğrenemedim) oturup sohbet ederken **''Yippie''** adı doğdu. Şöyle:**''Örgüt olmayan bir örgüt, siyasi olmayan bir siyasi parti kuralım''** diye düşünüyorlardı. Bir ad çıktı ortaya: **Youth International Party** (Uluslararası Gençlik Partisi). Baş harfleri: **YIP.** Bir **''Y''** çekelim: **Y;** bir **''I''** çekelim: **I;** bir **''P''** çekelim: **P.** Paul **''Yippie''** diye havalara fırladı, yeni hareketin adı da böylece vaftiz edilmiş oldu.

Yippiler, hippiler gibi giyiniyor, onlar gibi marijuana içiyor, saçlarını uzatıyor, çıplak geziyorlardı; ABD tüketim toplumunun yüce değerlerine de aldırmıyorlardı. Ama bir farkla: Onların davranışları pasif bir karşı çıkış değil bir saldırıyı içeriyordu. Örnekse: Bir gün yirmi otuz yippi dünyanın iktisadi ve siyasi kaderinin belirlendiği o kutsal mekâna, Wall Street Borsasını ziyarete gittiler. Tüm hippiler bilir, **''para boktan bir şeydir''**, ama Jerry, Abbie ve diğerleri bunu söyleyip köşelerine çekilmek ve parayla mümkün olduğu kadar az ilişki içinde yaşamakla yetinmediler. Borsanın o yüce balkonuna çıkıp aşağıda kendi deyimleriyle **''monopoli oynayan''** simsarların üzerine banknotlar atmaya başladılar. **''İşte size hakiki para''** diye bağırdılar. Sonra banknotları (haşahuzurdan) yaktılar -borsa tarihinin en büyük skandalını yaşadı, kısa saçlı, koyu renk takım elbiseli, kravatlı saygıdeğer borsacılar, uzun saçlı, pis Abbie Hoffmann'ın elinde yanan bir beş doları kapıp kurtarmaya çalıştılar ama ne çare. Borsa bir hafta sonra seyirci balkonu ile salonun arasına kurşun geçirmez camdan duvarlar çektirdi.

TİYATRO

Sahne sensin
Oyuncu sensin
Herşey gerçekten oluyor.
Seyirci yok.

Yippilere göre, eylem bir tiyatro. Kuruludüzen, iktidar yapısı insanların evlerinde televizyonlarının karşısında oturmalarını istiyor, çünkü orada insan yalnız ve ürkek. Bu yüzden onları evlerinin ve işlerinin dışında, yolda, parklarda yakalamak, bir tiyatronun içine katmak gerek. Yaşanan her an bir gösteri olmalı. Mesela yukarıda hikaye edilen Wall Street Borsasındaki olay gibi. Pentagon'u kuşatarak Vietnam Savası'na bir son veremeyeceklerini elbet biliyor Yippiler, ama bu bir tiyatro, bir kuşatma oyunu ve her oyun gibi olabileceklere işaret ediyor.

1968'de Chicago'da Demokrat Parti kongresi yapılıyor, partinin içinde savaşa karşı, silahlanmaya karşı liberaller var ve yönetimi ele geçirmeye oynuyorlar. Yippiler için harika bir tiyatro fırsatı. Hilton'da liberal senatörler yemeklerini ve tatlılarını beklerken, garson kılığına girmiş yippi kızlar birden havva kılığı-

YİPPİLER

Liberal senatörlerin New York Hilton'unda verdiği şölene garson olarak sızmayı başaran iki Yippi, elmalı kek bekleyen davetlilere domuz kafası servisi yaptılar. Domuz kafası, Yippilere göre düzenin simgesi idi.

na girip tepsi içinde domuz kafaları sunuyorlar liberallere. Domuz yippi dilinde kuruludüzenin kurallarını kabullenen, **"doğru-dürüst" "aklıbaşında"** bir yaşam süren kişi anlamına eliyor. Bu bir tiyatro. 1967 yazında New York sokaklarında **"Savaş Bitti"** sloganıyla yürüdüklerinde kent halkı savaşın gerçekten de bittiğine inanıyor. Bu da bir tiyatro. Chicago'da yippi eylemleri başladığında Sovyetler Birliği Çekoslovakya'ya girdi. Yippiler hemen Chicago'nun adını değiştirip **"Çekago (Czechago)"** yaptılar. Bir gösteriydi bu da.

Yippiler alışılagelmiş **"propaganda"** ve siyasal eylem kavramlarının hepten dışına çıktılar, pasifizmi seçmeyerek hippilerden ayrıldılar, kendi oluşturdukları mücadele yöntemleriyle de o güne dek oluşmuş düzen karşıtı hareketlerden koptular. Yeni bir yaşam tarzını bugünden kurma çabalarıyla hippilere, bunun kendi içlerine kapanmadan yaygınlaştırma istekleriyle de 1960'ların Avrupa gençlik hareketlerine benziyorlardı. Rubin, yippiliğin hippilikle **"Yeni Sol"** un bir melezi olduğunu söylerken bu benzeşmelerin altını çiziyordu.

KARŞI KÜLTÜR

Kızılderilileri saymazsak, ABD bir göçmenler ülkesidir. 20. yüzyıla gelindiğinde kendine özgü bir ABD kültürü oluşmuştu elbette, ama bu kültür Batı Avrupa ülkelerinin çoğundan farklı olarak bir dizi etnik alt-kültürün bir karışımıydı. Bu yüzden Amerikalı diye bilinen kişi bir kültürler karmaşasında yaşamaya alışıktır, en azından büyük kentlerde. 1950'lerin beatnik'leri ve 1960'ların hippileri bu alt-kültürler denizinde bir damla oldular. Kuruludüzen gerçi bu alt-kültürden hoşlanmadı, polis orada burada yakaladıklarının saçlarını kesti, ama aynı polisin zencilere ya da Yahudilere ya da Polonyalılara daha iyi davrandığı söylenemezdi. Hippilerin bu etnik kültürden en önemli farkları şu olsa gerek: Onlar farklı olmayı, ayrı bir alt-kültür olmayı **seçtiler**, bu bir zenci ana-babadan doğmaktan ya da çoğu Protestan olan bir ülkede Katolik bir çevrede yetişmekten farklı oldukça. Ama sonra da bu oluşan alt-kültürün ögelerini toplayıp kendi köşelerine çekilmeyi de seçtiler. Amerikan orta sınıfının gözü uzun saça, kulağı da rock müziğine yavaş yavaş alıştı, tek sorun uyuşturucu madde kullanımı olarak kaldı ki, bu da FBI ile Mafia arasında oluşan bir zorunlu denge ilişkisine bağlı olarak zaman zaman kurcalanan, ama derinden deşilmeyen bir sorundu.

YİPPİLER

Hippiler gibi Yippilerin de sistemleştirilmiş bir düşünceleri yoktu. Ama üstünde düşündükleri, dert ettikleri bir ütopyaları vardı.

Yippilerin en önemli farklarından biri de bu noktada: Onlar bir alt-kültür olmakla yetinmediler, bir **karşı-kültür** oluşturmaya giriştiler. Yeni bir müzik, rock müziği, 1960'ların başından itibaren gelişmekteydi zaten, yeni bir edebiyat ise şiirde Ginsberg ve Ferlinghetti ile, Dylan ile, romanda Mailer ve Kerouac ile temellerini oluşturuyordu. Yippiler bu edebiyatın üzerine yeni bir günlük yaşam tarzı kurmaya başladılar. İlkeleri şuydu: **"Daima sanat yaratın ve mülkü tahrip edin. Bir sanat eseri olun. Sanat, uğruna ölünmeye değecek tek şeydir."** Tabu kabul edilen sözcükleri kullanarak, rock müziği ve uyuşturucu madde ile ilgili sözcüklerden yeni bir argo yaratarak karşı-kültür kendi **"dil"**ini oluşturuyordu. Bu yeni **"dil"**in simgesi ise **Amerika ("America")** sözcüğünün **"k"** ile yazılmasıydı.

1968 Ağustosu'nda yippiler Chicago'daki Demokratik Parti toplantısı dolayısıyla bu kentte biraraya gelmeye karar verdiler. 25-30 Ağustos günleri Chicago'daki Lincoln Parkı'nda bir **"Hayat Şenliği"** olacaktı. Jerry Rubin ve Abbie Hoffmann'ın öncülük yaptıkları şenlik, yippilerin tasarladığı yeni hayat tarzının küçük bir modeli olacaktı: Her şey bedava, insanlar çıplak gezecek, her an müzik olacak, yeni kuşağın şairleri, yazarları şenliğin bir parçası olacak, her an her yerde sevişilecek ve marijuana içilecek. Chicago kent yönetimi, **"Yippiler Chicago'yu kana boyuyacak"** söylentilerini bahane ederek şenliği engellemeye kalkınca üç günü aşan çatışmalar çıktı polisle yippiler arasında. Yippi önderleri Chicago'daki yippileri **"yeni bir ulus"** olarak ilan ettiler ve Birleşmiş Milletler Sekreterliğine bir telgraf çekerek **"kendi kaderlerini tayin hakkının"** güvence altına alınması için bir BM Barış Gücü gönderilmesini talep ettiler. Chicago olayları yippilerin dağıtılmasıyla ve birçoğunun tutuklanmasıyla sona erdi. Bundan üç ay sonra BM Sekreteri U Thant, yippilerin talebini alt komisyonlardan birine havale ettiğini ve incelenmekte olduğunu bildiren bir cevap gönderdi! Karşı-kültür, egemen kültür karşısında yenik düşmüş, zor karşısında kendini koruyamamıştı. Yippilerin **"kültürel devrimciliği"**nin ikinci adımı Woodstock oldu.

WOODSTOCK ULUSU

Chicago'da toplanan yippilerin sayısı 4-5 bini geçmiyordu. Katliam söylentileri, beklenen 50 bin kişinin çoğunu ürkütmüştü. Buna rağmen, çatışmaların sürdüğü üç gün boyunca Chicago halkının katılımıyla sayıları 10 bini aştı. Bir yıl sonra Woodstock'ta bu sayı inanılmaz ölçüde artmış, yarım milyona ulaşmıştı.1969 Ağustosu'nda üç gün sürecek bir müzik şenliği için Amerika'nın her yanından gençler New York Eyaletinin Bethel kasabasına doluştular, gelen yarım milyonun çoğunluğu yippi değildi, zaten yippi adı bile daha 1969'da sorgulanmaya başlanmıştı. Ama yippilerin 1967-1968 yılları boyunca gerçekleştirdikleri gösteri-eylemlerin etkileri Woodstock'ta toplananlar için bir anlam kazanmıştı artık. Abbie Hoffmann Woodstcok'ta toplanan yarım milyonu **"Woodstock Ulusu"** diye adlandırdığında, kuruludüzenin dışında kalmayı, ona karşı bir yaşam tarzı oluşturmayı seçen, bunu da müzikleri yoluyla ifade eden insanların o anki duygu ve düşüncelerini dile getirmişti. Artık **"karşı-kültür"**ün bir adı vardı. Egemen kültür, yippilerin kuruludüzenin yürütücülerine, onun sessiz, pasif kabullenicilerine verdikleri adla çağrılacaktı: **Domuz Ulusu.**

Büyük bir arazi parçasının ortasına kurulmuş çadırlar, yerlere serili uyku tulumları, yığılmış arabalar ortasında bir sahne kuruldu. Folk ve rock müziğinin efsaneleşmiş isimleri, bol ışıklı büyük salonları terkedip bu derme çatma sahneye çıktılar (bu ışık düzeni birkaç kez çalanların kafasına yıkıldı). Ama belki de müzik tarihinde ilk kez sanatçıyla seyirci arasında ve seyircilerin kendi aralarında bu denli yakın bir bağ kuruldu. Woodstock bir simgeydi, bir karşı-kültürün, bir sistemleşmemiş başkaldırının kendi yaşam tarzını engellemele-

YİPPİLER

re aldırmadan ortaya atışıydı. Woodstock ilk darbeyi doğadan yedi: şenliğin üçüncü günü yağmur tarafından bir çamur deryası haline geldi. İkinci darbe ise daha uzun vadeliydi: Müzik sanayii, Woodstock'ı Woodstock yapan müzikçileri öyle bir eritti ki bünyesinde, ikinci bir Woodstock imkansız hale geldi.

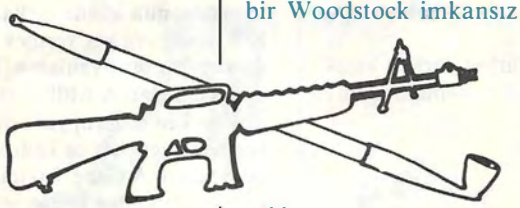

Yippiler, oluşturmak istedikleri karşı-kültür için ilk adımı Woodstock konserinde attılar. "Domuz ulusu"na karşı "Woodstock ulusu" kuruldu.

ÜTOPYA

Yippiler için toplumun dönüştürülmesi devlet iktidarının ele geçirilmesiyle gerçekleşecek bir şey değildi. Önemli olan toplumun tümüne yaygınlaşmış otorite ilişkilerinin kırılmasıydı. Ama onlar da bu noktaya baştan gelmediler, tersine bu değerlendirme Vietnam Savaşı sona erdikten, yippi hareketi canlılığını yitirdikten sonra eski yippi önderleri tarafından yapıldı. Biraz geç yani. Hareket düşüncenin ve değerlendirmelerin önünde gitti bütün 1960'lar boyunca. Bir **"ideoloji"**, bir düşünce sistemi oluşmadı. Bunun olumlu yanı tabii ki hareketin kendi kalıplarını oluşturup içine kapanmayışıydı. Ama öte yandan ortaya çıkan bir **"hafızasızlık"**, bir **"tarihsizlik"**ti. Yippiler deneyimlerini bir sonraki kuşağa yaşantılar olarak aktaramadılar, radikallikleri evcilleştirilmiş bir **"hippi"** söyleminin içinde eriyerek kayboldu. Bir olumsuzluk daha: Yippi hareketinin olumlu bir eleştirisi hâlâ yapılabilmiş değil (şu anda bile eleştirmekten çok tanıtmaya ve ayrımlarını belirtmeye çalışıyoruz). Yaygın uyuşturucu madde kullanımı toplumsal değişim için ne denli silahtır? Bir yaygınlaştırma aracı olarak **"tiyatro"** nasıl yapıcı-önerici biçimler kazanabilir! **"Örgüt olmayan örgüt"**, **"siyasi olmayan siyaset"** oluşturma denemelerinde yippiler ne denli radikal olabildiler (hâlâ hareketi değerlendiren **"önderlerden"** bahsedebildiğimize göre)? Herhalde yippileri tanırken aklımızın bir köşesinde bu soruları da bulundurmak gerek. **"Nereden nereye"**leri unutmamak gerek tabii. Hele Abbie Hoffmann bugün televizyon reklamlarına çıkıyor, Jerry Rubin ılımlı bir Demokrat Parti üyesi olarak çalışıyorsa, **"Kara Kuvvet"**in önderlerinden Eldrige Cleaver beş vakit namazında bir Müslüman olmuşsa yippi hareketinin **"hafızasızlığı"** daha da bir önem kazanacaktır. Ama onların marijuanaları ve LSD'leriyle köşelerine çekilip düzene bulaşmamayı ve düzenin de onlara bulaşmamasını isteyen o şekilsiz hippi kitlelerinden en önemli farklarını da bazan hatırlamakta fayda var: Yippilerin bir ütopyası vardı, bir hedefleri vardı ve sistemleşmemiş de olsa, süreksiz de olsa faaliyetlerini anlamlandırıyordu bu ütopya. Jerry Rubin 1970'te, yani **"domuzlar"** ordusuna katılmadan önce bu ütopyayı şuna benzer bir biçimde anlatıyordu:

Ülkenin her yerindeki cemaat toplantılarında Millî Marşın yerini Bob Dylan alacak.
Zindanlar, yargıçlar ve polisler olmayacak.
Beyaz Saray Washington'u ziyarete gelip de kalacak yeri olmayanlar için bir "takılma" mekanı olacak.
Dünya koca bir topluluk olacak, bedava yiyecek, bedava ev ve her şey paylaşılacak.
Bütün saatler parçalanacak.
Berberler tedavi kamplarına yollanacak ve saçlarını uzatacaklar.
"Hırsızlık" diye bir suç olmayacak, çünkü her şey bedava olacak.
.....
Artık okullar ve kiliseler olmayacak, çünkü bütün dünya tek bir okul ve kilise olacak.
İnsanlar sabahları toprağı ekecek, öğleden sonra müzik yapacak ve istedikleri zaman, istedikleri yerde...
("sevişecekler" diye de yorumlanabilecek "ayıp" bir sözcevirenin notu).
Amerika (İngilizcesinde de "k" ile) Birleşik Devletleri Koca bir Yippistan sevgisi denizinde küçük bir yippi adası olacak.

İçimizden biri, Millî takım (24 yaşında) ve Özarı

Yurtdışında itibar kazandık, artık rakip cezaalanına gidebiliyoruz

Millî Takım antrenörlüğü "onore bir şey" ve Özarı "hizmet için" işbaşında

CAN KOZANOĞLU

Türk Milli Futbol Takımının son aylarda birbiri ardına yaptığı maçlar Teknik Direktör Coşkun Özarı'yı spor kamuoyu ve basında adından en çok sözü edilen kişilerden biri haline getirdi. Alınan galibiyetler tesadüf mü? Eldeki kadro yaşlı mı? Dünya Kupası Gurup Elemeleri'nde Türkiye'nin şansı nedir? Özarı'nın futbol olayına kişisel yaklaşımı nasıl? Bunlar, üzerinde çok durulan sorular. Ancak basındaki tartışmalarda, Özarı'nın kendi görüşlerinden çok, ona yakıştırılan görüşlerden yola çıkanlar oldukça fazla. Biz, Özarı'nın ne düşündüğünü kendi ağzından öğrenmek ve aktarmak istedik.

— Sayın Özarı, neler yapmayı planlıyordunuz? Bunları ne ölçüde gerçekleştirebildiniz?

ÖZARI— Bundan iki yıl öncesine kadar Türk futbolunun, daha doğru bir deyişle Milli Takımı'mızın yurtdışında itibarı yoktu. Sürekli maç kaybediyorduk. İtibar gören, dolayısıyla maç kazanan bir takım olmak zorundaydık. Sanıyorum Milli Takım artık yurtdışında itibar gören bir takım haline gelmiştir. Düne kadar bizimle oynamak istemeyen takımlar şimdi maç teklif ediyorlar.

— Sürekli olarak onurlu futboldan sözediyorsunuz.

ÖZARI— Onurlu futbol derken kastettiğim pozitif futbol oynamak. Yani, dayak yiyen bir boksör gibi kendi ceza alanına gidebilen, gol atabilen cesur bir takım yaratmak. Sanırım bu konuda hayli başarılı olduk. Ama tam mükemmel değiliz elbette.

— Milli Takım'ı, daha doğrusu sizi, kadrodaki bazı oyuncuların yaşları nedeniyle eleştirenler var. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

ÖZARI— Bazı arkadaşlar eleştiriyorlar da, olayı iyice tetkik etmeden eleştiriyorlar. Şu andaki kadronun yaş ortalaması belki de gelmiş geçmiş takımlar içinde ne düşük olanı. Böyle genç bir kadronun içinde birkaç tane tecrübeli oyuncuya yer vermek tüm dünyada yapılan bir uygulama. Bu tecrübeli oyunculardan A Milli Takımı'nda yararlanırken onların yerlerini alabilecek yetenekli gençleri de kadromuzda tutabilmek için A Genç Takımı diye bir takım kurduk. Bu kadro içinde, bugün yaşlı, tecrübeli denen futbolcuların gerektiğinde yerlerini alabilecek futbolcuları deniyoruz, oynatıp tecrübe kazandırıyoruz.

— Fakat normal koşullarda şu andaki kadroyu değiştirmeyi düşünmüyorsunuz?

ÖZARI— Eğer iyi oynuyorlarsa bu oturmuş kadroyu niye bozalım? Futbol yaşamlarını sürdüren tecrübeli oyunculardan, ki her zaman yararlı oluyorlar, vazgeçmenin bir anlamı yok.

— Şu anda Milli Takım'ın yaş ortalaması nedir?

ÖZARI— 24 civarında.

— Bu kadroyu aynen korursanız, iki yıl sonra, yani eğer başarılabilirse Meksika'ya giderken, kadronun yaş ortalaması 26 dolayında olacak. 1982'de İspanya'ya gelen 24 takım arasında yaş ortalaması 26'nın altında olan yalnızca beş takım vardı. Yani eldeki kadro gerçekten oldukça genç sayılır.

ÖZARI— Haklısın. Şöyle ki, bizde futbolculara daha çok gençken yaşlandı deniyor. Diğer ülkelere bakılırsa, futbolcular 25 ile 30 yaş arasında en verimli devrelerini geçiriyorlar. Oysa bizde, 28 yaşındaki Raşit için yaşlandı deniyor. Bu, futbolcuların gerçek anlamda profesyonel olmadıkları dönemlerden gelen bir şey. Eskiden tam profesyonel olmayan futbolcular kendilerine iyi bakmıyorlar, bu nedenle futbolu erken bırakıyorlardı. Oysa bugün futbolcular daha akıllıca davranıyor, kendilerine iyi bakıyorlar, daha iyi para alıp, daha uzun süre oynuyorlar. Bazıları da bu

durumdaki oyunculara yaşlı diyor.

— Sizce Türk Milli Takımı'nın Dünya Kupası grup elemelerindeki rakiplerinin gerçek güçleri nedir?

ÖZARI— Bizim gruptaki takımları şöyle bir göz önüne getirirsek: İngiltere futbolun beşiği, dünyanın en iyi futbolunun oynandığı ülkelerden biri. İmkanlarının ne büyük olduğunu bütün kamuoyu biliyor. Kuzey İrlanda zaten İngiliz liglerinde oynayan futbolcuların oluşturduğu bir ekip. Son grubumuzda vardı, Federal Almanya gibi dünya kupası finalini oynamış bir takımı iki kez yendi. Romanya Avrupa Uluslar Kupası finallerine katılıyor, hem de İtalya gibi bir ekibi grubunda eleyerek katılıyor. Küçümsenen Finlandiya'nın Avrupa kupalarının üçüncü turunda takımı var. Bir de bizi ele alalım. Hiçbir takımımız ikinci tura çıkamıyor. Futbolumuz belli. Biz bütün bu ters oranlara rağmen ümitle bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Ama ben sana "Bu grupta iyi takım, güçlü takım yok" desem, bana inanır mısın?

— Biraz da genel sorular. Örneğin, neden antrenörlüğü seçtiniz?

ÖZARI— Benim antrenörlüğü başlamam şöyle oldu: Galatasaray'da futbol oynuyordum. Daha 29 yaşındaydım ve formdaydım. Bizim George Dick diye bir İngiliz antrenörümüz vardı. O bizim yöneticilere "Ben İngiltere'ye döndükten sonra bu takıma ancak Coşkun antrenör olabilir," demiş. Beni İngiltere'ye yolladılar, antrenör seminerine. Bizim zamanımızda monitör kursları falan yoktu. Bir kursa gittim, iki ay sonra teknik direktörlük yapma hakkını elde ettim. Ve sanırım yurtdışında kurs gören ilk Türk antrenörü oldum. Döner dönmez de Galatasaray'da antrenörlüğe başladım.

— Sayın Özarı, Milli Takım Teknik Direktörlüğü'nden ne kazanıyorsunuz?

ÖZARI— Bildiğiniz gibi Türkiye'de antrenörler de transfer ücreti alıyorlar. Bu ücretler büyük meblağlar. Yerli antrenörler 5 milyon liradan az almıyorlar. Duyduğumuz kadarıyla, eğer yanlış değilse Yugoslav antrenörler 50-60 milyon transfer ücreti alıyorlar. Milli Takım'da böyle bir transfer ücreti söz konusu olmadığı gibi, maaşlar da oldukça düşük. İki yıldır görevdeydim. İlk yıl elime 100 bin lira geçiyordu. Şimdi 142 bin lira alıyorum. Bugün Türkiye'de İkinci Lig antrenörleri bile ayda 200-300 bin liradan aşağı çalışmıyorlar. Bu benim için bir nevi onore bir şey. Belki bir hizmet verebiliriz diye parasını düşünmeden yaptığımız bir olay.

Özarı- "İlerisi için umutluyum."

— Bir teknik direktör olarak kendinizi eleştirir misiniz? Oyun düzeni kurma açısından olsun, oyunu okuma açısından olsun, ilişkilerinizi yürütebilme açısından olsun...

ÖZARI— Dünyada mükemmel bir insan yoktur. Bizim de eksiklerimiz var elbette. Ama bunu insanın kendisinin görmesi zor, dışarıdan görmek daha kolay.

— Örneğin futbolcu psikolojisini iyi bilen birisi olarak tanınıyorsunuz?

ÖZARI— Kendim de futbol oynadığım için, futbolculara değer veririm, onlara güvenirim, saygı duyarım. Bir insanın kendisini saydırması için karşısındakini sayması lazım. Bu inançla hareket ediyorum. Futbolcular da belki yaşımdan, belki de antrenör olarak tutumumdan beni sayıyorlar, dinliyorlar, inanıyorlar. Bu da benim için bir kıvanç vesilesi oluyor.

— Batıl inançlarınızın güçlü olduğu, bu nedenle bir dönem tüm önemli maçları İzmir'de oynattığınız, şimdi de bastonunuzu uğur olarak taşıdığınız söyleniyor.

ÖZARI— Ben Müslümanım. Dini inançlarım var. Vecibelerimi yerine getirmeye çalışırım, bazı şeylere gerçekten inanırım. Ama insan hiç çalışmadan bazı şeyler beklerse, ben şanslıyım diye kendini otobüsün önüne atarsa, çiğnenir, ölür. Birşeyler yapmalı ki uğura, şansa inanılsın. Bazen tesadüfler öyle geliyor, herkes de birşeyler bekleyince soyıentiler çıkıyor. Ben dörtbuçuk yıl Milli Takım'ın Teknik Direktörlüğünü yaptım. İzmir'de oynadığımız tüm maçları kazandık. Kazanınca öyle söylentiler çıktı ki, ben o stadın uğuruna inanıyormuşum, bütün maçları orada oynatıyormuşum. Sonra ayağımdan bir sakatlık geçirdim, tandonum koptu, ameliyat oldum. Mecburen baston taşıyordum. Maçları kazanınca bu sefer bastonun uğruna inandığımı söylüyorlar.

"Bastonun bir uğuru yok. Ben Müslümanım. Dini inançlarım var. Vecibelerimi yerine getirmeye çalışırım. Ama bir şeyler yapılmalı ki uğura şansa inanılsın."

Yani, aslında bastonun uğuru diye birşey yok diyorsunuz.

ÖZARI— Yok. Başkalarının yakıştırması.

Tek seçici olarak, Milli Takım dışından tanıdığımız ve kadroya almadığınız oyuncularla ilişkileriniz nasıl? Size sitem eden oluyor mu?

ÖZARI— Aşağı yukarı yirmi yıldır antrenörlük yapıyorum. Tüm futbolcular beni gördükleri zaman saygılı davranırlar. En azından yüzüme karşı saygılılar. Ama içlerinden öyle şeyler geçirirler mi, bana küserler mi, bilemem. Belki aramızdaki yaş farkı bana öyle şeyler söylemelerini engelliyor. Ama çoğunun beni gerçekten sevdiklerine inanıyorum. Bu da güzel bir şey.

— Teşekkür ederiz.

Woody Allen'dan

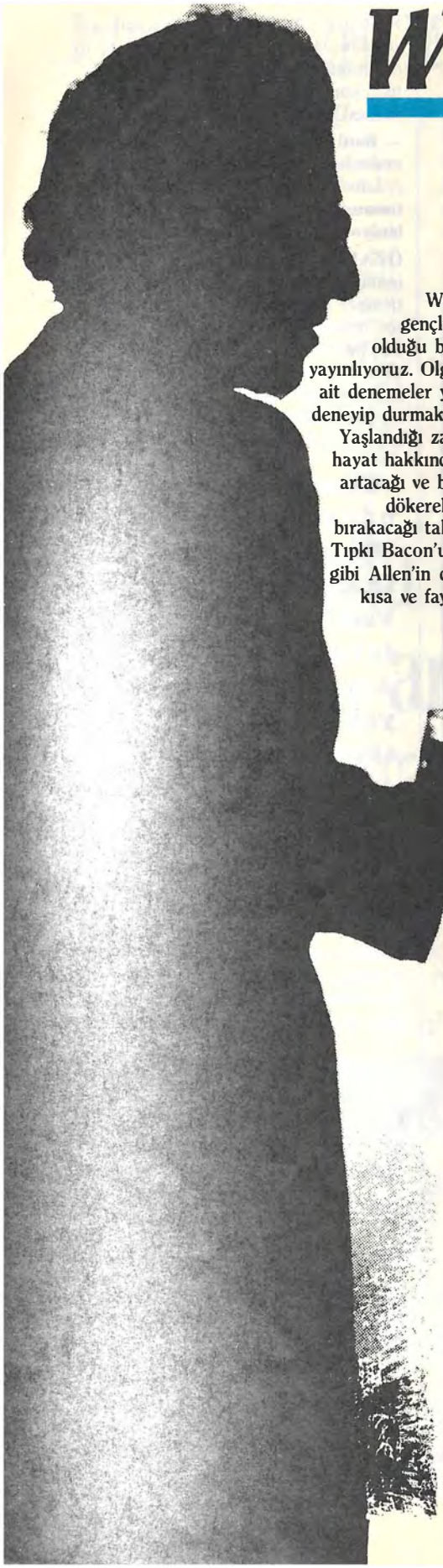

Woddy Allen'in gençliğinde yazmış olduğu birkaç deneme yayınlıyoruz. Olgunluk çağına ait denemeler yoktur, çünkü deneyip durmaktan bıkmıştır. Yaşlandığı zaman Allen'in hayat hakkındaki bilgisinin artacağı ve bunları kağıda dökerek toplamadan bırakacağı tahmin ediliyor. Tıpkı Bacon'un denemeleri gibi Allen'in denemeleri de kısa ve faydalı derslerle doludur.

Gençlik ve yaşlılık

Bir insanın olgunluğunu gösteren şey, kaç yaşında olduğu değil, bir sabah şehrin göbeğinde don gömlek uyanması halinde ne yapacağıdır. Yaşlanmak nedir ki, hele kendi sosyal konutunuza sahipseniz? Asla aklımızdan çıkarmamamız gereken, her yaşın kendine göre güzel yanları olduğu, buna karşılık insan bir kere öldü mü, lambanın düğmesini bulmanın oldukça zor olduğudur. Ayrıca ölümün başlıca sorunu, ondan sonra hayat olmayabileceği korkusudur. Bu, hele az önce traş olma zahmetine katlandıysanız, hiç de hoş bir olay değil. Ayrıca bir de, ölümden sonra bir hayat olduğu, ama kimsenin nerede olduğunu bilemeyebileceği korkusu vardır. Yine de işin olumlu bir yanı vardır ki, ölüm yataktan çıkmadan halledilecek az sayıdaki işlerden biridir.

Düşünmeye devam edelim: Yaşlılık gerçekten o kadar kötü müdür? Hayır, eğer dişlerinizi her sabah fırçalamayı ihmal etmediyseniz. Ve yılların bıraktığı izi silecek bir ilaç ya da koca İndianapolis şehrinin merkezinde doğrudürüst bir otel yok mudur? Her neyse.

Kısaca, en iyisi yaşına uygun davranmak. Yaşınız on altı ya da daha da gençseniz, kel kafayla dolaşmaya asla kalkışmayın. Buna karşılık yaşınız seksenin üzerindeyse, sokakta ayaklarını sürüyerek, elde gazete kağıdından bir şapka, "Krala bak, kravatı arak," diye söylenerek dolaşmak, gayet uygun düşen bir harekettir. Unutmayalım, her şey görecedir ya da görece olmalıdır. Eğer değilse, her şeye yeniden başlamak zorundayız.

Çalılar arasında seke seke çiçek toplamanın sevinci üzerine

Bu hiç de zevk verici bir iş değildir. Ben şahsen bundan başka her işi tavsiye ederim de, bunu değil. Hasta bir arkadaşınızı ziyaret etmeye çalışın. Böyle bir imkânınız yoksa televizyon seyredin ya da sıcak bir banyo yaparken bir şeyler okuyun.

Akla gelebilecek her şey, anlamsız bir gülümsemeyle bir çalılıkta ortaya çıkıp sepetle çiçek toplamaktan daha iyidir.

Çok geçmeden sağa sola sıçradığınızı göreceksiniz. Peki, topladıktan sonra bir çiçeği ne yapacaksınız ki? "Eh, bir vazoya koyarız," diyeceksiniz. Ne aptalca bir cevap. Günümüzde bu iş için çiçekçiye telefon edilir ve sipariş verilir. Bırakın o sıçrayıp dursun çalılıklar arasında, ne de olsa bu iş için para alıyor. Bu durumda arada fırtına çıkar ya da bir arı kovanı rastgelirse, Sınai hastanesini boylayan o olacaktır. Bütün bunlardan asla, benim doğa ile içiçe olmanın sevinçlerine karşı duyarsız olduğum sonucu çıkarılmamalıdır. Gerçi, sırf eğlence olsun diye tatil ortasında tam 48 saat boyunca süpermarketin köpük banyoları dekorasyonları arasında hoplayıp durmanın zahmetli olduğu sonucuna vardım. Ama zaten bu da bambaşka bir hikayedir.

gençlik denemeleri

Sevgi üzerine

Hangisi daha iyidir? Sevmek mi, sevilmek mi? Kolestrolünüz altıyüzün üzerindeyse hiçbiri. Sevgiyle tabii ki romantik sevgiyi kasd ediyorum, erkek ile kadın arasındaki sevgiyi yani, anne ile çocuğu ya da bir çocukla köpeği arasındaki ya da iki şefgarson arasındakini değil.

Aşık olmanın en harika yanı, şarkı söylemeye karşı birden dayanılmaz bir istek duyulmasıdır. Buna mutlaka dayanabilmek gerekir, ama yine de erkeğin en son aranjmanları tekerleme halinde "söylememesine" dikkat edilmelidir. Sevilmek elbette ki sayılmaktan farklı bir şeydir, çünkü size uzaktan da saygı duyabilirler, ama birini gerçekten sevebilmek için mutlak o kişi ile aynı odada, perdenin arkasına gizlenmiş olmak lazımdır.

Ayrıca iyi bir sevgili olabilmek için hem güçlü, hem sevecen olmak lazım. Ne kadar güçlü mü? Yaptığım hesaplara göre 25 kilo kaldırabilmek yeterli olmalı. Unutmamak lazım ki, seven için sevilen düşünebileceği en güzel şeydir. Olayın dışındaki birine göre sevilen bir konserve sardalyeden ayırdedilemese bile. Güzellik bakanın gözündedir. Bakan kişinin gözleri iyi görmüyorsa yanındaki birine, hangi kızın güzel olduğunu sorabilir. (Gerçekten de en güzel kızların hemen hepsi aynı zamanda en sıkıcı olanlardır ve bu yüzden bazıları, tanrının varolmadığı duygusuna kapılırlar.)

"Aşkın sevinci bir anda toz olur," diye şarkı yazmış eski ozanlar. "Ama sürer gider aşkın acıları." Bu bir zamanlar neredeyse plak listelerinde birinci sıraya yükselecekti, ancak melodisi "I'm a Yankee Doodle Dandy"ye çok fazla benziyordu.

Bir ağaca yazın bakmanın mutluluğu

Doğanın tüm harikaları arasında bir ağacın yazınki hali, belki de en hayret vericisidir (pijamalar içinde "Kollarını sar boynuma" türküsünü söyleyen bir geyiği saymazsak). Yaprakları ne yeşil ve nasıl yaprak yapraktır. (Değil mi? Aman Tanrım, bir terslik olmalı). Dalları nasıl göğe doğru avuç açmış, "Sadece bir dal olduğum halde vergi iadesi almayı ne kadar isterdim," dercesine. Sonra ağaçların çeşitliliği baş döndürür. Şu ağaç bir çam mıdır, akasya mı? Yoksa dev bir mamut ağacı mı? Hayır, korkarın bu yaşlı bir karaağaç, işte yine rezil rüsva oldunuz. Tabii doğa ananın çocuğu, ağaçkakan olsaydık, tüm ağaçları anında tanıyabilirdik, ama o zaman iş işten geçmiş olurdu ve otomobilimizi bir daha hayatta birinci vitese alamazdık.

Ama bir ağaç neden, diyelim ki tatlı bir mırıltı halinde akan bir dereden daha nefes kesicidir? Ya da mırıldanıp duran herhangi bir şeyden daha güzeldir? Çünkü onun görkemli bedeni, dünyadaki tüm zekâlardan, en azından şimdiki hükümet dönemi için, daha büyük bir zekânın sessiz tanığıdır. Ne demiş şair:

"Yalnız Tanrı bir ağacı yaratabilirdi."-

Kabuğunu nasıl tutturacağımızı akıl edebilmek için acayip kafa patlatmak gerektiğinden olsa gerek.

Bir defasında bir ormancı baltayla bir ağacı kesmeye koyulmuştu ki, kabuğunun üstünde içinde iki isim yazılı bir kalp çiziktirilmiş olduğunu fark etti. Ormancı baltayı bir kenara bıraktı ve işe testere ile devam etti. Bu öyküden çıkarılacak derse gelince, şu an için bir türlü aklıma gelmiyor. Ancak aynı ormancının bundan altı ay sonra bir cüceye Roma rakamlarını öğretmekten para cezasına çarptırılmış olması dikkat çekicidir.

Tutumluluk üzerine

Hayatta, sermaye biriktirmek son derece mühimdir. İnsan parasını asla armut özü ya da som altından bir şapka gibi zırvalara harcamamalı. Para elbette ki, her şey değildir, ama sağlıktan yine de daha iyidir. Nitekim, kasaba gidip "Baksanıza ne biçim esmer bir tenim var, sonra hiç hastalanmıyorum," demekle onun size sucuk vermesini bekleyemezsiniz. (Elbette ki, kasabın budala olması gibi istisnalar hariç). Para sahibi olmak, gerçi sadece malî nedenlerden ötürü olmakla birlikte, yoksulluktan daha iyidir. Ama hayır, parayla saadet olmaz. Karınca ile ağustos böceği örneğini alalım. Ağustos böceği bütün yaz çalıp oynarken karınca çalışıp biriktirdi. Kış geldiğinde ağustos böceği züğürttü, ama karınca göğüs ağrılarından şikayetçiydi. Hayat böcekler için zordur. Sonra morluğu olan herkesin lokantaya girebileceği sanılmasın. İşin püf noktası şudur: Herkesin bir kumbaraya ihtiyacı var, aksi halde çocuğuna oyuncak almak zorunda.

Nihayet, iki dolar harcamanın bir dolar biriktirmekten daha kolay olduğunu unutmayalım. Özellikle de asla ortaklarından biri Frenchy adıyla çağrılan bir emlâkçıdan arsa almayın.

ÇİÇEK HANIM'IN İŞİ BU

NÜVİT CÖMERT

Bir öğleden sonra, "hayat kadını" olarak bildiğimiz biriyle Çiçek Hanım'la konuşmak üzere Kuğulu Park'ındayım. Önceden randevulaşmamıza karşın, biraz kuşkuluyum. Bakalım sözünü tutacak mı? Biraz sonra, "küçük kabadayı" olarak tanıdığım erkek kardeşi, yalpalayarak geliyor. Taburelerden birine otururken, uzaktan bana gülümsüyor. Ben de aynı şekilde selam gönderiyorum. Derken, ince yapılı, çıtıpıtı, sarı bukleli saçlarını omzunun sol tarafına salmış, onyedi yaşın diriliğiyle Çiçek Hanım yanımda bitiyor.

— Merhaba! diyor, sıcak bir gülümseyişle..

— Merhaba. Nasılsınız?

— İyidir, idare ediyoruz!

— Çiçek Hanım ne alırdınız?

— Bira.

— Karnın açsa hamburger...

— Sağol canım!

Doğruca, zaman geçirmeden konuya girmek istiyorum. Çünkü umulmadık anda yanımdan kalkar, ortadan kayboluverir. Sağı solu belli olmaz. Zaten diken üstünde otururcasına, sağı solu kollamadan edemiyor. Biraz sıkıntılı gibi.

— Çiçek Hanım, Kuğulu Park'ı seviyor musun? Neden burda çalışıyorsun?

— Burda dikkati çekmiyoruz. Sonra herkesi tanıyorum. Mısırcısı, gözlemecisi, polisi... Ne zaman tehlike olacak, alıp götürecekler, aramaya çıkmışlar, hemen sinyali alıyorum. Pezolar fazla bulaşmıyorlar. İt kopuk da fazla yok. İlhami işleri ayarlıyor. Müşterilerim beni tanıyorlar, kılçık atmıyorlar. Benim şoo kızlardan ne farkım var?Hiç kimse ne için burdayım bilemez. Sanki burası benim aile ocağım. Arkadaşlarım, dostlarım burdalar. Diğer parklardan, mesala Abdi İpekçi'den, yine de iyi. Çok parlak Tunalı oğlanlar çıkıyor bazen. Hem de paralısı. Allah'a çok şükür, evimizin kirasını çıkarıyoruz. Para da biriktiyorum.

— Ya müşterilerin?

— Bazıları eve götürüyorlar, bizi arkasız sanıyorlar. İlhami'yi arabalarına almıyorlar. Sonra bir kişi diye gidiyoruz, on kişi çıkıyor, saatliğine anlaşıyoruz sabaha kadar. O..... çocuklarında din iman yok. Biz de insanız. Bu kadar kimse çalışmaz. İşte o zaman kanım tepeme çıkıyor. İnsanlığın sülâlesine okuyorum. Biz de isteyerek yapmıyoruz ki. Gidiyorsun, görünüşte efendi, eve geldikten sonra elinde bir kart, sivilim diyor. Başa bela.

— Sivilim deyince ne oluyor?

— Nüfus kâğıdım yok canımın içi! Alıp götürse, sabaha kadar samba rumba!!.

— Nerde oturuyorsun?

— Demetevler'de üç arkadaşla kalıyoruz. Odam çok güzel. Haa, bir de teyp aldım. Bazen tüm arkadaşlar evde oluyoruz, bir çay demliyoruz, hayaller kuruyoruz.

Bir gün evleniriz, zengin bir kocamız olur diye. Ben daha namusluyum "seni seviyorum, ölürüm!" deyip, bir iç çamaşırı için kocasını aldatan kadınlardan. Benim ne olduğum belli. Mesela ben seninle yatarsam, İlhami'yi aldatmış olurum. Müşteriler iş icabı.

— Gelecek için neler düşünüyorsun?

— (Kardeşini göstererek) Bir şu İ...'yi adam edebilirsem. Okumaz da, hiç değilse bir yere girip sanat öğrense. Bir de oğlumu okutacağım. Bu hayata hiç bulaşmasın istiyorum. Onu herşeyden koruyacağım, onun için ölürüm, öldürürüm!

— Kuğulu'da bir gününü anlatır mısın?

— Sabah 10'da Tunalı'dan Kuğulu'ya kadar yürürüm. Parkta arkadaşlarla buluşuruz. Bedavacılardan birini öğle yemeği için kafaya alırım.

— Bedavacılar mı?

— İşte anla canım. Hasan diye bir şöför var. "Burdaki bütün kızlar benim olacak" der herif. Hiç birine de beş kuruş vermez. Yemek yiyene kadar oyalıyorum. Ondan sonra bir yolunu bulup, pırr! (Gülüyoruz). Sonra da saatlik iş çıkarsa, akşama kadar ona gidiyorum. İşim asıl akşam başlıyor. İlhami bir "keriz" buluyor.Hep beraber bir yerlere gidiyoruz.

— Hep beraber mi?

— Ben, İlhami, bir iki arkadaş.. Sonra yemeğe oturuyoruz. Onbir, onikiye kadar yeyip, içiyoruz. Ondan sonra da İlhami, ben ve müşteri evlerden birine gidiyoruz.

— Hangi evler?

— Sen de amma safsın! Herifin evine gidecek değiliz ya! Bizim değişik yerlerde iş gördüğümüz evler var. Tanıdığımız müşterilerin evine gideriz.

— İlhami ne yapıyor?

— Biz odadayken, dışarda bekliyor. Herif şaşırırsa dalıyor.

— .....

— Yani şaşırırsa dediğim, acayip isteklerde bulunursa. Bazen manyaklar çıkıyor, bir dövmediği kalıyor. Anla canım!

— Çiçek Hanım, bu yolun sonu var mı?

— Boşver. (Birden fırlıyor). Hadi eyvallah sevgilim? Eski kocam geliyor!

Çiçek Hanım bir hayal olup kayboluyor. Bu sırada "küçük kabadayı"nın yanında orta boylu, geniş omuzlu, güçlü kuvvetli bir adam peydahlanıyor. Oğlanın yakasını kavrıyor. "Küçük kabadayı" kaskatı duruyor. (Oysaki bıçağına çok güvenirdi). Birşeyler konuşuyorlar. Beni gösteriyor. Adam yanıma geliyor. Ben biraz tedirgin oluyorum.

— Merhaba birader. Demin yanındaki O.... nereye gitti?

— Seni görünce kayboldu. Ben gazeteci sayılırım. Konuşuyorduk.

— Gazeteci misin? Çok yazdırdım ben gazetelerde, benim de gazeteci arkadaşlarım .var.

— Neyi yazdırdın?

— Sorma.

İNCE YAPILI, ÇITIPITI, SARI BUKLELİ SAÇLARINI SOL OMUZUNA ATMIŞ. YAŞ ONYEDİ. KUĞULU PARK "İŞ ÇIKARMA" YERİ. "İŞ BİTİRME YERİ" Mİ? ÇOK. TABİİ HEP İŞ İCABI. HAYALİ, "ZENGİN BİR KOCA".. ÇİÇEK HANIM DA "GENÇLER"DEN BİRİ...

*ROPS'TAN BİR DESEN— **Genelevde kadın seçmek için alıcı gözle inceleme yapan "saygın yurttaş" deseni** Félicien Rops'un elinden çıkma. **Rops, bir fabrikatörün oğlu olan, Cizvit rahipleri tarafından yetiştirilmiş, ama sosyal konumuyla hiç bağdaşmayan, toplumun üst tabakalarına son derece ters gelen desenler, resimler çizmiştir. 19. yüzyılın bu "aykırı" sanatçısı, "İnanın," diyordu, "şu 'saygın insanlar'** denen adamlar ötekilerden çok daha kötü ve banaldir-ve her şeyden önce daha az saygındır."*

— Anlatırsan belki birşeyler yaparız. Gerçekten kocası mıydın Çiçek Hanım'ın?

— Ne hanımı be! Beni mahvetti. İyilik yaptık böyle oldu. Sana anlatayım da tüm gençlere ders olsun.

— Ne içersin, bira?

— Yok, içki kullanmam. Ben boksörüm!Bu kız Tenis Kulubü'nün oraya geliyordu. Ordan tanıyorum. Onbir yaşından beri tanıyorum. Tren kompartımanlarında yatardı. Karnını doyurduk. Kulubün orada bir yatak ayarlamıştık. Sonra ortadan kayboldu. Bundan bir yıl önce, yeniden meydana çıktı. Bir ay kadar beraber olduk.

— Nasıl?

— Yok canım! Elimi bile sürmedim. Arada kayboluyordu. Bir gün çıktı geldi. Karnını doyurdum gene. Üçgün evde yattı. Sonra kayboldu. Ertesi günü polis eve baskın yaptı. Beni apar topar içeri attılar. Meğerse "kız" filan değilmiş. Üvey babası bozmuş. Ya evleneceksin, ya da zorla alıkoymak suçundan yatacaksın. Kimseye dert anlatamıyorsun. Evde gördüklerini anlatmış, yatak şöyle yorgan böyle filan. Gittik. Nişanlıydım, birbuçuk ay sonra evlenecektim. (Hüzünleniyor. Yumruklarını sıkıyor.) İlk önce hapse girmeyi kabul ettim. Baktım süre uzun, mecburen kabul ettim evlenmeyi.

— Peki, niye böyle birşey yapsın?

— Niyesi var mı? Evlendikten sonra ayrılsa bile, kız olup olmadığı önemli değil. Birisini bulurum umudu. Bir de yakalanınca yaşı küçük olduğu için ailesi de sorumlu tutuluyor.

BAZI TİPLER EVE GÖTÜRÜYOR.. ARKASIZ SANIYORLAR. SONRA BİR KİŞİ DİYE GİDİYORUZ, ON KİŞİ ÇIKIYOR. SABAHA KADAR... O.. ÇOCUKLARINDA DİN, İMAN YOK. BİZ DE İNSANIZ.

— Ailesi var mı?

— Var. Allah belâlarını versin! Bunları yaz, herkes duysun, bilsin, başka bir gencin canını yakmasınlar. Buna akıl vermişler, "böyle böyle yap" diye . O aralar kayboluyordu. Bir eski o.... analık bulmuş. Her yerde adamları var. Şirket gibiler. Ama hapisten çıktıktan sonra birer birer buldum, hepsini yumruklarımla hallettim! Hiç kimsede ahımı bırakmam. Bu kız gariban. Bir teşkilatın eline düşmüş. Bir şey yapılmıyor.

— Peki ne oldu? Boşadın mı? Nişanlın nasıl karşıladı bu işi?

— Onlar gerçeği biliyorlar. Ayrılacağız, mahkemeye gelmiyor O... Kaçıyor. Benden de korkuyor. Gelse bir celsede boşanırız. Bugün de kaçırdım işte.

Ahmet müsade istiyor. "Bu akşam bulurum belki" deyip gidiyor. Arkasından bakıyorum. Yumrukları sımsıkı, sanki hiç açılmayacakmış gibi. Kuğulu'nun görünümü yavaş yavaş değişiyor, güneşin soluğu azalmış, renkler donuklaşmaya başlamış. "Küçük kabadayı" yanıma sokuluyor.

— Ağabey ablam nereye gitti?

— Bilmiyorum. Belki evinizde bulursun onu.

— Benim evim yok ki! Beni eve almıyor.

— Nasıl yani? Nerde kalıyorsun?

— Yazın Kuğulu'da, kışın evimizde. Orada da dövüyorlar ya. Ağabey karnım aç, bana bi yüz lira versene.

— .....

HADİ BULUŞALIM İLİŞKİLERİ KONUŞALIM

HÜLYA IŞIK

Ben her haltı yerim, eğer toplum olmasa

Ankara'nın çeşitli üniversitelerinde okuyan ve aynı yurtta kalan odadaş Zülfiye, Fatma, Aygül, Handan, Emel, Demet ve Nigar'la hoşbeş ettik. Meseleler dönüp dolaşıp evliliğe, evlilik öncesi ilişkilere, bu ilişkilere ailenin ve toplumun yaklaşımlarına geldi dayandı. Oldukça kendiliğinden. Bu **"zaten bildiğimiz şeyleri"** bir kez daha farklı bakışlardan dinlediğimizde yine de yeni bir şeyler duyuyormuşuz hissine kapıldık.

Bir soruyla başladık:

— Diyelim ki bir erkek sizinle arkadaş olmak istediğini söyledi. Kabul ettiniz. Nasıl bir ilişki düşünürsünüz! Neleri, nasıl paylaşmak istersiniz? Sizce ilişkinin sınırları ne olmalı?

Zülfiye— Annem der ki, erkekten arkadaş olmaz. Onlarla arkadaş oldun mu işin içine cinsellik, duygusallık girer.

Handan— Aslında erkeklere o kadar çok güvenilmez. Dürüst değiller çünkü. Bizim istediğimiz kadar dürüstü karşımıza çıkacak mı bakalım? Benim bir arkadaşım vardı. **"Beni seviyor musun?"** diye sorduğumda, **"Hayır"** diyebiliyordu. Yalan söyleyip **"Seviyorum"** dese üzülürdüm. En önemlisi dürüstlük yani. Dürüst olmayan bunu duygularıyla veya cinselliğe bakışıyla belli eder.

Emel— Bence insanlar bunları sadece sevgilisiyle konuşabilir. Sen de sadece sevgilinle konuşuyorsun.

Fatma— İlişkiye girerken genellikle evlenmeyi düşünürsün. İşine geliyorsa.

Demet— Birisiyle ilişkiye girdim diye onunla evlenmek zorunda değilim, erkek ve kızlar aynı haklara sahip.

Aygül— Biz burda bekareti savunmuyoruz...

Nigâr— Bence o kadar ileri gitmek şart değil...

Fatma— İyi ama birisiyle ilişkini genişleteceksin, sevişeceksin yani.. Ama yatmıyacaksın. Eğer ilişki o dereceye geldi mi o zaman bekaret olayı bir ayrıntı haline geliyor demektir. Sürdürmenin hiçbir anlamı yok. Eğer sen bir kızsan bunun dürüstlükle hiçbir ilgisi yok.

Demet— Ama senin dediğin gibi olursa o kız bizim toplumumuzda dışlanır.

Emel— Öpüşme falan yadırganmıyor, ama bekaretin önemi hâlâ çok büyük Türkiye'de.

Aygül— Erkekler birtakım kızlarla çıksalar bile evlenmeye karar verdiklerinde kimseyle konuşmamış kızlarla evlenmek istiyorlar.

Handan— Erkek arkadaşınla nereye kadar gideceksin? Eskiden çıktığım bir çocukla konuşurken **"Öpüşmek normal mi?"** diye sordum. Normal olduğunu söyledi. **"Peki, ben bekaretimi kaybetsem beni tercih eder misin?"** dediğimde cevabı **"Hayır"**dı. **"Evlendiğim kişinin kız olmasını isterim"** diyordu. Bu haksızlık değil mi?

Demet— Erkeklerde aşağılık duygusu var. Birisiyle yatmamış olanlar az zevk veririm diye korkuyorlar...

Fatma— Öyle şey olur mu? Ben birisiyle öpüştüm,zevk aldım. Belki bir başkasıyla öpüşsem zevk alamıyacağım.

Demet, Zülfiye, Fatma, Aygül, Emel, Handan, Nigâr... Ankara'da yedi üniversiteli... Aynı yurtta kalıyorlar... Oturdular, "ilişkilerini" konuştular.

Emel, Fatma

Handan— O zaman deneyimli olmak daha iyi..

Emel— Bir kere fiziksel yapımız farklı. Başımıza kötü şeyler gelebilir.

Handan— Ben bekaretsiz evlenirsem kendime ihanet etmişim hissine kapılırım.

Fatma— O yatıyor suçlu hissetmiyor, sen niye suçlu hissedeceksin?

Aygül— Bana memleketimden birisi arkadaşlık teklif etmişti, hâlâ da ediyor. Kabul etmedim. Niye?.. İlerde fikrim değişebilir, ayrılırız. Ama aynı ortamda kalacağız. Ben eşimle beraberken onunla aynı yerde yaşamaya dayanamam. Beni koklanmamış bir gül olarak alması lazım. Erkekler bunu ister.

Fatma— O zaman bu senin gerçek fikrin değil. Sadece zorunluluk.

Aygül— Hayır, sadece kendi vicdanım için. Ben kısıtlı olmayı kabul ediyorum, ama erkek de benim gibi tecrübesiz olmalı.

Fatma— İkisini birden kısıtlamak çok saçma. Kadın da erkek de kısıtlanmamalı. Bu bugün olmasa da mutlaka yarın olacak. Ben eğer tüm güveni ve isteği duysaydım yapardım...

Demet— Peki bütün bunları ailene söyleyebilir misin?

Zülfüye— Önem verse açıklar, ama gerek yok ki.

Fatma— Gerekirse açıklarım, onu da savunurum.

Zülfiye — Ama ailenin senden 20 yıl geride olduğunu unutma.

Fatma— Bir şeyleri yıkmak gerek. Bugüne kadar yıkanlar nasıl yıkmış? 30 yıl, hatta 5 yıl önce bile kimse kimseyle elele dolaşamıyordu. Ama şimdi dolaşabiliyoruz. Biz de bir şeyler yapmalıyız. Bu başka konularda da böyle. Meselâ erkekler bizim bazı işlerden anlamadığımızı sanıyorlar. Bizleri ikinci sınıf görüyorlar. Hiç kimse her şeyi tam olarak bilemez.

Emel— Erkekler farklıdır.

Handan— Ben sormasını isterim. Bilmiyorsam bile o öğretmeli. İkimizde bilmiyorsak beraber öğreniriz.

Fatma— Ben de onun kadar düşünebilirim. Bütün insanlarda aynı kafa yapısı var. Fikirlere fikirlerle cevap verebiliriz. Belki teyp markasından anlamam, ama ütü markasından anlarım, o da sonunda elektronik bir alet...

Emel— Ama gene de bir sütyenin markasını soramazsın.

Handan— Hayır, niye? Paylaşmak istedikten sonra sorulur?

Bana başka kardeşine başka

Aygül— Bir keresinde kız arkadaşlarım beni bir toplantıya götürmüşlerdi. Gittim, içkili bir toplantıymış. Katılmadım, bir kenarda oturdum. Bir çocuk geldi, içkiliydi, önce ayakkabıma çiçek taktı, bana sürtünmeye çalıştı. Sonra da **"Niye çekiniyorsun, ben senin namusunu elinden mi alıyorum?"** dedi. Ama kız kardeşini böyle bir ortamda görmek isteyip istemediğini sorduğumda **"Hayır"** dedi. Önce bana normal dedi, sonra kızkardeşi için hoşgörmedi..

Handan— Benim ağabeyim de birçok kızla konuşur, ama erkeklerle konuşmam istemiyor. Oyun oynasam kıskanırdı, mektuplarımı okurdu. Annem babam yardım etti de onu alıştırdım. Herhalde şimdi kıskanmamayı öğrendi.

Nigâr— Ama aslında ailelerin de kısıtlanmamızda payı var. Benim ailem flört etmeme karşı. Ama ben gizli de olsa flört ettim.

Handan— Peki, öpüşmeye karşı mısınız?

Aygül— Karşıyım.

Her haltı yerim

Zülfiye— O zaman sen evden çıkma. Eve kapan ve görücü usulüyle evlen, boşuna da üniversiteleri işgal etme.

Fatma— Ben her haltı yerim.

Emel— Hayır yapamazsın.

Fatma— Yaparım, ama bunu inat olsun diye de yapmam. Eğer çok istiyorsam toplum kurallarını çiğneyebilirim.

Aygül— Toplumun bize verdiklerini bir anda yıkamayız. Erkekle elele dolaşman sevgili olduğun anlamına gelir. Gerçekten arkadaşsak erkekle oturup

konuşmalıyız. İmzanın hiçbir önemi yok.

Zülfiye — Senin düşüncelerinde yozlaşma var, çelişkiye düştün.

Handan— Aygül kendi düşüncesinde karşı değil, ama toplum yapısı onu etkiliyor.

Emel— Erkek arkadaşa karşı değilim. Belirli bir sınıra kadar gidebilir. Topluma karşı çıkmamalıdır.

Erkek olsun cinsellik olmasın

Nigâr— Erkek arkadaşla cinsel ilişki olmamalı. Ama erkek arkadaş gereklidir.

Aygül— Arkadaşlık karşılıklı menfaattir. Sen onu seviyorsan o da seni sever..

Demet— Hayır öyle değil. Karşılıksız sevgi de var.

Handan— Sen Fromm gibi düşünüyorsun.

Demet— Sen o zaman buradaki arkadaşlarını da menfaatin için seviyorsun.

Handan— İlişki karşılıklı olur. Ama menfaat olmaz, eğer işin içine çıkar girerse ilişki sürmez.

Aygül— Sen birisiyle evlendin, ama o sana iyi, rahat bir yaşam sağlamıyor. Sen onu sever misin?

Handan— Ee, o zaman senin dediğin şu oluyor: Ben ona kendimi vereceğim, o da beni geçindirecek.. Bu mu senin sevgi dediğin?

Fatma—Kadın 40 yaşında menapoza giriyor. Erkeğin üretkenliği 60 yaşına ka-

Aygül, Handan, Nigâr,

dar sürüyor. O zaman birbirlerinden hemen ayrılacaklar mı?

Aygül— Zaten o zaman soğuma görünüyor.

Handan— Eğer evlenip benden bıkacaksa, hiç evlenmesin.

Fatma— Birisinde aradığım yakınlığı bulursam evli olsa da onunla ilişkimi sürdürürüm.

Nigâr— O zaman sen metres olursun, toplum ne der?

Fatma— Bunlar benim düşüncelerim. Toplum kabul etmeyeceği için yapmam. Eğer toplum olmasaydı yapardım tabii..

Demet— Bence hayal. Kendini toplumdan soyutlayamazsın.

Fatma— Eğer aradığım her şeyi buluyorsam, evlenmek imkânsız olsa bile bekaretimi veririm..

Emel— Niye bütün insanların kabul ettiğine karşı çıkıyorsun? Herkes gibi sen de uysana.

Fatma— Erkeklerle her konuyu konuşabilmeli, istediğim her şeyi yapmalıyım. Ne toplum ne de başka bir şey beni isteklerimden caydıramaz.

MUTLULUK RÜYANIZ

Bu haltı yiyecekseniz evleneceğiniz adamla yiyin

DEVİN ERMAN

Magazin basınında ya da ciddi gazetelerin ilavelerinde sık sık bir takım yazılar yayınlanır. Çoğunlukla "Çok Özel", "İkimizin Arasında", "Kadının not defteri" gibi başlıklarla yayınlanan bu yazılar, evli kadınlar, evli olmayan kızlar ya da dullar için her biri altın değerinde öğütler verir. Son derece değerli olan ve herkezce mutlaka okunması gereken bu yayınları başlıca iki grupta toplamak mümkün. Birinci gruptakiler, mutlu olmanın yolları, işyerinde başarı şartları, hayatta başarılı olmanın altın sırları gibi konularla uğraşır. İkinci gruptakiler ise "dişi" vatandaşların cinsel sorunları üzerinde doktor kontrolünden geçmiş öğütler verir.

Genel olarak yaklaşımları hep bir şeyler öğretmektir ama **nasıl** öğretmek? İşte bu konu çok önemli. İnsanlar, kocalarına, kız ya da erkek arkadaşlarına ne şekilde davranmaları gerektiğini iki üç paragraflık yazılardan mı öğrenecekler? Üstüne üstlük hemen tümü bilimsel hiçbir temele dayanmayan ve büyük ölçüde yazarları tarafından **onlar nasıl biliyorsa** o şekilde yapılması öğütlenen yazılar bunlar. Tabii bu arada bu günlerde moda olan Hollywood artistlerinin güzellik, sağlık v.b. reçeteleri hiç değilse biraz araştırılıp yazıldıkları için bu konu dışında tutulabilir. Bizim değinmek istediklerimiz özellikle cinsel konularda söylenen ya da **uydurulan** türde yazılar. Burada bunlardan birkaç örnek vereceğiz:

ONA NARİN VE KANATLARI ALTINA GİRMEYE HAZIR BİR KUŞ GİBİ GÖRÜNÜN

"Erkek kendini daima güçlü, "en büyük" görmeyi sever... Hele delikanlılar büsbütün bu eğilim içindedirler. Şu halde... Ne diye bu fikirleri bozacaksınız? Bırakın da kendilerini gerçekten güçlü hissetsinler. Sakın karşılarına geçip de "Kadın Hakları" üstünde fikir yürütmelere, kızla erkeğin birbirinden hiç farklı olmadıklarını söylemeye, hele hele "hiç kimseye muhtaç olmadığınızı" belirtmeye kalkmayın... Bir kere sizi koruduğuna inansın, "Ben olmasam zavallıcık ne hale gelir?" diye düşünsün. Bitti! Artık bağlandı demektir."

Bu türden yazılara hemen hergün rastlamak mümkün. Bunların en büyük özelliği kızlara **sahte bir dünya** kurmalarını öğütlemeleri. Madem erkek kendini "güçlü" ve "en büyük" görmek istiyor, o öyle olmasa bile **öyleymiş gibi** davranın. Bırakın kendini güçlü filan sansın. Siz kendinize ne kadar yetseniz bile bir erkeğe muhtaç değil misiniz en sonunda. Bütün erkekler böyle olduğuna göre! mesele yok. **Yalan söyleyin, rol yapın,** narin, bir serçe kadar zayıf ve acınası davranıp, tavlamak istediğiniz erkeğin kanatları altına sığındınız mı bitti! kendinize bağladınız demektir. Nikahı bastıktan sonra istediğinizi yapmakta serbestsiniz.

Elinizde kapı gibi nikah cüzdanı var. Tavlayana kadar yapamadıklarınızın acısını çıkarın şimdi.

Bu türde yazıları öncelikle kızların okuduğunu ve bunların kızlara öğütledikleri şeyin alenen **sahtekarlık** olduğunu düşünürsek olayın boyutları daha iyi çıkar önümüze.

İLK BULUŞMADA ÖPMEYE KALKTI

"Kızla erkeğin düşünceleri ne kadar farklıdır. Kız onu görmeye giderken en güzel elbisesini giyer, en pırıltılı küpesini takar. Böylece erkeği cezbetmeyi diler. Erkek ise yalnızca bacakların, yakasından görünen göğüslerin etkisinde. Kendisi için seçilen güzel giysilerin farkında bile değil. Kız konuşur ailesinden söz eder, düşüncelerini dile getirmeye çalışır. Erkek nasıl yapsam da öpsem diye düşünür."

Yukarıdaki türde yazılanlar diğerinden daha farklı. İşin içine cinsellik karışıyor bir kere. Kızlar saf ve masum kuzucuklar, erkekler bu zavallı kuzuları heran yemeye hazır hain kurt rolündeler. Erkekler göğüslere, bacaklara bakarken, kızlar daha ulvi düşünce-

12 AĞUSTOS 1983 CUMA

• İlk anda insana bir rüya kadar güzel gelir

Genç kızlar yaz aşkına DİKKAT

Kısa süreli beraberlikler sırasında sonradan pişmanlık duyabileceğiniz bir davranışta bulunmamaya çalışın

YAZ FLÖRTÜNÜN TEHLİKELİ

Kadınları çıldırtan gerçekler...

Evli bir kadın, en çok neye sinirlenir?.. Psikologlar, araştırmışlar ve bunları bulmuşlar... Evli erkeklerin, eşlerini sinirlendirmemek, için yapmamaları gerekli şeyleri de.

ler içindeler. Nedense onların aklına sevdikleri erkeği öpmek gelmiyor. Ama, burada bir karışıklık var. Yazıya göre, kızların konuştuğu erkeğe giderken çok güzel giyinmelerinin nedeni, erkeği cezbetmek istemesi. Yani zaten kızın istediği erkeğin yakadan görünen göğüslerin etkisi altında kalması. Böylece öğreniyoruz ki kızlar hiç de söylendiği kadar masum ve saf değiller. İkili bir ahlak anlayışı ile karşı karşıyayız; bir yandan güzel güzel giyinip, onun aklını başından alabilirsin ama **senin** aklını başına toplaman gerekiyor, çünkü sen kızsın, evlenene kadar **cinsiyetini yok saymak zorundasın** deniliyor.

Bu yazılar rüyalara bile el atmış durumda. Bir tanesi erkeğin ve kızın rüyalarını yorumlamış, diyor ki:

"— Genç kız rüyasında sevdiği ile elele dolaşır, salıncağa biner, nihayet öpüşür. Ama bu öpüşme de erkeğinkinden farklıdır, masumcadır. Erkek ise yalnızca cinsel rüyalar görecektir. Rüyasında mutlaka sevdiği kıza sahip olacaktır."

Bari bıraksaydınız rüyasında yapabilseydi şu işi. Ama yok bu türden **pislikleri** yalnız aklı uçkurundan başka bir yere çalışmayan erkek milleti görebilir. Zaten erkeklerin akılları fikirleri kızları yatağa atmaktır. Siz siz olun bu oyuna gelmeyin.

CİNSEL ARZUNUN ESİRİ OLMAYIN

"Genç adam kalkmış giyiniyordu. Genç kız ise ağlamaya başlamıştı.

— Peki ama ben şimdi ne olacağım?

— En az sen de benim kadar istemedin mi?

Kız düşündü acıydı gencin sözleri ama gerçeğe de uygundu. Sahiden de cinsel bir arzunun itelemesiyle sevdiği gencin kollarına atılmıştı. Gencin onu alması olanaksızdı, bunu biliyordu. Çevresinde ise kız olmayanı kimse almıyordu!"

İşte hain kurdun tuzağına düşmüş bir kuzucuk. Üstüne üstlük bir de onu alması olanaksız bir kurdun tuzağında debeleniyor. **Alabilseydi** eğer pek bir sorun kalmıyacaktı. Büyüklerimiz "Nikahta keramet vardır" derler, bu da öyle bir şey olmalı. Bu tipteki yayınlar genç kızlara **bu haltı yiyecekseniz bari evleneceğiniz adamla yiyin** demekten başka bir yenilik taşımıyor. Aslında bu izin bile büyük bir gelişme sayılabilir. Bu arada pek bilimsel sözler de edilmiyor değil. Olgun olan kimselere cinsel arzunun insan denilen varlığın en güçlü duygularından biri olduğunu söylemenin gereksiz olduğunu öğreniyoruz. Çünkü yaşantıyı devam ettiren cinsel arzuymuş. İşte bir çelişki daha. Yazının bir paragrafında cinsel arzunun güçlülüğü ve gerekliliği vurgulanırken, daha sonraki bir paragrafta genç kızların bu **gerekli** duyguya gem vurması gerektiğini okuyoruz. Bir yerde güzel ve gerekli olarak sunulan olgu diğer yerde hayat karartıyor. Karşımızda yine **çifte ahlak anlayışı.** Ayrıca kazara cinsel istek filan duyarsanız büyüklerin de fikirleri alınması gerekiyormuş. Bahsedilen büyük, bu satırların yazarı olmasın!

Kısacası genç kızların cinsel duyguları yasaklanmış durumda. Cinsiyetlerinin farkına kesinlikle varmamaları gerekiyor. O pek kıymetli **hazinelerini** ancak evlendikleri erkeğe saklamalılar. Bu arada erkeklerin verecekleri hazineleri olup olmadığı akla gelen bir başka soru.

KOCAM BENİ ARZULAMIYOR

"Bazı kadınlar kocalarının ilk günlerdeki gibi ateşli bir aşık gibi davranmadığından yakınırlar, sonunda doktora bile başvurmaya kalkışırlar. Onlara göre kocaları artık yorgun, isteksiz bir erkek olmuştur. Yaşantısında bir başka kadın olması ihtimali de var tabii. Beş on yıllık bir beraberlikten sonra birçok evli erkek karısından uzaklaşıyor. Onu eskisi gibi sevip okşamak, kucaklamak istemiyor. Bazen de bir başka kadının kollarına koşuveriyor. Ama bütün bunların nedeni siz kadınlarsınız. Erkeğinizin bu hale düşmesine siz sebep oluyorsunuz."

İşte son derece önemli bir gerçeğe parmak basan **çok özel** yazımız. Kocaların karılarını arzulamaması, onları aldatması (?) hep kadınların yüzündenmiş. Üstelik bunu Paris'li bir ruh doktoru iddia ediyor. Ruh doktorunun **Parisli** olması yazıya ayrı bir hava katıyor. Araya yabancı bir isim karıştırmak bu yazıların en büyük özelliklerinden biri.

Yazıya göre başımıza gelen ne varsa hep kadınlar yüzünden. Modern, yaşamın, iş hayatının yoğunluğu altında ezilen kocalarına bir türlü anlayış göstermiyorlar. Adamcağız zaten bütün gün dışarlarda çalışıyor. Bir de eve gelip ev işi yapmaktan ve 3 tane yaramaz çocukla uğraşmaktan bitkin düşen karısını yüzünde bezgin bir ifadeyle karşısında görünce cinsel istek filan kalmıyor. Oysa şu kadınlar kocalarının geleceğine yakın, makyaj yapsalar üzerlerine seksi bir elbise giyseler, çocukları erkenden yatırıp onu tek başlarına karşılasalar bu sorunlar kalmıyacak. Anlayışsız canım şu kadın milleti. Bütün gün kocanızın verdiği 500 lirayla nasıl yemek yapacağınızı mı düşündünüz? Öğleden sonra musluk mu tıkandı? Bütün bunlardan kocanıza ne, adamı bir de bu sorunlarla boğmayın lütfen.

Peki ya çalışan kadınların kocaları, onlar da dertli. Bütün gün çalıştıktan sonra bir de eve gelip ev işi yapan, iki kat daha yorulan karılarının yüzüne bile bakmak gelmiyor tabii içlerinden. Kadın onca işin arasında kocasına ayıracak zaman bulamıyor mu? Bulsun efendim, ne diye evlendiniz o zaman? Her şey gibi bunun da bir çaresi var tabii:

Öğütlere İhtiyacı Olanlar İçin Kaynakça:
Tan
Renk (Milliyet)
Kelebek (Hürriyet)
Güneş2 (Güneş)

DEPREM GİBİ SALLAYAN ZANGIR ZANGIR TİTRETEN ORGAZM

İŞTE ORJİNAL, İŞLENMEMİŞ, EL DEĞMEMİŞ BİR İNCELEME

Dergimizin birinci sayısı üstüne aldığımız eleştiriler arasında yeterince profesyonel olmadığımız konusunda bir uyarı vardı. Ciddi ve zor bir iş olan gazetecilik mesleğinin gereklerini yerine getirmek için ve başarının ölçüsü **satmak** olduğuna göre biz de gazeteciler gibi yapalım dedik... Nasıl bir konu işleyelim ki, deneyimli gazetecilerin yaptığına benzesin? İşte o an, aklımıza çok orjinal bir konu geldi: Orgazm.

Pedagojik bir yanlışlık yapmamak için bu konudaki bilimsel literatürü dikkatle inceledik. Vardığımız bilimsel sonuçları sunuyoruz; örneğin, şu temel ilke: "Bir görüşe göre, ya orgazm olursunuz, ya da olamazsınız. Bu kadar kesindir." (**Genç Kadın** dergisi). Çok inandırıcı olmakla birlikte bu yargı bize biraz dogmatik göründü; başka ihtimaller acaba düşünülemez mi?

İncelediğimiz literatür bu orgazm denen şeyin oldukça esnek ve değişken olduğunu gösteriyor. Örneğin deniyor ki, "orgazm, çok zayıfından çılgınca olanına kadar geniş bir alan içinde değişebiliyor." (**Genç Kadın**) Üstelik, bu geniş alan içindeki dereceleri birbirinden ayırmak işin ustası olmayanlar bakımından hiç de kolay değil. Şöyle bir derecelendirmeye siz de göz atın: "Azın Azı/ Bezginlik ve Sıkıntı/ Durgun ve Damla Damla/ Herkesinki gibi Ani ve Kısa Süreli/ Yenilik Başlıyor/ Aşk Tanrısı İşe Karışıyor/ Gerçek Aşk/ Ruhu Soymak/ Baskısız, Sıkmayan Seks/ Evrensel Yalan." (**Erkekçe** dergisi). Orgazmın nirvana'sına doğru yükselen bu basamaklar gördüğünüz gibi, karate kuşaklarından daha karmaşık bir sistem içinde yer alıyor.

Dolayısıyla orgazm üstüne "bilimsel" literatürde her şey her an değişebiliyor. Bu ilkeye uyarak size öğütlerimizi veriyoruz. Orgazm için sakın kronometre tutmayın. Kafanızı çok takarsanız orgazmınız kaçabilir. Erken olmamaya çalışın, ama erken olmak da çok kötü bir şey değildir. Kadınca orgazm "klitoral, vajinal ve karışık" olmak üzere üç kategoriye ayrılır, ancak bu üç kategorinin karışık olmayanları da aslında karışıktır.

Orgazm olamıyor musunuz? Geç ve güç mü oluyorsunuz? Yoksa genç ve güçlü orgazm olabiliyor musunuz? "Partner"inizle zamanlamanız nasıl? Atalarımızın dediği gibi, "iki orgazm bir olunca samanlık seyran olur." Şimdi size bu hayati konularda öğütler vereceğiz.

Orgazm çok keyiflidir ama olamıyorum diye keyfinizi kaçırmayın. En güzeli bir kerede birkaç kez orgazm olmaktır, ne var ki, çok fazla olmak tehlikelidir, birdenbire orgazmdan kesilebilirsiniz.

Adı geçen dergilerde yayımlanmış incelemeleri inceleyerek çıkardığımız bu aydınlatıcı öğütlerin orgazmik hayatınızda çok yararlı olacağına inanıyoruz. "Orgazm Planlaması" başlıklı bir incelemeyi de (**Erkekçe**) gördükten sonra, bu işin politik bir boyutu olabileceğini düşündük. Serbest piyasadan yana olanlar büyük bir ihtimalle plansız bir orgazmı tercih edeceklerdir. Ama aynı zamanda küçük burjuva radikalizminden esinlenerek "kendiliğindenci" hareketleri destekleyenler de orgazm planlamasına karşı çıkabilirler. Bizce bu sorunlar gerçekten belirleyici değil. Çünkü bütün orgazmlar aynı kapıya çıkar.

Orgazmın sonu vardır, ama bilimin sonu yoktur. Okuduğumuz dergilerde çeşitli bilimsel formüllere de rastladık. Örneğin, "Sekste X olan Madde." Bu X'in ne olduğu söz konusu yazıda çok iyi anlaşılmamakla birlikte, "aşk" gibi bir şey olduğu tahmin edilebiliyor. Bir de, kadında, dokunulduğunda orgazm yapan bir "G Noktası" olduğu söylentisi var: bu noktayı halen aramaktayız, bulduğumuz da yerini sizlere de söyleyeceğiz.

Bu gibi bilimsel gelişmeler sonucunda, sismografi gibi, orgazm şiddetini ölçen bir "orgazmografi" icat edilmesi de beklenebilir. Bu dehşetli araç sayesinde, hatıra defterinize, "Dün gece 2 sularında sekiz kuvvetinde bir orgazm yaşanmıştır" diye kayıtlar düşebilirsiniz.

Şimdi, dergi olarak kendi orijinal katkımıza gelelim. Farkına varmışsınızdır, şu ana kadar konuyla ilgili bilimsel yayınların özetini vermekle yetindik. Oysa bizimde bir katkımız olmalı. Evet, düşünüp taşındıktan sonra, ihmal edilen noktayı bulduk: Orgazmda burcunuzun payı... "Partner"lerin muhteşem orgazmın görkemli doruğunda buluşabilmelerinde uyuşan burçların payı olduğu, incelemelerimizden anlaşılıyor. Ama bu sizi korkutmasın, aslan burcundan olup akrep burcuyla uyuşamayacağınızı sanmayın. Burada bir de "Yükselen burç" faktörü var. Aslanın yükselen burcu "yay", akrebinki de "kova" ise, en fazla bir dakikalık geçikmeyle orgazmlarınızı birleştirebilirsiniz. Bunun daha ayrıntılı dökümünü yapıp "Falınız" bölümünde yıllık orgazm düzeninizi açıklayacağız.

Bu yazıyı, halk türkülerimizden, orgazmın üstü örtülü anlatımıyla bitirelim: "Benim yarim gelişinden bellidir."

ÜŞENMEYİP YAZANLAR

RUHUM GENÇ

Derginizin çıkışını kutlarım. Gerçi ben yolun yarısını aştım ama kendimi hep genç hissediyor, gençlerle arkadaşlık ediyorum, bu bakımdan kendimi genç sayıyorum.

Erhan Tığlı-NAZİLLİ

JAPON MODELİ EĞİTİME AYIP OLUYOR

İncelediğiniz Japon Eğitim Sistemi'ni fazla haksızca yermişsiniz bence. ''Bu kız da çok ukalalık yapıyor'' demeyin... Hem bu konuda oldukça kitap karıştırdığım gibi, Japonya'da 4 yıl eğitim gördüm...

Japonya, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra; Dünya ülkeleri arasında teknolojik savaşı kazanabilmişse; bence asıl ''galip'' okullardır. Ve de bu başarının temelinde eğitim yatar. Eğitimin temelinde ise geleneğe saygı; azim ve düzen vardır...

Defne Sadıklar (ODTÜ)-ANKARA

BAŞKA GENÇLER DE VAR

Türkiye'de gençlik yalnızca öğrenci değil. Bu nedenle yalnızca öğrenci olarak ele almayın ''Gençlik''i. İşçi olduğum yıllarda, neler yapmak istediğimi veya neler yapamadığımı biliyorum. Bu nedenle üniversitelilerle birlikte, fabrikalara, kahvehanelere, köylere girilmeli. ''Gençlik''e ulaşmak için. En başta da bir şeyler yaptığını sanan yüksekokul gençliğine ne yaptığı sorulmalı.

Yalçın Güden-ANKARA

SİZDEN GÜÇLÜLER VAR

Yalnız şunu unutmamanızı rica ederim. Bir derginin toplumdaki işlevi, başarabileceği şeyle sınırlıdır. Toplumda gençliği yönlendiren sizin dışınızda daha güçlü etkenler vardır. Bu sizin çabanızı gevşetmesin, ama sınırlı etkinizin bilincinde olup ona göre davranırsanız kanımca yararınıza olur.

Cafer Günday-ANKARA

Arkadaşlar! Ayıp oluyor! Mektup yazanlar adreslerini de yazsınlar ki cevap yazabilelim. Cevap yazamayacağımız, tek yönlü, platonik mektuplaşmalar bizi üzüyor.

YEŞİL GÖZLÜ KIZ SORUN DEĞİL

Kız erkek ilişkisi, bu konuda yapılan röportajlar artık öylesine klişeleşti, öylesine çok dergi yayınlandı ki bu tür konuşmaları ve hepsi de öylesine birbirinin aynısı idi ki, farklı bir şeyler bulmayı umarak okudum yazınızı. Ancak hayal kırıklığına uğradığımı söyleyebilirim. Fikirlerini belirten arkadaşları suçlamıyorum. Pek çoğumuzun hala daha yaptığı gibi subjektif bir açıdan yaklaşıyorlar. Oysa bu aşamada amaç, özelden genele gidip soruna bir çözüm getirmek, en azından çabalamaktır.

Sorun, bir arkadaşın yeşil gözlü bir kızdan hoşlanıp, onunla, sözlü olduğu için arkadaşlık edememesi değil kesinlikle.

İzmirli bir arkadaş

RÖPORTAJA DAYANIK

Çoğu konuları röportaja dayanık yapmışsınız. Fakat bu sorunları ve çözümlerini bizlere daha değişik ve çekici yollardan anlatabileceğinizi düşündüm.

Sibel T.-MERSİN

DERGİ ARTIK BİZİM

Adapazarı'ndan Bülent Özgümüş önerilerle dolu bir mektup gönderdi. Önerilerinden birini de hazırlayıp göndermiş. Çapraz bulmaca. Dergide bulmaca yayınlamayı hiç düşünmemiştik. Bülent'in mektubundan sonra ''nereden yer apartıp yapabiliriz'' diye düşünmemiz gerekecek. Zaten Bülent işin peşini bırakacağa benzemiyor.

''Sevgili Gençlik, benim önerilerim ve yayına katılmaya yönelik çalışmalarım şimdilik bu kadar. Dergimizin (artık bizim oldu) başarılarla dolu olacağına inandığım yayın yaşamını her ay heyecanla izleyeceğim.''

Bülent Özgümüş'le haberleşmek isteyenler için adresi: P.K. 148 ADAPAZARI

GENÇLERE SÖZ SÖYLETMİYORLAR

Özellikle yapmak istediğimiz ''gençlere söz söyletmek'' umarım amacına varır. Çünkü şimdiye kadar gençlere söz söyletmemek için çaba harcandı.

Erhan Gençoğlu (Hukuk F.)-İSTANBUL

Cihannüma mah. Bostancıbaşı sok. 4/1 Beşiktaş-İstanbul

KÜÇÜK İLANLAR

Gençlik ve Toplum — Gençlik ve Toplum

16 yaşındayım. Müzik dinlemek, spor yapmaktan hoşlanırım. Yaşıtım olan kızlarla yazışmak istiyorum.
İzzet Eryaman. Yanarsu sok. Pirelli Sit. B Blok. D.25 Etiler-İstanbul.

1.19'a boy, wanna correspond with torturable victims that is gonna endure my nit-wit letters, in English (or in Circassian).
Murat Baç. ODTÜ 2. Yurt No: 403 Ankara.

83 Samsun Koleji mezunları yazın bana! Nasıl olsa sizlerdenim.
Mehmet Assan. Yenidoğan mah. Kar sok. No: 40/A Kat: 2 Adapazarı.

"Yeni Sol" kuramsal bir dergi çıkartmak isteyenler mektuplaşalım.
Tayfun Gönül. Konya Cihanbeyli Sağlık Ocağı.

Bana YÖK, dersler, Türk edebiyatı, özel yurt, devlet yurdu ve ev tutma konuları dışında değişik konulardan söz edebilecek bir arkadaş arıyorum.
Fatma Kaya. Türk Dili 4 DTCF-Ankara

İngilizce ders verilir.
Aynur Türk. 166 13 57 (İstanbul).

1973 yılı öncesine ait Ajda Pekkan'ın plaklarını satın almak veya yeni plaklarla değiştirmek istiyorum.
Naim Dilmener. PK. 413 Aksaray-İstanbul

Güneyin gür ve pürüzsüz tek sesi **OVA/ Ekin Dostları,** Aylık Kültür-Ebediyat-Sanat dergisi çıktı. 50 TL pul ile PK. 410 Adana'dan örnek sayı isteyebilirsiniz.

Wintec marka walkmenimi satıyorum.
Cenk Tığ. Gaziosmanpaşa . Kızkulesi sok. Türker apt. Tel: 27 78 92 Ankara.

Bizden iyisini mi bulacaklar?
B.U. ve **S.A.** Tel: 165 90 73

Geçen sayıda katkıda bulunan Nihat Gençosman ve Fatma Gençosman yeni doğan çocuklarını bahane ederek bu sayıya katkıda bulunmadılar. Esef eder, kutlar, ufaklıkın gözlerinden öper, selam ederiz.
Yayın Kurulu ve arkadaşları

Wanted! İngilizce yazışmak için adres arıyorum. Elinde fazladan adres olan arkadaşlar bana bir adres verebilir misiniz?
Ali Kaya (Ziraat Mühendisi) Tel: 31 Muradiye- VAN

EKO 549 klasik gitar ve Simon and Garfunkel'in akor kitabı satılıktır.
Haluk Uçansu. Hergün 19'dan sonra 358 95 20'deyim (İstanbul).

Aranızda bana acele tarafından Boy George ve Cultere Club'ın adresini gönderecek var mı?
Serra Saraçoğlu. Piri Reis Mah. 551. sok. Ekinciler apt. A-Blok, No:16/16 MERSİN

Satılık Zenit EM 3.5/28 mm. geniş objektif Ayak, Flaş, Güneşlik. Sadece 60.000 TL.
Naci Tuğutlu. İstasyon Cad. Tokuş apt. 5/9 No: 11 Sivas. Tel: Akşam 116 92

KAYIP

25 Mart'ta yerel seçimler yapıldı. Yine kaybettik.

GENÇLİK

Tüm gençliğe merhaba. 17 yaşında amatör bir tiyatrocu gençle mektuplaşmak isterseniz bana yazın.
Cem Uçar. Bağcılar Cad. Arda sok. No: 30/-13 Bahçelievler-İstanbul.

Elektronik konusundaki tüm sorunlarınızı bize yazın, cevaplayalım. Elektronik malzeme ve yayın ihtiyaçlarınız ödemeli gönderilir.
TEMO Elektronik PK. 10 Elazığ.

Devlet Konservatuar öğrencisiyim. Hafta içleri öğleden sonra çalışmak üzere iş arıyorum.
Sema Turan. Çalışlar Cad. Çaldıran sok. 9/9 Bahçelievler-İstanbul.

Yeni Olgu
Gençlikten Gençliğe"

– Kadın/Sevgi/Cinsellik
– Öğrenci Mekanları/Yurtlar
– Şiirler, Öyküler, Röportajlar

Yalnız Okumak İçin Değil
Yazmak İçin De...

4. Sayı Nisan'da Bayilerde

BİZ DE DERGİYİ SATIYORUZ

Manavda Ekvator muzu, şarküteride ..... Ketçabı, rokfor peyniri, kuruyemişçide Elit marka neskafe, ... marka Alman kahvesi, eczanede ..... marka çocuk bezi, ... marka hijyenik kadın bağı satılıyor. Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Kanunu'nun da çıkmasından sonra köprü, fabrika, yol vs. de satılacak. Büyüklerin Elit marka neskafe ya da Boğaz Köprüsünden hisse aldığı bir ortamda biz de gençlerin mağdur duruma düşmemesi için ucuza alınabilecek bir şeyi satışa çıkardık.
Evet, **Gençlik ve Toplum** dergisini satıyoruz. Her ay 250 TL'sı veren herkes gazete bayilerinden, kitapçılardan bir adet **Gençlik ve Toplum** dergisi alabilir. Boğaz Köprüsü'nden ya da Sümerbank Kundura fabrikasından kâr ortaklığı senedi alamayan gençleri de düşündük. 2500 TL veren herkes **Gençlik ve Toplum** dergisine ortak olabiliyor. Ortaklarımıza bir yıl boyunca her ay bir adet **Gençlik ve Toplum** dergisi göndermeyi taa hhüt ediyoruz. Ayrıca her ortağımıza vade bitiminde İletişim Yayınları'nın bir kitabını kâr payı olarak vereceğiz.

İLETİŞİM YAYINLARINDAN ÇIKTI

OĞUZ ATAY

(...) Tutunamayanlar'da küçük burjuva dünyamız, değerleri, ülküleri, özlemleri davranış ve düşünce tarzlarıyla zekice alaya alınıyor.

TUTUNAMAYANLAR

SÜPER İNCE
SÜPER ZARİF
SÜPER SAĞLAM

SAKS'IN YENİ ÜRÜNÜ

Süperlüks 1700

saks

ATÖLYE